

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKA NALOGA

**PRIMERJAVA SOCIALNEGA KAPITALA OBČINE PODČETRTEK IN OBČINE
MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU**

Mentor: dr. Srečo Dragoš

Sonja Plevnik

Ljubljana 2010

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Sonja Plevnik
Naslov naloge: Primerjava socialnega kapitala občine Podčetrtek in občine Miklavž na Dravskem polju
Kraj: Ljubljana
Leto: 2010
Št. strani: 116
Št. bibl. opomb: 0
Mentor: dr. Srečo Dragoš
Deskriptorji: socialni kapital, skupnost, skupnostno socialno delo, družbena neenakost
Št. slik: 0
Št. prilog: 8
Št. tabel: 13

Povzetek:

Naloga prikazuje pomembnost koncepta socialnega kapitala, ki nastaja v odnosih med ljudmi od najmanjših družbenih skupin, vse do velikih skupnosti. Predstavljen je socialni kapital, definicija le-tega, lastnosti, vrste in najpomembnejši teoretiki. Socialni kapital je predstavljen v kontekstu številnih povezav, ki jih ima s politiko, ekonomijo, zdravjem, izobraževanjem in kriminalom. Zaradi prepletenosti socialnega kapitala s skupnostjo, so razloženi tudi njeni temeljni koncepti in značilnosti. Raziskovalni del obsega primerjavo socialnega kapitala občin Podčetrtek in Miklavž na Dravskem polju. Nobena od njiju ni tipična predstavnik podeželske ali mestne občine; Podčetrtek je na nek način izrazito turistično usmerjen, Miklavž pa leži na Dravskem polju, v neposredni bližini mesta Maribor, in je obravnavan kot predmestje. Podrobneje je predstavljeno raziskovanje skupnosti Miklavža, ki zaradi številnih priseljencev, bližine Maribora in slabše povezanosti med ljudmi kaže na manjše vrednosti socialnega kapitala kot Podčetrtek.

Title: Comparison of Social Capital in the Municipality Podčetrtek and Miklavž na Dravskem polju
Descriptors: social capital, municipality, community social work, social inequality

Abstract:

The diploma paper describes the importance of the social capital concept that is produced in the relationships of people, ranging from those, who are a part of the smallest social groups to those, who take part in large communities. The paper deals with the social capital, offering its definition, characteristics, types and most important theoreticians. Social capital is presented in the context of the connections it has with politics, economy, health, education and crime. Due to the fact that the social capital closely interacts with the community, the basic concepts and characteristics of community are also explained. The analytical part consists of the comparison of the social capital in the municipalities Podčetrtek and Miklavž na Dravskem polju. Neither of the municipalities is a typical representative of rural or urban municipality; Podčetrtek is in a way more tourist-oriented, Miklavž, on the other hand, lies on Dravsko polje, in the vicinity of Maribor, and is considered a suburb. The paper describes the research of Miklavž in more detail, since it shows smaller values of social capital than Podčetrtek, due to many immigrants, its vicinity to Maribor and less developed connections between the people.

PREDGOVOR

Ljudje neprestano snujemo medsebojne vezi. Ne glede na to, kje človek živi, je vpet v življenje skupnosti. Ta vpetost je lahko zelo intenzivna, lahko pa je neznatna. Vsak človek s svojim delovanjem prispeva svoj delček k civilni družbi.

Kako to, da ljudje ne moremo bolj aktivno skupnostno delovati? Zakaj so eni za gradnjo nadstandardnega stanovanjskega kompleksa in za podiranje številnih zelenih dreves, drugi so odločno proti in zagovarjajo večvrednost narave in njenega nepopisnega bogastva, spet tretji pa neodločeno vso problematiko samo opazujejo in se potuhnejo ...

Očitno je, da so v nekaterih skupnostih ljudje med seboj močnejše povezani in sodelujejo s skupnimi močmi v različnih projektih, kar posledično pripelje do napredka. Drugod takšne povezanosti med ljudmi ni, zato ima celotna skupnost manjšo moč, da bi lahko dosegla zelene cilje.

Dejstvo je, da človeštvo lahko dolgoročno preživi samo, če bomo ravnali globalno in skupnostno.

Ravno zaradi teh dragocenih učinkov skupnosti sem se odločila raziskovati socialni kapital. V diplomski nalogi bom predstavila primerjavo socialnega kapitala med podeželsko – turistično občino Podčetrtek in predmestno občino Miklavž na Dravskem polju.

Na tem mestu bi se rada iskreno zahvalila vsem, ki so si vzeli čas in trud in mi na kakršenkoli način pomagali pri ustvarjanju tega dela.

KAZALO

1	TEORETIČNI UVOD	8
1.1	Socialni kapital	8
1.1.1	Pomen socialnega kapitala	8
1.1.2	Odnos med socialnim in človeškim kapitalom	10
1.1.3	Lastnosti socialnega kapitala	12
1.1.4	Definicije socialnega kapitala	12
1.1.5	Povezovalni in utesnjujoč socialni kapital	14
1.1.6	Težave z merjenjem socialnega kapitala	15
1.1.7	Viri socialnega kapitala	16
1.2	Opredelitve socialnega kapitala	16
1.2.1	Normativno funkcionalistične opredelitve socialnega kapitala	16
1.2.2	Socialni kapital iz perspektive kritične teorije družbe	17
1.2.3	Tri tradicije socialnega kapitala	18
1.3	Socialni kapital v povezavi z drugimi področji	19
1.3.1	Povezava med socialnim kapitalom in politiko	19
1.3.2	Povezava med socialnim kapitalom in zdravjem	20
1.3.3	Vpliv socialnega kapitala na ekonomijo	20
1.3.4	Povezava med socialnim kapitalom in izobraževanjem	21
1.3.5	Povezava med socialnim kapitalom in kriminalom	22
1.4	Skupnost	23
1.4.1	Dve obliki razumevanja pojma »skupnosti«	24
1.4.2	Družbeni odnosi	25
1.4.3	Koncepti skupnosti	26
1.4.4	Značilnosti skupnosti	29
1.5	Socialni kapital v Sloveniji	30
1.5.1	Raziskovanje socialnih omrežij v Sloveniji	32
1.6	Nacionalni trendi socialnega kapitala	32
1.7	Neenakost in revščina	34
1.8	Skupnostna usmeritev v socialnem delu	35
1.8.1	Skupnostno delo	36
1.8.2	Skupnostna skrb	37
1.8.3	Skupnostno socialno delo	37

1.8.4	Temeljni modeli skupnostnega socialnega dela.....	38
2	OBČINA MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU	39
2.1	Značilnosti občine Miklavž na Dravskem polju.....	39
2.2	Arheološke ostaline iz Miklavža	40
2.3	Zgodovina.....	40
2.4	Etnologija.....	41
2.5	Vzgoja in izobraževanje	42
2.6	Društvena dejavnost	44
2.7	Športna dejavnost	45
2.8	Zdravstvo.....	45
2.9	Povzetek.....	46
3	PROBLEM	48
4	METODOLOGIJA	50
4.1	Vrsta raziskave in spremenljivke.....	50
4.2	Merski instrument in viri podatkov	51
4.3	Populacija in vzorčenje.....	52
4.4	Zbiranje podatkov.....	52
4.5	Obdelava in analiza podatkov.....	52
5	REZULTATI	53
5.1	Aritmetične sredine socialnega kapitala Podčetrka in Miklavža.....	53
5.2	Testiranje hipotez glede na sklope.....	56
5.3	Ohranjene hipoteze	59
5.4	Testiranje hipotez glede na spol	63
5.5	Povzetek.....	65
6	RAZPRAVA.....	66
6.1	Razprava glede na sklope socialnega kapitala.....	66
6.2	Predstavitev skupnosti Miklavža na Dravskem polju.....	67
6.3	Zakaj je socialni kapital v Podčetrku večji kot v Miklavžu?.....	69
6.4	Kritična ocena metodologije.....	71
7	SKLEPI.....	72
8	PREDLOGI	73
9	LITERATURA	74
10	POVZETEK	80
11	DODATEK.....	82

SEZNAM TABEL

Tabela 1: Aritmetične sredine Podčetrka in Miklavža po sklopih socialnega kapitala.....	53
Tabela 2: Aritmetične sredine socialnega kapitala po spolu	54
Tabela 3: Aritmetične sredine socialnega kapitala po starosti in po spolu za občino Podčetrtek	54
Tabela 4: Aritmetične sredine socialnega kapitala po starosti in po spolu za občino Miklavž	55
Tabela 5: Sodelovanje v lokalni skupnosti.....	57
Tabela 6: Občutki zaupanja in varnosti.....	58
Tabela 7: Medsosedska povezanost	59
Tabela 8: Družbena (pro)aktivnost v socialnem kontekstu	60
Tabela 9: Povezanost z družino in prijatelji	61
Tabela 10: Strpnost do drugačnih.....	61
Tabela 11: Povezanost na delu	62
Tabela 12: Socialni kapital žensk in moških v Miklavžu.....	63
Tabela 13: Socialni kapital žensk in moških v Podčetrku.....	64

UVOD

Dragoš v svojem članku (2002: 87) prepričljivo pojasni, da je socialni kapital dragocena, premalo jasna in težko vidna dobrina, saj so z njim povezane spremembe na najrazličnejših področjih. Od socialnega kapitala so odvisni dogodki na vseh ravneh, od mikro in mezo do makro družbene in internacionalne ravni. Zaupanje je osrednjega pomena za socialni kapital. Enako težo pri socialnem kapitalu imajo tudi neformalne norme in vrednote, saj lahko posamezniku olajšajo ali pa otežijo dostopnost do življenjsko pomembnih virov.

Socialni kapital je po Dragošu (2004: 158) ena od najpomembnejših dobrin modernih družb, ki se kreira v socialnih omrežjih, ta pa so ključnega pomena za preživetje posameznikov, skupin in širših skupnosti. Socialni kapital lahko razumemo kot »utelešenje kumulativnih učinkov človeške aktivnosti; ko se kombinira z drugimi oblikami kapitala, pospešuje ustvarjalne dejavnosti« (Bebbington, Perreault, 1999; po Dragoš, 2004). V tem smislu je socialni kapital pomemben za različne vrste politik, zlasti za socialno.

Kjer je zaupanje, je tudi sodelovanje in kjer je sodelovanje, se dodatno utrdi zaupanje. Socialne mreže posameznikov, organizacijski sistemi in celotne skupnosti so zmožne realizirati več ciljev kot pa tiste mreže, ki so brez omenjene dobrine. Nekateri avtorji opozarjajo, da socialni kapital ne izvira iz posameznikov, ampak je lociran »v strukturi vezi med akterji in da izhaja iz te strukture« (Greeley, 1997; po Dragoš, 2004).

Za Dragoša (2004: 145–146) je struktura odločilna za obstoj socialnega kapitala skozi lastnosti, kot so zaupanje, uporabnost informacij, veljavnost norm, učinkovitost sankcij, nadzorstvena razmerja in vezi odgovornosti v skupini. Individualne lastnosti posameznikov iz tega niso izključene, saj jih lahko posamezniki v socialnem delovanju uporabljajo za realizacijo lastnih ali skupinskih ciljev. S kolikšnim učinkom na druge lahko to počnejo, pa je povsem odvisno od strukture. Iz vsega tega izhajajo resni izzivi za družboslovne vede.

1 TEORETIČNI UVOD

1.1 Socialni kapital

1.1.1 Pomen socialnega kapitala

Dragoš (2002: 71–73) navede, da je socialni kapital eden najpogostejše uporabljenih izrazov v zadnjem desetletju, ki postaja vse bolj uporaben v različnih družboslovnih vedah. S pomočjo socialnega kapitala postanejo klasični makro-teoretski družboslovni pristopi bolj dovzetni za mikro-socialna vprašanja. Vse to izziva teorijo socialnega dela, da se intenzivneje poveže z makro pristopi ter svoja spoznanja povezuje tudi s terminologijo drugih ved.

Mikro koncepti, kakršen je socialni kapital, opozarjajo, da imajo lahko tako majhne lastnosti, kot je denimo kohezivnost posameznikov v majhnih skupinah, usodne makro učinke za celotno družbo na najširši ravni (Dragoš, 2002: 72).

Adam in Rončević (2003: 5–6) v svojem prispevku navedeta, da je socialni kapital eden izmed socioloških konceptov, ki ni ostal priznan samo znotraj sociologije, ampak je vstopil tudi v druge družbene vede. Za njiju ni samo trendovski koncept, uvrščata ga med univerzalne pojme, kamor spadajo tudi globalizacija, civilna družba in postmodernizem. Izmed treh očetov socialnega kapitala je pravi sociolog le Pierre Bourdieu. James S. Coleman je sicer sociolog, vendar je bolj povezan z ekonomskimi analizami, Robert D. Putnam pa je politolog. Za socialni kapital se zgovorno zanimata Svetovna banka in Organization for Economic Cooperation and Development - OECD (Healy, 2001; po Adam in Rončević, 2003).

S konceptualnim okvirom socialnega kapitala se približamo kateremukoli družbenemu pojavu in ni uporaben le za trenutno ali preteklo analizo. Socialni kapital je »brezčasen« koncept. Za Adama in Rončevića (2003: 27) je socialni kapital nedvomno inovacija v sodobni sociologiji in drugih družboslovnih disciplinah. Kljub težavam z definicijami in operacionalizacijami je spodbudil pomembne raziskave in razprave, ki prispevajo k boljšemu razumevanju medčloveških odnosov, omrežij in organizacijskih oblik.

Le redki zanikajo pomembnost teoretičnega, razvojnega in političnega raziskovanja socialnega kapitala, kar vsekakor kaže na njegov velik pomen. Raziskovanje socialnega kapitala je zaenkrat še v zgodnji fazi (Woolcock, 2000; po Adam in Rončević, 2003).

Razlike v regionalnem razvoju, vladni učinkovitosti in ekonomski (ne)uspešnosti posameznih območij so povezane s socialnimi strukturami, z omrežji in načinom organiziranja. Območja, kjer prevladujejo bolj vertikalno urejene socialne strukture, ki temeljijo na avtoritarnih odnosih, imajo nizek nivo medsebojnega zaupanja in civilnih iniciativ in težji dostop do državnih in tržnih mehanizmov. Obstajajo pa območja, v katerih so socialne vezi bolj horizontalne, med posamezniki in skupinami je več zaupanja in skupnih vrednot, v različnih organizacijah je večja stopnja participacije (Putnam, 1993; po Dragoš, 2002).

Tudi študije o revščini, socialni izključenosti in zdravju kažejo podobne povezave. V družbah z nizkim zaupanjem med prebivalstvom – kjer visok delež ljudi meni, da »večini ljudi ne moremo zaupati« – je opazna visoka stopnja smrtnosti in nizka stopnja zadovoljstva z lastnim zdravjem (Kawachi, 1997; po Dragoš, 2002).

Na uporabnost koncepta socialnega kapitala opozarjajo tudi ekonomske študije. Območja z nizko stopnjo zaupanja med prebivalstvom, kakršna opazajo npr. na Kitajskem, v Hong Kongu, Franciji ali južni Italiji, zmanjšujejo učinkovitost tržnih podjetij in posledično sprožajo druge ekonomske in politične probleme (Fukuyama, 1996; po Dragoš, 2002).

Socialni kapital ima odločilno vlogo pri interkulturalnih stikih. Študija petih različnih skupin migrantskih družin – italijanskih, grških in turških delovnih migrantov, nemških povratnikov iz Rusije in rusko-judovskih emigrantov v Izrael – je pokazala, da izstopata dva ključna dejavnika njihove integracijske usode: socialni in kulturni kapital, s katerima razpolagajo in intergeneracijski procesi. Od teh dejavnikov je bila odvisna narava interkulturalnih stikov, ki je šla v eno od štirih smeri: integracijo, asimilacijo, segregacijo ali marginalizacijo (Nauck, 2001; po Dragoš, 2002).

Dragoš (2002: 73) zaključí, da iz tega izhajajo resni izzivi, kako v težko razpoznavnih in raznolikih mikrovezech delovati v smeri spodbujanja ustreznih povezovalnih mrež, še posebej v okoljih s povečanim socialnim tveganjem.

Makarovič (2003: 4) pravi, da se družbe v današnjem času vse bolj srečujejo s temeljnimi vprašanji svojega razvoja in je zato za majhno družbo, kakršna je slovenska, še posebej pomembno, kako se bo soočila s temi izzivi. Pri tem ima odločilno vlogo socialni kapital, saj lahko omogoči ustreznejše odzive na probleme sodobne družbe. Makarovič (2003: 1–2) prav

tako opozarja, da ne smemo gledati na socialni kapital kot zdravilo za vse bolezni. Iz socialnega kapitala izhajajo tudi pasti.

Dragoš (2002: 74) v svojem članku našteje še ostale oblike kapitala:

- **naravni kapital** zajema vse naravno razpoložljive fizične potenciale, ki jih lahko uporabimo v produktivne namene, npr. rodovitnost zemlje;
- **denarni kapital** pomeni tisto količino denarja, ki je namenjena vlaganju v proizvodnjo z motivom, da se doseže večja vrednost od začetne naložbe;
- **proizvodni kapital** označuje vrednost proizvodnih sredstev (surovin, strojev), skupaj s tistimi človekovimi zmožnostmi, ki so aktivirane v procesu produkcije;
- **blagovni kapital** je tisti del kapitala, ki je v obliki zalog izdelkov namenjen prodaji;
- **človeški kapital** pomeni koncentracijo vseh lastnosti posameznikov, ki jih je mogoče produktivno uporabiti, npr. pridobljene izkušnje, obvladovanje tehničnih in socialnih veščin, stopnja izobrazbe, psihična kondicija, genske predispozicije in atributi, kot so starost, spol ali videz;
- posebej velja omeniti tudi **duševni kapital**, ki označuje psihične potenciale posameznikov (talente), ki se lahko realizirajo le skozi ustrezno socializacijo in v naklonjenih socialnih razmerah, sicer ne pridejo do izraza.

1.1.2 Odnos med socialnim in človeškim kapitalom

Putnam (1993; po Kump, 2003) je bil prepričan, da je za gospodarsko rast države pomembnejši socialni kot človeški kapital. Zagovarjal je stališče, da je socialni kapital tisti, ki generira človeški kapital in gospodarski razcvet. To je poskušal dokazati z merjenjem socialnega kapitala v severni in južni Italiji. Sever Italije, ki je bolj gospodarsko razvit, ima večje število horizontalnih povezav, ki temeljijo na altruizmu, medsebojni odgovornosti in demokratičnemu sodelovanju. Na drugi strani pa je južna Italija žrtev kulture, za katero so značilne predvsem vertikalne povezave, kjer ima lojalnost družini prednost pred civilno odgovornostjo.

Coleman je opredelil socialni kapital kot komplementaren človeškemu kapitalu in opozoril na nevarnost v primeru, kadar skupnosti ne obnavljajo svojega socialnega kapitala. Zanj je najbolj izrazit strukturni primanjkljaj moderne družbe enostarševska družina. Poudaril je, da se bo zaradi naraščanja te družinske oblike v prihodnosti zmanjšala količina človeškega kapitala. Po Colemanu v življenju najbolj uspejo tisti, ki imajo superiornost pri socialnem kapitalu, ki vodi v oblikovanje človeškega, posledično pa tudi fizičnega in ekonomskega kapitala (Coleman 1988; po Kump, 2003).

Drugi (Riddell, Baron in Wilson, 1999; po Kump, 2003), s katerimi se strinjam tudi sama, so imeli Colemanove trditve za zgrešene. Izobrazba prebivalstva v razvitem svetu nenehno narašča, izobraževalni dosežki otrok pa so najnižji v dvostarševskih družinah, kjer sta oba starša brezposelna.

Schuller in Field (1998; po Kump, 2003) poudarjata pomembne razlike med socialnim in človeškim kapitalom:

- socialni kapital je osredotočen na mreže in odnose, človeški kapital je osredotočen zgolj na posameznika;
- socialni kapital izhaja iz vrednot in norm, človeški kapital izhaja iz ekonomske racionalnosti;
- socialni kapital se meri preko civilnega delovanja in vzajemnih obvez, človeški kapital se meri s številom kvalifikacij in s številom let šolanja;
- socialni kapital se meri s kakovostjo življenja, človeški kapital pa meri vlaganje v izobraževanje s prihodki.

Adam s sodelavci (2001; po Kump, 2003: 157) opredeljuje socialni kapital kot »katalizator, ki spravlja v obtok človeški kapital«. Poudarek je na kakovosti in intenziteti medsebojnih odnosov, s pomočjo katerih krožita znanje in kulturni kapital.

Novejše raziskave zastopajo stališče, da se lahko človeški in socialni kapital medsebojno krepi, ker med civilnim delovanjem, zaupanjem in stopnjo dosežene izobrazbe obstaja pozitivna povezava (OECD, 2001; po Kump, 2003).

1.1.3 Lastnosti socialnega kapitala

Lastnosti socialnega kapitala so po Dragošu (2002: 74-75) naslednje:

Prva lastnost je odnosnost, kar pomeni, da je treba socialni kapital razumeti kot družbeni odnos in ne kot stvar. Socialni kapital postane kapitalski šele, ko ga aktiviramo, kar je mogoče le v relacijah z drugimi posamezniki in skupinami. Dokler take relacije niso vzpostavljene, je mogoče o socialnem kapitalu govoriti le pogojno kot o »potencialu«. Zaradi tega je treba domnevni potencial socialnega kapitala v skupnosti razumeti zelo hipotetično in ne kot dobroto, ki bi jo lahko aktivirali vselej, ko bi želeli.

Druga lastnost je učinkovitost, kar označuje bilanco med vložki in učinki, torej primerjavo med ključnimi sestavinami ob začetku in koncu aktivacije socialnega kapitala. Od načina uporabe je odvisno, ali se bodo elementi socialnega kapitala pomnožili ali obrabili. Zaupanje kot osnovna sestavina socialnega kapitala se lahko skozi konkretno akcijo poglobi ali pa splahni, če so učinki bistveno drugačni od pričakovanih.

Tretja lastnost je manifestnost in pomeni sposobnost, da kapital obnavlja samega sebe in to najbolj takrat, ko je navzven viden in očiten. Kapital se manifestira kot kapital zato, ker se večja njegova vrednost (Marx, 1973; po Dragoš, 2002).

Zadnja lastnost socialnega kapitala pa je uspešnost, ki se nanaša na tisto, kar z njim dosežemo. S socialnim kapitalom lahko dosežemo določene cilje.

1.1.4 Definicije socialnega kapitala

V povezavi s pojmom socialnega kapitala je nastala oznaka »preobilje kapitalov«, kar lahko označimo kot »preobilje definicij« (Baron in Hannan, 1994; po Frane Adam, Borut Rončević, 2003). Navajam najpogostejše uporabljene opredelitve socialnega kapitala:

- Pierre Bourdieu s socialnim kapitalom označuje »agregat aktualnih ali potencialnih virov, s katerimi razpolagajo trajnejša omrežja bolj ali manj institucionaliziranih

razmerij, osnovanih na vzajemnih poznanstvih in prepoznavah – oziroma, z drugimi besedami, s članstvom v skupini« (Paxton, 1999; po Dragoš, 2002).

- »... zmožnost zagotoviti si koristi skozi članstvo v omrežjih in drugih družbenih strukturah« (Portes, 1998; po Adam, 2003).
- »Socialni kapital je definiran s svojo funkcijo. To ni ena sama entiteta, temveč niz različnih entitet, ki imajo dve skupni lastnosti: vse so sestavljene iz nekega aspekta družbenih struktur in pospešujejo določena ravnanja akterjev – bodisi posameznikov ali korporativnih akterjev – znotraj strukture« (Coleman, 1988; po Adam, 2003).
- »Socialni kapital se nanaša na obliko družbenih organizacij, kot so zaupanje, norme in omrežja, ki lahko izboljšajo učinkovitost družbe z olajševanjem koordiniranih delovanj« (Putnam, 1993; po Adam, 2003); druga različica: »Socialni kapital se nanaša na obliko družbenih organizacij, kot so zaupanje, norme in omrežja, ki lahko pospešijo usklajevanje in sodelovanje pri realizaciji vzajemnih koristi« (Putnam, 1995; po Dragoš, 2002); in še tretja različica: »omrežja, norme in zaupanje..., ki usposobijo udeležence za učinkovitejše delovanje pri sledenju skupnih ciljev« (Putnam; cf. Baer et al. 2001; po Dragoš, 2002).
- »V nasprotju z ostalimi oblikami kapitala je socialni kapital umeščen v odnosnih strukturah med akterji. Ni spravljen ne v samih akterjih niti v fizičnih izpeljavah tega, kar počnejo« (Greeley, 1997; po Dragoš, 2002).
- »Socialni kapital je ideja o tem, da lahko posamezniki in skupine izdatneje aktivirajo svoje vire skozi medsebojne povezave (in s tipom teh povezav)« (Paxton, 1999; po Dragoš, 2002).
- »Socialni kapital je utelešenje kumulativnih učinkov človeške aktivnosti; ko se kombinira z ostalimi oblikami kapitala, pospešuje ustvarjalne dejavnosti« (Bebbington, Perreault, 1999; po Dragoš, 2002).
- Vsebina socialnega kapitala so taki »odnosi med posamezniki, skupinami in skupnostmi, ki spodbujajo zaupanje in/ali medsebojne obveznosti... Ta dobrina pa ni enaka privatni lastnini, saj odnosov in norm, ki nastanejo na tej osnovi, nikoli ne more popolnoma kontrolirati noben posamičen akter« (Callahan, 1996; po Dragoš, 2002).
- »Nevidno lepilo, ki družbo drži skupaj... socialni kapital je najpomembnejši dejavnik ekonomske rasti« (Kawachi et al. 1997; po Dragoš, 2002).
- »Posamezniki si z upoštevanjem kooperativnih pravil, ki regulirajo svobodnost izbir, zvečajo svoje lastne zmožnosti in sposobnosti, ker jim to omogoča povezovanje z ostalimi ter usklajevanje njihovih delovanj« (Fukuyama, 1999; po Dragoš, 2002).

Socialni kapital po Dragošu (2002: 83) vključuje dve dimenziji. Prva zajema stvarne značilnosti mrežnih povezav, druga pa subjektivne. Med stvarne uvrščamo interese, mnenja in cilje akterjev. Način povezav je lahko čvrst ali ohlapen, pogost ali redek. S subjektivnimi značilnostmi mrež so mišljena njihova kakovostna obeležja, torej pripravljenost akterjev na bolj ali manj recipročne odnose, vzajemnost ali enosmernost zaupanja, stopnja podobnosti v stališčih, večja ali manjša čustvena bližina. V tem smislu Dragoš (2002) socialni kapital opredeli kot kombinacijo stvarnih in subjektivnih lastnosti socialnih omrežij. Socialni kapital je neizkoriščen potencial, ki ga je treba z ustreznimi mehanizmi le aktivirati.

1.1.5 Povezovalni in utesnjujoč socialni kapital

Dragoš (2002: 83–84) poudari, da ni vseeno, ali se socialni kapital nahaja v zaprtih ali odprtih socialnih mrežah. Na tej osnovi teoretiki razlikujejo dve vrsti socialnega kapitala:

- *povezovalni (brinding) socialni kapital* ljudem olajšuje povezave navznoter in izven okvirov dane skupnosti ter ima pozitiven vpliv na toleranco do različnih drugih;
- *utesnjujoč (bonding) socialni kapital* se pojavlja v takšnih skupnostih, kjer neformalne norme generirajo socialni kapital v močni zvezi s sankcijami, učinek povezav na okolje pa je bolj negativen kot pozitiven.

Podobno kot Dragoš tudi Makarovič (2003: 86) v svojem članku opredeli dve vrsti socialnega kapitala. Prvi je premostitveni (brinding), drugi je vezivni (bonding). Premostitveni temelji na redkih omrežjih in izkoriščanju strukturnih lukenj, zato je večja verjetnost, da se med seboj povežejo bolj heterogeni posamezniki, kar je lahko zelo koristno (Harrington, 2001; po Makarovič, 2003).

Makarovič (2003) pravi, da vezivni socialni kapital temelji na gostem omrežju in je lahko zelo produktiven, ker krepi posameznikovo identifikacijo z organizacijo in skupinsko lojalnost. V skrajni obliki pa ne prinese nič dobrega, zgolj socialno kontrolo, ki zagotavlja spoštovanje pravil igre. Z drugimi avtorji (Putnam, Fukuyama) se strinja, da je premostitveni (brinding) socialni kapital koristnejši.

Granovetter (1973, 1985; po Halpern, 2005) meni, da je premostitveni socialni kapital učinkovitejši. Kot primer navaja brezposelne, in sicer tisti, ki imajo večjo socialno mrežo z manj močnimi povezavami, imajo posledično večjo verjetnost, da se rešijo brezposelnosti.

1.1.6 Težave z merjenjem socialnega kapitala

Adam in Rončević (2003: 10–14) navedeta, da se izmed treh družboslovcev, ki so najbolj vplivali na razprave o socialnem kapitalu (Bourdieu, Coleman, Putnam), samo Bourdieu ni lotil empirične analize tega koncepta.

Najbolj znano merilo je Putnamov instrument oziroma Putnamov indeks državljanosti, ki je sestavljen iz naslednjih komponent:

- vibrantnost asociacijskega življenja;
- razširjenost branja časopisov;
- udeležba na referendumih;
- uporaba preferenčnega glasu (Putnam, 1993; po Adam in Rončević, 2003).

Po drugi strani pa je Coleman (1988; po Adam in Rončević, 2003) uporabil drugačne indikatorje. Za socialni kapital družine je uporabil fizično prisotnost odraslih in pozornost, ki jo starši namenjajo svojim otrokom. Za socialni kapital izven družine je uporabil indikator števila selitev in števila otrokovih menjav šole.

Fukuyama (1995; po Adam in Rončević, 2003) je razvil enostaven pristop, socialni kapital je enačil z zaupanjem.

Adam in Rončević (2003: 11) pravita, da nekateri avtorji poudarjajo, da se lahko pojavijo težave pri uporabi samo enega merila za merjenje socialnega kapitala in je zato bolje uporabiti več meril. Paxtonova (1999; po Adam in Rončević, 2003) pravi, da je socialni kapital sestavljen iz dveh merljivih komponent, in sicer iz stvarnih povezav med posamezniki in recipročnim subjektivnim tipom vezi.

Adam in Rončević (2003: 13) poudarita, da imamo na razpolago veliko število različnih meril in operacionalizacij socialnega kapitala. To je posledica vseh dilem, ki se pojavljajo pri

teoretičnem delu socialnega kapitala in rezultat odnosa med teoretičnim in empiričnim delom socialnega kapitala.

1.1.7 Viri socialnega kapitala

Adam in Rončević navedeta (2003: 14), da se dilema pojavlja tudi pri omrežjih oziroma normah kot virih socialnega kapitala. Zdi se, da smo še precej daleč od kakršnegakoli konsenza o tej problematiki. Nekateri avtorji nekaj opredelijo kot vir, drugi pa kot posledico. Poskus, da bi rešili ta problem na enostaven način, je nemogoč, kajti tovrstni poskusi ne upoštevajo kompleksnosti fenomena. Prvi teoretik bo rekel, da je npr. kakovost vladanja vir, drugi pa bo rekel, da je kakovost vladanja posledica. Pomembno je to, da upoštevamo kompleksne mehanizme povratne zanke. Socialni kapital je lahko tako odvisna kot tudi neodvisna spremenljivka, saj so navsezadnje tudi družbeni sistemi nelinearni in kaotični (Ormerod, 1994; po Adam in Rončević, 2003).

Zgoraj navedena avtorja (2003: 27) nadaljujeta, da je potrebno socialni kapital razumeti kot del širšega multikavzalnega modela, ki vsebuje več socio-kulturnih spremenljivk.

1.2 Opredelitve socialnega kapitala

1.2.1 Normativno funkcionalistične opredelitve socialnega kapitala

Coleman (1988; po Kump, 2003) socialni kapital opredeljuje kot strukturo odnosov, ki ljudem omogoča, da dosegajo skupne cilje. Socialni kapital označi kot javno dobrino, ki se z uporabo povečuje, z neuporabo pa zmanjšuje.

Po Colemanu (1988; po Kump, 2003: 149) se socialni kapital izraža v obveznostih in pričakovanjih, sposobnostih zbiranja informacij in socialnih normah.

Tri oblike socialnega kapitala po Colemanu so:

- raven zaupanja v socialnem okolju in dejanske obveznosti;
- informacijski kanali;
- norme in sankcije, ki ljudi spodbujajo ali ovirajo pri delu za skupno korist.

Med normativno funkcionalistične opredelitve socialnega kapitala uvrščamo tudi Putnama (1993; po Kump, 2003), ki označuje socialni kapital z normami in mrežami, ki udeležencem omogočajo učinkovitejše delovanje z namenom, da se dosežejo skupni cilji. Putnam (1993; po Kump, 2003) še trdi, da lahko socialni kapital ustvari takšne razmere, da se je lažje spopasti z gospodarskimi, političnimi in družbenimi problemi.

Kumpova navede (2003: 151), da sta si Putnam in Coleman podobna v svojih trditvah, oba sta jasna pri normativni vsebini njune konceptualizacije in oba pristajata na kolektivne vrednote. Za njiju je socialni kapital koristen tako za skupnost kot tudi za posameznika, vzajemnost, zaupanje in horizontalne mreže so sestavni deli socialnega kapitala. Po drugi strani pa dajeta prednost sankcijam za tiste, ki ne prispevajo svojega deleža za korist skupnosti.

Po Fukuyami (1995; po Kump, 2003) se socialni kapital vzpostavi, ko člani skupine zaupajo drug drugemu, zato se socialni kapital najpogosteje pojavlja v prostovoljnih skupinah na osnovi norm, ki spodbujajo povezovanje.

Colemanu in Putnamu se približa tudi Etzioni (1995; po Kump, 2003), saj poudarja socialne odnose kot ključ za generiranje človeškega in fizičnega kapitala.

Med normativno funkcionalistične opredelitve socialnega kapitala spada tudi definicija OECD. OECD (2001; po Kump, 2003: 152) opredeljuje socialni kapital kot »mreže, skupne norme, vrednote in razumevanje, ki spodbujajo sodelovanje znotraj in med skupinami«.

1.2.2 Socialni kapital iz perspektive kritične teorije družbe

Kumpova (2003: 152) pravi, da je definicija socialnega kapitala znotraj kritične teorije družbe popolnoma drugačna od zgoraj navedenih. Socialni kapital se kaže kot nepravični mehanizem, ki ga uporabljata srednji in višji razred z namenom, da zadržita svoj dominantni položaj.

Po Bourdieuju (1979; po Kump, 2003) je socialni kapital pomemben za reprodukcijo neenakih in nepravičnih odnosov. Količina socialnega kapitala posameznika je odvisna od širine njegove socialne mreže in od drugih kapitalov, ki so mu na voljo.

Novejše analize so bolj pozorne na negativne strani socialnega kapitala, ki so osnova socialnega izključevanja (Kanjuro Mrčela, 2001; po Kump, 2003).

Kumpova (2003: 154) pravi, da je negativni socialni kapital prisoten v primerih, ko posamezniki ali skupine izkoristijo socialne mreže z namenom, da pridejo do pomembnih informacij in vpliva. S tem preprečijo, da bi do teh informacij prišli drugi ljudje. Znotraj takšnih skupin je sicer prisotna velika stopnja zaupanja, ampak skupina nima zaupanja in sodelovanja z ostalo družbo. Tovrstne skupine so na primer družinske, sorodstvene, etnične skupine, ki ne delujejo v smeri krepitve socialne kohezije, temveč obratno – socialno kohezijo zmanjšujejo.

Kumpova (2003: 155) navede, da so zagovorniki socialnega kapitala iz perspektive kritične teorije družbe mnenja, da so koncepti Putnama, Colemana in Etzionija škodljivi za marginalizirane skupine (npr. ženske, etnične skupine), ker imajo marginalizirane skupine premalo osebnih, ekonomskih in kulturnih potencialov, da bi bile lahko vključene v ta proces. V tem primeru socialni kapital še dodatno poveča njihovo socialno izključenost.

1.2.3 Tri tradicije socialnega kapitala

Adam in Rončević (2003: 7–9) navedeta, da se večina avtorjev strinja, da obstajajo tri tradicije socialnega kapitala. Osnova prve tradicije je nastala na podlagi dela Pierra Bourdieuja, ki definira socialni kapital kot »agregat dejanskih in potencialnih resursov, ki so povezani s posedovanjem trajnih omrežij bolj ali manj institucionaliziranih odnosov vzajemnega poznanstva in prepoznavanja ali, z drugimi besedami, s članstvom v skupini, ki vsakemu od članov nudi podporo kolektivno posedovanega kapitala, 'priporočilo', ki jim daje pravico do zaupanja v različnih pomenih besede« (Bourdieu, 1985; po Adam in Rončević, 2003).

Drugo tradicijo je ustvaril James Coleman (1988; po Adam in Rončević, 2003), ki je v svoji študiji zastopal stališče, da je socialni kapital definiran s svojo funkcijo. Po Colemanu socialni kapital omogoča doseganje določenih ciljev, ki bi bili brez njega nedosegljivi. Ta definicija je pomembna s tega vidika, ker privede do premika od Bourdieuevih individualnih – egoističnih učinkov socialnega kapitala k omrežnemu pristopu.

Adam in Rončević zapišeta (2003: 19), da je Colemanov in Bourdieuev pristop mikro orientiran, saj je osredotočen na posameznike, da si zagotovijo določene koristi s članstvom v družbeni skupini. To je instrumentalen, utilitaren in nenormativen pristop.

Oče tretje tradicije je Robert D. Putnam, ki je vpeljal socio-centrični pogled na socialni kapital. Putnam (1993; po Adam in Rončević, 2003) opiše socialni kapital z zaupanjem, normami in omrežji, ki lahko izboljšajo učinkovitost družbe. Adam in Rončević (2003: 19) pravita, da je Putnamov pristop makro ali mezo orientiran, socio-centričen in ima normativno poanto. Bourdieueva in Colemanova konceptualizacija predstavljata pomembni referenčni točki, a sta spodbudili bolj malo empiričnih raziskav.

1.3 Socialni kapital v povezavi z drugimi področji

1.3.1 Povezava med socialnim kapitalom in politiko

Matevž Tomšič (2003: 38–41) pravi, da je socialni kapital na različne načine povezan s politiko. Zveza med socialnim kapitalom in politiko je obojestranska. Putnam (1993; 2000; po Tomšič, 2003) opredeli socialni kapital kot dejavnik, ki je pogoj za uspešno delovanje političnih institucij. Višja stopnja civilnodružbenega angažmaja povečuje zaupanje. Odsotnost socialnega kapitala vodi v koruptivno delovanje političnih institucij, za državljane pa je značilna nizka stopnja zaupanja v politične institucije. Delovanje pravne države, demokracija in učinkovite institucije vplivajo na razvitost socialnega kapitala. Znana je teza, ki pravi, da diktatura uničuje socialni kapital. Represivna politika z nezaupanjem gleda na vsakršne poskuse avtonomnega organiziranja ljudi. Posledice se kažejo v upadanju medsebojnega zaupanja ter slabitvi omrežij, na katerih temelji socialni kapital. V takšnih razmerah se lahko oblikuje samo partikularistično naravnan socialni kapital (npr. na sorodstveni osnovi). Ključna vez med socialnim kapitalom in politiko je zaupanje v politične institucije. Za razvoj socialnega kapitala je potrebna svobodna participacija državljanov v procesih sprejemanja odločitev (v lokalni skupnosti, preko političnih strank) in odzivnost političnih institucij na interese državljanov. Politika prav tako z njenim strateškim ali razvojnim delovanjem vpliva na socialni kapital. Primer tega je izobraževalna politika, ki pozitivno vpliva na nagnjenost ljudi k sodelovanju.

1.3.2 Povezava med socialnim kapitalom in zdravjem

Halpern (2005: 109–110) v svojem delu pojasni razmerje med socialnim kapitalom in psihičnim ter fizičnim zdravjem. Na mikro ravni je zelo močna zveza. Ljudje, ki so poročeni in imajo prijatelje, ki jim lahko zaupajo ali pa so vključeni v različne aktivnosti, imajo veliko boljše zdravstveno stanje kot ostali ljudje. Različne študije so pokazale, da socialna izolacija vpliva na slabše zdravstveno stanje. Posamezniki, ki imajo podpirajoče odnose z drugimi ljudmi, imajo manj možnosti, da postanejo depresivni in manj možnosti, da umrejo predčasno.

Bruhn in Wolf (1979; po Halpern, 2005) pokažeta tudi primer takšne skupnosti – Roseto, majhno mesto v Združenih državah Amerike. Raziskovalci so bili zelo presenečeni nad povezanostjo in egalitarnostjo ljudi v tej skupnosti. Prebivalci te skupnosti so imeli nizko stopnjo smrtnosti, ki je ni bilo mogoče pojasniti z rizičnimi faktorji. Kljub njihovim nezdravim prehranjevalnim navadam so bile srčne kapi zelo redke. Ta vzorec neverjetne socialne kohezije je ljudi med seboj povezoval, jim nudil občutek varnosti, posledično pa je to povzročilo manjše število infarktov in nenadnih smrti.

Gledano z makro perspektive Halpern (2005: 107) predstavi tri dejstva, ki potrjujejo povezavo med socialnim kapitalom in zdravjem. Prvič, prebivalci bolj zaupljivih držav so bolj prijazni drug do drugega. Življenje v takšnih državah je manj stresno, ker se pojavlja manj konfliktov. Prebivalci se obnašajo civilizirano drug do drugega, hkrati imajo spoštljiv odnos do tujcev. Drugič, neenakost je povezana s slabšim zdravjem in širjenjem bolezni. Tretja možnost pa je, da imajo države, kjer je zaupanje med ljudmi večje, zaradi boljših zdravstvenih storitev bolj zdrave državljane. Vladne investicije v bolnišnice, zdravstveno oskrbo imajo pomemben vpliv na zdravje ljudi. Raziskave različnih območij Združenih držav Amerike kažejo, da imajo območja z višjim socialnim kapitalom boljši dostop do zdravstvenih storitev (Hendryx et al., 2002; po Halpern, 2005).

1.3.3 Vpliv socialnega kapitala na ekonomijo

Halper (2005: 70–72) v svojem delu zapiše, da socialni kapital, gledano z individualne perspektive, ne more pokazati, kako dejansko vpliva na ekonomijo. Determiniran je s socialnimi mrežami, ki so bolj ohlapne, široke in z občutkom, ali zaupamo drugim ljudem. Pozitivni rezultati se pokažejo z nizko stopnjo brezposelnosti in višjimi zasluški.

V nadaljevanju Halpern (2005) na mezo ravni potrdi teorijo, da socialni kapital prispeva k ekonomski rasti. Soseščina z visoko stopnjo brezposelnosti očitno poslabšuje položaj posameznikov. Za podjetja je prav tako pomembno, da skrbijo za svoj »bonding« socialni kapital znotraj podjetja in hkrati vzdržujejo svoj »brinding« socialni kapital z drugimi podjetji in zunanjo okolico, kar posledično prispeva k ekonomski rasti podjetja.

Halpern (2005) navede, da makro raven močno podpira teorijo, da socialni kapital prispeva k ekonomski rasti. Zaupanje med ljudmi je močno povezano z nacionalnimi številkami ekonomske rasti. Socialni kapital ni edini faktor, ki vpliva na ekonomsko rast. Dejansko pa se kaže, da socialni kapital vpliva na širjenje informacij skozi ekonomijo in znižuje transakcijske stroške.

1.3.4 Povezava med socialnim kapitalom in izobraževanjem

Halpern (2005: 166–169) pokaže, da obstaja povezava med socialnim kapitalom in izobraževanjem. Na otrokovo željo po izobraževanju najprej vplivajo njegovi starši. Željo po izobraževanju spodbudijo, če se z otrokom ukvarjajo. Pri tem ni tako pomembno število ur, ki jih starši preživijo z otrokom, ampak bolj kakovost dejavnosti, ki jih starši in otroci skupaj počnejo.

Seveda na izobraževanje vpliva tudi lokalna skupnost in šola, ki jo otrok obiskuje. Halpern (2005) predstavi pomembnost dobrih odnosov med starši in šolo oziroma učitelji. Pojavljajo se tudi velike razlike med različnimi šolami. Dejansko so nekatere šole pri posredovanju znanja in vseh ostalih funkcijah uspešnejše kot druge. Na to naj bi vplivali odnosi med učitelji znotraj šole in okolica – skupnost, v kateri se šola nahaja. Skupnosti z nizkim socialnim kapitalom slabše spodbujajo izobraževanje otrok.

Gledano z makro ravni Halpern (2005) zapiše, da je izobrazba tista, ki kreira socialni kapital in obratno, da je socialni kapital tisti, ki krepi željo po izobraževalnemu udejstvovanju. Socialni kapital širi znanje in zmanjšuje ovire posameznikov, ki se želijo izobraževati.

V nadaljevanju bom predstavila nekaj misli profesorice Vesne Godina glede slovenskega šolskega sistema.

Za Vesno Godina (2010: 7–10) so naše šole kriminalne institucije, ker ustvarjajo narcistično socializacijo, ki ustvarja prisilne potrošnike. Naše šole samoreproducirajo sloje, kar pomeni, da otroke iz nižjih slojev, pod pretvezo prijaznosti, že na začetku šolanja opredelijo za manj sposobne. Šole jim tako onemogočajo, da bi dosegli višji socialni status. Naše šole sistematično poneumljajo otroke. V Sloveniji ni sistema, ki bi omogočal vertikalno socialno mobilnost otrok iz nižjih slojev in marginaliziranih skupin.

»Geslo je, da bodimo prijazni do otroka in ne zahtevajmo nečesa, česar se ne more naučiti. Ugotovijo, da je otrok manj sposoben in da zato sodi v posebno skupino že v prvem razredu. Potem se v imenu prijaznosti znižujejo zahteve, na primer, ni se mu treba perfektno naučiti računati do dvajset« (Godina, 2010: 9).

Vesna Godina (2010) nadaljuje, da šole to opravičujejo s tem, da govorijo, da lahko otroci prehajajo iz ene skupine v drugo. Morda bi res lahko, ampak šole poskrbijo za to, da se otrok nikoli ne nauči toliko, da bi dejansko lahko prestopil v boljšo skupino. Naš sistem je šovinističen, nepravilen šolski sistem, privilegirani so otroci iz višjih slojev. Šole so ideološki aparati države. Način socializacije, ki proizvaja prisilne potrošnike, se imenuje permissivna socializacija. To so ravno takšni ljudje, kakršne sodobna družba potrebuje. Ti bodo kupovali nekaj, česar dejansko sploh ne potrebujejo. Prav tako se ne bodo nikoli upirali politiki. Ravno v tem je interes države – permissivno vzgojeni državljani nimajo nikoli vprašanj in se nikoli ne upirajo.

Naš šolski sistem je zame očiten pokazatelj, da Slovenija še zdaleč ni blizu temu, da bi se socialni kapital začel povečevati. Zgoraj navedeni primer je dober šolski primer tega, kako se v Sloveniji reproducira neenakost. Dokler bomo imeli takšne šole, bomo zagotovo imeli bogate, revne, marginalizirane in izključene. Na takšen način ne bomo nikoli prišli do večjega zaupanja, ampak zgolj obratno – do še večjega nezaupanja.

1.3.5 Povezava med socialnim kapitalom in kriminalom

Halpern (2005: 135–137) zapiše, da raziskave kažejo pozitivno vlogo socialnih mrež pri preprečevanju kriminala. Pri posameznikih, ki imajo manjše število ali pa so brez intimnih in zaupljivih odnosov, je večja verjetnost, da postanejo kriminalci ali njihove žrtve. Nekateri so

takšnemu vedenju podvrženi že iz preteklosti, še zlasti, če so bili v primarni družini deležni zlorabe, odvisnosti in odsotnosti pristnih družinskih odnosov.

Halpern (2005: 124) nadaljuje, da obstajajo specifična območja, ki imajo višjo stopnjo kriminala. Za takšna območja je značilna manjša socialna kohezija, pogostejše so selitve, prebivalci pa so manj predani skupnosti.

Po Putnamu (2000; po Halpern, 2005) obstajajo skupnosti, kjer stabilne družine vzgajajo odgovorne otroke. Če pride do prestopništva, se ga v teh skupnostih drugače obravnava; delikventni otroci so vedno bolj pod vplivom odgovornih, poštenih otrok, kar vodi v zmanjševanje kriminala.

Halpern (2005: 134) zapiše, da z naraščanjem števila egoistično usmerjenih ljudi, ki skrbijo samo za svoje potrebe in interese, narašča stopnja kriminala v skupnosti. To pa se povezuje z ekonomsko neenakostjo. Bistvo je v tem, da sta zaupanje med ljudmi in kriminal prej odvisna od ekonomske neenakosti, kakor pa od revščine.

1.4 Skupnost

Socialni kapital je izjemnega pomena za skupnost. Od njega je odvisno, kako se bo skupnost spopadala s problemi, ki se nenehno pojavljajo. Velja tudi obratno – od vrste skupnosti je odvisno, koliko in kakšen socialni kapital premore. Ker sta pojma očitno povezana, je v nadaljevanju razložen pomen skupnosti in definicije klasičnih in novejših sociologov, ki so proučevali skupnost in družbene odnose.

Bahovec v svojem delu *Skupnosti: teorije, oblike in pomeni* (2005:12) zapiše, da je koren termina skupnost *skupno*, skupne pa so lahko različne stvari (krvna vez, ideje, kultura, okolje itd.).

Bahovec (2005: 10–11) predstavi različne družbene okvire, v katerih se pojavlja skupnost:

- skupina ljudi, ki živi na določeni geografski lokaciji in se identificira s skupnim bivanjem;
- skupina ljudi, ki jih povezujejo skupne kulturne, etnične, religiozne značilnosti, ki določajo skupno identiteto;

- majhne skupnosti oziroma relativno tesneje povezane skupine, v katerih posameznik deleži pomemben del svojega življenja (krvne skupnosti – družina, nekatere religiozne skupnosti, skupnosti alternativnih družbenih gibanj);
- človeštvo kot skupnost v najširšem pomenu besede (sprejemanje temeljne globinske povezanosti vsega življenja);
- skupnost v splošni rabi (poklicne skupnosti, skupnost starejših, ki potrebujejo dnevno oskrbo);
- skupnost kot institucija ali organizacija s formalno strukturo (Evropska skupnost);
- virtualne skupnosti (internetna komunikacija);
- skupnosti, ki se razvijejo iz skupin parcialnega interesa (gledalci posebnih oddaj, oboževalci določene zvrsti glasbe).

Dragoš (2007: 34) zapiše, da je skupnost zagotovo povezana s socialnimi aktivnostmi vsakdanjega življenja ljudi, s funkcijami, kot so: ekonomska, socializacijska, funkcija socialne kontrole, socialna participacija, vzajemna pomoč in podpora.

V skupnosti se prepletata:

- mreža neformalnih odnosov med ljudi, ki jih povezujejo sorodstvene vezi, prijateljstvo, prostorska bližina, skupni interesi ali kombinacija vsega;
- mreža formalnih sistemov, ki omogočajo zadovoljevanje socialnih potreb ljudi na lokalnem nivoju: državni, zasebni in prostovoljni izvajalci.

1.4.1 Dve obliki razumevanja pojma »skupnosti«

Dragoš (2007: 31) pojasni, da v družboslovnih razpravah prepoznamo dve obliki razumevanja skupnosti. Prva kategorija izhaja iz strukturnih značilnosti skupnosti v povezavi s prostorom, strukturo, druga pa je socialno psihološka predpostavka, ki poudarja pomen skupnega bivanja, identitete in odnosov.

1.4.1.1 Strukturalna perspektiva pojmovanja skupnosti

Dragoš (2007: 31) zapiše, da Durkheim (1893–1960) skupnost definira kot vez med posameznikom in družbo, ki jo predstavlja država. Ta vez pa socializira in transformira posameznike.

Habermas (1988; po Dragoš, 2007) dodaja, da obstajata z vidika strukturnih značilnosti dva nasprotujoča si življenjska svetova – neformalni svet življenja in formalni sistem. Neformalni svet predstavlja skupnost v prvotnem pomenu besede: pripadnost, kohezivnost, recipročnost, sodelovanje, prijateljstvo in tovarištvo. Formalni sistem pa vsebuje sistemsko družbeno okolje, administrativni sistem in ekonomski sistem.

1.4.1.2 Socialno psihološka perspektiva

Dragoš (2007: 32–33) zapiše, da izhaja socialno psihološka perspektiva iz ugotovitev Tönniesa, ki ločuje dva temeljna tipa, ki označujeta dihotomijo skupnost – družba. Skupnost izhaja iz tesne povezanosti in občutka pripadnosti, v družbi pa prevladujejo pogodbeni in konkurenčni odnosi. Več podrobnosti o skupnosti in družbi je zapisanih pri konceptih skupnosti.

1.4.2 Družbeni odnosi

Bahovec (2005: 14–17) našteje družbene odnose, ki se pojavljajo v skupnostih:

- neposredni medosebni odnosi med člani in odnosi med člani in nečlani;
- odnosi posameznikov do skupnosti, do drugih skupin in institucij ter obratno;
- odnosi med različnimi skupnostmi in institucijami.

Neposredne medosebne odnose delimo na dva izključujoča tipa odnosov. Oseba lahko vstopi v odnos in se usmeri k drugemu kot k osebi in ga sprejme takšnega, kakršen je. Po drugi strani pa se lahko oseba obrne k drugi osebi kot k sredstvu in ga sprejme le zato, ker lahko nekaj naredi (Abel, 1970; po Bahovec, 2005).

Bahovec (2005) nadaljuje, da se odnosi, ki so naravnani k celotni osebi, imenujejo pristno prijateljstvo, zakonski starševski odnos, duhovna skupnost in odnosi iz nagibov pomoči ljudem, ki so na kakršenkoli način prikrajšani. Vendar to ne pomeni, da so vsi odnosi pozitivni, saj lahko pride tudi do zlorabe moči. Kadar so ljudje celoviteje povezani, si lahko med seboj mnogo bolj škodujejo kot pri manjši povezanosti.

Bahovec (2005) razčleni še odnose med skupinami in institucijami – vse do odnosov med narodi, državami in civilizacijami. Pravi, da se nobena skupnost ne more izolirati pred vplivi

zunanjega sveta, kljub temu, da nekateri to poskušajo. V nadaljevanju našteje tri načine odnosa skupnosti do okolja, in sicer:

- odnos skupnosti do okolja je odprt tako, da se okolje prilagodi; lahko gre za miroljubno prepričevanje, lahko pa pride do nasilne prisile;
- odnos do okolja je odprt zgolj na površinski način, kar pomeni, da se drugačnost dopušča, ampak ni interesa za resnično srečanje; posamezniki živijo skupaj brez globljih medsebojnih srečevanj;
- odnos do okolja je odprt na način soustvarjalnega srečevanja z drugimi; različnost vodi k boljšemu razumevanju samega sebe in spodbuja k skupnemu reševanju problemov.

1.4.3 Koncepti skupnosti

Bahovec (2005: 23) pove, da je bil Tönnies prvi sociolog, ki je razvil termin skupnosti do te mere, da ostaja njegova klasifikacija, referenčna točka za vse kasnejše sociologe.

Tönnies (1999: 64) v svojem delu pravi, da lahko o skupnosti takšne ali drugačne vrste govorimo takrat, ko gre pri ljudeh za organsko povezavo s pomočjo njihove volje in imajo drug do drugega pritrjevalni odnos. K skupnostim šteje tri zvrsti: sorodstvo, sosedstvo in prijateljstvo. Sorodstvena volja ni odvisna zgolj od življenja na isti domačiji, ampak se lahko hrani s čustvi in predstavami o skupnostni dejavnosti, kljub oddaljenosti. Sosedstvo je značilno za življenje na vasi, kjer prihaja zaradi bližine bivališč do medčloveških stikov, privajenosti in medsebojnega poznavanja. Do prijateljstva pride, ko imajo ljudje podobna razmišljanja ali podoben poklic.

Tönnies (1999: 70) v svojem delu opredeli skupnostno življenje kot vzajemno posedovanje in uživanje skupnih dobrin. Ljudje posedujejo skupne dobrine in prijatelje, po drugi strani posedujejo tudi skupno zlo in skupne sovražnike.

Bahovec (2005: 24–25) pravi, da je Tönnies v svojem delu *Gemeinschaft und Gesellschaft* navedel dva način sobivanja ljudi, in sicer skupnost in družbo. Bistvo Tönniesove tipologije je v tem, da je ključen nagib volje, ki vodi ljudi v združevanje. Dve temeljni obliki volje je poimenoval *Wesenwille* in *Kürwille*. *Wesenwille* je celostna volja, *Kürwille* pa je izvolitev, narejena na podlagi racionalnega premisleka. Celovita in izbirna volja se pojavita v dveh načinih povezanosti ljudi: v skupnostih in družbah. Celovita volja ohranja skupnostni tip

družbenosti, izbirna ali racionalna volja vodi v družbeni tip družbenosti. Kljub temu, da obe kategoriji izražata nasprotje, se medsebojno pogojujeta in dejansko prihaja do njunega prehajanja. Skupnosti, ki so oblikovane na podlagi celovite (naravne) volje, so skupnosti krvi, zemlje in skupnosti duha. Družbe, oblikovane z racionalno voljo, pa so društva, delniške družbe, velemesta in države. Skupnost in družba sta med seboj prepleteni, kajti razum spada tako k naravni kot k racionalni volji. Razum je prisoten tako v družbi kot v skupnosti.

V obeh tipih odnosa, v skupnostih in družbah, pa se pojavljajo pravični in nepravični odnosi, enakost in neenakost (Tönnies, 1999; po Bahovec 2005).

Durkheim (1933; po Bahovec, 2005) je ustvaril drugo pomembno sociološko delo, ki se ukvarja s skupnostjo. Razlikoval je mehansko in organsko solidarnost. Mehanska solidarnost je značilna za predindustrijsko družbo, kjer so posamezniki svojo individualno zavest mehansko podredili kolektivni. V kapitalizmu zaradi povečane delitve dela takšna solidarnost ne more več obstajati. Družba preide v novo stanje, za katerega je značilna organska solidarnost. Solidarnost se oblikuje organsko zaradi zavedanja vedno večje medsebojne odvisnosti različnih posameznikov. Individualna zavest se brez prisile uskladi s kolektivno zavestjo. Pogoj, da se razvije organska solidarnost, je po Durkheimu (1933; po Bahovec, 2005) razvoj etike in oživitve intermediarnih skupin in institucij. Organsko solidarnost povezuje s poklicno etiko delovnih skupin, poklicnih združenj in sindikatov.

Max Weber (1980; po Bahovec, 2005) je uvedel termina *Vergemeinschaftung* in *Vergesellschaftung*. Prvi vodi k skupnostnim odnosom (duhovno bratstvo, erotični odnos, narodna skupnost, tovariška skupina), drugi pa k družbi (odnosi tržne menjave, različna združenja). V jedru njegove sociologije je poudarek o zavestnem smiselnem delovanju akterjev. Tudi Weber (1980; po Bahovec, 2005) pove, da oba tipa odnosov relativno pogosto nastopata sočasno.

Weber (1980; po Bahovec, 2005) ločuje štiri idealno tipske načine družbenega delovanja:

- racionalnost, ki je usmerjena glede na namen ali smoter;
- racionalnost, ki jo usmerjajo vrednote ali načela (etične, religiozne, estetske vrednote);
- neracionalni odzivi na delovanje drugega (afekti, čustva in močna kratkotrajna razvnetost);
- privajeno reagiranje (navade in tradicija).

Bahovec (2005: 55) poudari, da je Pitirim A. Sorokin prispeval pomembno dopolnilo k konceptom skupnosti.

Sorokin (1957; po Bahovec, 2005) je bil prepričan, da so družbeni odnosi ključni kriterij, po katerem se pristne skupnosti razlikujejo od drugih skupnosti. Zato je namesto zgoraj omenjenih konceptov dvojic predlagal, da glede družbenih odnosov razločujemo tri osnovne tipe in enega, ki predstavlja njihovo kombinacijo:

- *familistic tip odnosa oz. pristno skupnostni tip odnosa*, za katerega je značilna močna intenzivnost in solidarnost; npr. ljubeč odnos med materjo in otrokom, pristno prijateljstvo, odnosi v pristni družini;
- *pogodbeni tip odnosa*, ki ima omejen obseg življenjskih dejavnosti, omejeno dolžino trajanja, solidarnost je omejena na sektor pogodbe; npr. zaposleni – delodajalec, kupec – prodajalec, lastnik – najemnik;
- *prisilni/obvezni tip odnosa*, za katerega sta značilna antagonizem in nesolidarnost, intenzivnost in obveznost sta lahko veliki ali majhni; npr. gospodar in služabnik, izvaja ga despotski voditelj, ugrabitelj;
- *mešani tipi odnosov* so različne kombinacije zgoraj omenjenih odnosov; npr. poslovni partnerji lahko postanejo prijatelji, s prisilo začeti zakon se lahko spremeni v familistic odnos ali obratno.

Robert N. Bellah in sodelavci (1985; po Bahovec, 2005) so s pomočjo svoje študije ameriškega srednjega razreda v osemdesetih prispevali pomembna teoretična dopolnila k zgoraj navedenim konceptom. Razlikovali so med »skupnostmi spomina« in »enklavami življenjskega stila«. Njihova raziskava je pokazala, da so mnoge skupnosti nekje vmes med pristnimi skupnostmi in enklavami. Značilnost enklav življenjskega stila je, da so to skupine brez spomina na preteklost in brez vizije prihodnosti. Enklava je segment družbe, ki ga tvorijo ljudje s podobnim okusom. Za druge skupine ljudi so nezainteresirani, saj niso zmožni preseči lastnega individualizma. Najbolj znana poveljna oblika enklave je mladinska kultura šestdesetih. »Skupnosti spomina« oziroma pristne skupnosti imajo svoje zgodovinske spomine, skupna vizija pa je usmerjena v prihodnost.

Bellah (1995/96; po Bahovec, 2005: 73) definira: “Dobra skupnost je ta, v kateri poteka argumentiran pogovor, celo nasprotovanje, o pomenu skupnih vrednot in ciljev, pa tudi o tem, kako jih udejanjiti v vsakdanjem življenju.”

1.4.4 Značilnosti skupnosti

Helena Jeriček (2004: 37–41) zapiše, da je zelo veliko definicij skupnosti in pojasni, da uporablja pojem skupnost za tiste socialne sisteme, ki se samoustvarjajo, samoohranjajo ter se sami kot skupnost tudi definirajo.

Jeriček (2004: 41–53) v svojem delu nazorno našteje in opiše značilnosti skupnosti:

1. Kompleksen sistem

Skupnost je kompleksna zaradi številčnosti, različnosti njenih članov ter njihovih interakcij, povezanosti in integriranosti. Kompleksni so sistemi, ki imajo v enem trenutku možnost večih linearnih povezav med njihovimi elementi.

2. Avtopoetski sistem

Skupnost se samoorganizira, skrbi sama zase in je organizirana tako, da sama ohranja svojo organizacijo. Zaradi ohranjanja svoje identitete je organizacijsko zaprta, a hkrati strukturno odprta, saj je nenehno v izmenjavi z zunanjim okoljem.

3. Netrivialen sistem

Netrivialni sistemi so živi organizmi, socialni sistemi, živčni, imunski in hormonski sistemi. Njihova značilnost je, da so tako kompleksni, da jih ni možno analitično raziskovati in napovedati njihovega delovanja.

4. Evolucijski sistem

Skupnost je evolucijski, učeč sistem, ki je sposoben prepoznati, reševati svoje probleme in se tega hkrati tudi zavedati.

5. Struktura-proces

Skupnost je oboje – struktura in proces. Nanjo gledamo kot na strukturo, kadar jo opazujemo kot zunanji opazovalci. Ko skupnost definiramo kot proces, pa smo njeni udeleženci.

1.4.4.1 Kaj povezuje ljudi v skupnost

Jeriček (2004: 216–217) pravi, da obstaja pri ljudeh dihotomija. Človek ima potrebo po svobodi, po drugi strani pa ima tudi potrebo po skupnosti. Obe potrebi sta nujno potrebni za

človekov razvoj. Človeško življenje je nenehno prehajanje od individualnosti k skupnosti in obratno.

Jeriček (2004: 196–201) navede tri razloge, ki ljudi povežejo v skupnost:

- potreba po druženju, varnosti in pripadnosti;
- skupni interes;
- kondenzacijsko jedro, ki je skrita sila, ki povezuje posameznike v celoto.

Skupnost deluje na sistemu povratne zanke, torej kot homeostatski sistem. Povratna zanka je pogoj za dolgoročni obstoj skupnosti in je lahko notranja (znotraj skupnosti) ali zunanja (prihaja iz okolja).

1.4.4.2 Skupnost vključuje in izključuje

Jeriček (2004: 217–218) zapiše, da je skupnost na začetku formiranja odprta za vse ljudi. Ko se oblikuje njeno kondenzacijsko jedro, pa se skupnost zapre. To se zgodi predvsem zato, da se vanjo ne bi vključili ljudje, ki bi hoteli porušiti skupnostno kondenzacijsko jedro. Člani skupnosti doživljajo občutek MI-ja (varnost, sprejetost), hkrati pa prihaja do izključevanja vseh drugačnih, ki niso del te skupnosti. Če se skupnost popolnoma strukturno zapre in z okoljem ne izmenjuje informacij, pride do njenega razpada.

1.5 Socialni kapital v Sloveniji

Dragoš (2002: 58) v svojem članku *Vera, religija in socialni kapital na Slovenskem* pokaže dejansko stanje socialnega kapitala v Sloveniji. Javnomnenjske raziskave so pokazale, da je slovenska družba slabo opremljena s socialnim kapitalom. Dva najpomembnejša indikatorja socialnega kapitala – (ne)zaupanje do drugih ljudi in (ne)aktivnost znotraj civilne družbe – sta v Sloveniji precej problematična. Kar dobri dve tretjini prebivalcev sta nezaupljivi do drugih ljudi, tretjina populacije ne zaupa niti drugim Slovencem, očitno izražena je tudi nezaupljivost do prijateljev. Zaskrbljujoči so podatki glede vključevanja v civilnodružbene aktivnosti (npr. prostovoljne organizacije). V zadnjem letu se je le 11,4% prebivalstva vsaj enkrat udeležilo prostovoljnih aktivnosti v okviru verske organizacije; le 11,7% prebivalstva je sodelovalo v dobrodelnih organizacijah, 3% v obrtniških združenjih, 2,5% v zadrugah, 3% v kmečkih

združenjih, 1,3% v ženskih skupinah, 4,4% v starševskih skupinah, 1,4% v ekoloških skupinah, 10,4% v sindikatih, 22,8% v športnih in podobnih pristočasnih klubih, 10,6% v sosedskih in krajevnih skupnostih. V mladinskih klubih je visoka participacija, in sicer 86%, v vseh ostalih nenašteti pa 11,7%. To so nizke številke, izrazito nižje od tistih, ki veljajo npr. za Združene države Amerike.

Matevž Tomšič (2003: 45–50) pravi, da je vzroke potrebno iskati v kulturno-zgodovinskem kontekstu, v katerem se je razvijala Slovenija. Slovenija tako kot ostale bivše komunistične države zaostaja pri indikatorjih socialnega kapitala za večino razvitih zahodnih družb. Podatki World Value Survey iz leta 1995 kažejo, da je delež tistih, ki menijo, da lahko ljudem v splošnem zaupajo, v najbolj zaupljivih državah 60%, v postkomunističnih državah pa je ta odstotek okoli 20%. Podobno velja glede zaupanja v različne politične institucije.

Tomšič (2003) poudari, da je vzrok v socialističnem tipu družbene ureditve, ki je bil značilen za vzhodno in srednjo Evropo. Diktatorski režimi so znani po tem, da uničujejo socialni kapital. Takšen je bil tudi komunistični režim, saj je težil k obsežnemu nadzoru nad družbo. To so dosegli z mehanizmi represije in ustrahovanja. Tovrsten režim je ustvaril ozračje nezaupanja in strahu. Avtonomno življenje različnih družbenih struktur je bilo onemogočeno ali znatno oteženo. Komunizem je ustvaril negativen socialni kapital. Najočitnejši izraz tega je korupcija.

Tomšič (2003) nadaljuje, da je za Slovence značilen precej ambivalenten odnos do politike. Po podatkih nacionalnega poročila večina meni, da za njih politika ni pomembna, veliko pa o njej razpravljajo. To je vsekakor mentalna drža, ki ne spodbuja politične participacije. Slovenci se prav tako ne udeležujejo ostalih oblik političnega udejstvovanja kot so politično prepričevanje prijateljev in udeležba na političnih sestankih. Kljub temu, da so zaznani nekateri spodbudni trendi glede socialnega kapitala v Sloveniji, saj je naraslo članstvo v civilnodružbenih asociacijah, lahko vseeno navedem, da je civilna družba v Sloveniji še vedno relativno šibka.

Tomšič (2003: 50–52) pravi, da na tem področju ni hitrih in lahkih rešitev. Potrebno bi bilo izboljšati izobrazbeno strukturo prebivalstva, tako kvantitativno (povečanje števila diplom) kot kvalitativno (izboljšati funkcionalno pismenost). Korak naprej bi bilo izboljšanje kakovosti medijske produkcije. Državljeni morajo biti seznanjeni z različnimi objektivnimi

pogledi na določeno problematiko, brez medijske pristranskosti. Še ena izmed možnih poti je razširjanje sodelovanja državljanov v javnem življenju.

1.5.1 Raziskovanje socialnih omrežij v Sloveniji

Raziskava bivših krajevnih skupnosti v Ljubljani (Dragoš, Leskošek, 2003) je pokazala naslednje mrežne pogoje nastanka socialnega kapitala:

1. V nekaterih skupnostih je povezanost s tradicijo učinkovit način za utrjevanje socialnega kapitala, v drugih pa lahko še bolj povezovalno delujejo inovacije. Socialni kapital deluje kot katalizator, torej je socialni kapital tisti, »ki spravlja v obtok druge kapitale« in jih naredi učinkovitejše (Adam, 2001; po Dragoš, 2004). Lahko pa prisotnost kapitala ene vrste preprečuje nastanek kapitala druge vrste.
2. Primer dušenja socialnega kapitala od zgoraj navzdol je denacionalizacijska zakonodaja. Slednja izzove v skupnosti še posebej neugodne posledice.
3. Socialni kapital nastaja v povezavi horizontalnih in vertikalnih vezi. Med horizontalne vezi spadajo neformalne povezave med posamezniki in skupinami ter formalizirane povezave (enakovredna partnerstva). Vertikalne povezave so formalizirana hierarhična razmerja. Socialni kapital se v omrežjih kreira s sinergijo ali pa s kompenzacijo. Sovpadanje ugodnih horizontalnih in vertikalnih povezav pospešuje nastanek socialnega kapitala na sinergetski način. Socialni kapital nastaja tudi v primeru, kadar slabost ene dimenzije nadomesti prednost druge.

1.6 Nacionalni trendi socialnega kapitala

Halpern (2005: 222–223) pravi, da se na področju socialnega kapitala kažejo določeni trendi, ki so skupni številnim državam. V skoraj vseh državah je opaziti upad tradicionalnih oblik združevanja ljudi kot so cerkve, ženske organizacije in politične organizacije. Po drugi strani narašča število ljudi, ki so včlanjeni v razne ekološke oziroma okoljske organizacije in druge specifične skupine (skupine za samopomoč). Politika in religija nista več tako pomembni za ljudi, na pomenu sta pridobila prosti čas, druženje s prijatelji in znanci.

Halpern (2005) nadaljuje, da se vendarle pojavljajo med državami velike razlike. Američani, Avstralci in Britanci občutijo manj zaupanja do ljudi, medtem ko Švedi, Nizozemci in Japonci

bolj zaupajo drug drugemu. Zdi se, da se različni narodi pomikajo k istemu cilju – individualizmu, a se med seboj razlikujejo glede vrste individualizma.

Putnam (2000; po Halpern, 2005) je opredelil štiri spremenljivke, ki predstavljajo vzrok za padec socialnega kapitala v Združenih državah Amerike. Najvplivnejša spremenljivka je sprememba generacij, sledita ji televizija in elektronika. Najmanj vplivni spremenljivki sta delovna intenzivnost in širjenje mesta.

Po Putnamu (2000; po Halpern, 2005) se mlajše generacije vedno manj civilno angažirajo. Podatki prav tako kažejo, da z večjim gledanjem televizije in manjšim branjem časopisov Američani postajajo manj civilno in socialno angažirani. Vstop žensk na trg delovne sile in podaljševanje delovnega časa sta prav tako zmanjšala aktivnosti, ki so ustvarjale tradicionalni socialni kapital. Selitve Američanov v predmestja so povzročile, da se morajo daleč voziti v službo, zaradi česar imajo še manj časa, da bi ustvarjali neformalne stike.

Hall (1997; po Halpern, 2005) pojasni, da je vzrok za zniževanje socialnega kapitala v moralnih vrednotah. Halpern (2000; po Halpern, 1997) pravi, da se že od leta 1960 naprej opazijo očitne spremembe vrednot v državah industrializacije. Halpern (2005: 240–241) zaključi tako, da opredeli moderne skupnosti kot skupnosti, ki so se naučile kodificirati zaupanje. To so storile s pomočjo politike in s pomočjo dialoga med civilno družbo in mediji.

Sama sem prav tako mnenja, da je vzrok za padec socialnega kapitala v spremenjenih vrednotah. Če samo pomislimo na to, kako mladi odlagajo z odhodom iz primarne družine v lastno samostojno življenje, nam postane vse jasno. Svoje mesto so pridobile tudi materialne vrednote, ki spodbujajo potrošniško vedenje. Število trgovin se povečuje, potrošniki pa zapravljajo. Potrebno je razlikovati med nakupovanjem osnovnih življenjskih potrebščin in nakupovanjem z namenom zadovoljiti druge neuresničene potrebe.

Zanimivo se mi zdi tudi to, kako se današnji otroci igrajo in preživljajo svoje otroštvo. Včasih so se otroci igrali predvsem v naravi, pri tem so si pomagali z raznimi igrami, ki so spontano nastajale kot izraz njihove domišljije. Danes otroci svoj prosti čas preživijo pred televizijo, računalnikom, »nintendom« itd. Starši se ne vprašajo, ali je za otroka to, kar vidi preko televizije in računalnika, dejansko sploh koristno. Starši ne razmišljajo o stereotipih, ki jih televizija sporoča in katere otroci zagotovo ponotranjijo. Obnašanje današnje družbe sovпада

z majhnim socialnim kapitalom. Kako bi sploh lahko ljudje skupinsko, kohezivno ravnali, če pa so osredotočeni samo na svoje potrebe in interese. Včasih se vprašam, kam vodi ta pot, po kateri stopa današnja družba?

1.7 Neenakost in revščina

Beck (2003; po Dragoš in Leskošek, 2003) v svojem delu pravi, da se neenakost lažje razume skozi obravnavo dogajanj v socialnih mrežah kot pa z analizo globalnih razmerij.

V tem primeru je na mestu koncept socialnega kapitala.

Dragoš in Leskošek (2003: 32) nadaljujeta, da je tista neenakost, ki je nedvomno nepravilna, revščina. Revščina je izrazito problematična kombinacija življenjskih težav pri tistih skupinah, ki so dlje časa izpostavljene različnim vrstam deprivacije (zaposlitev, bivalni standard, materialno, zdravstveno, izobrazbeno stanje, socialne mreže, preživljanje prostega časa, življenjski vzorci).

Revščina je po njunem (2003) povezana z neenakostjo na enak način kot je neenakost pogoj za revščino, ni pa neenakost povzročena z revščino. To razmerje vsebuje tri poudarke:

- neenakost pri dostopu do najpomembnejših materialnih in simbolnih dobrin lahko potisne v revščino najbolj ranljive kategorije prebivalstva;
- vsaka neenakost ne povzroča revščine (npr. neenakost v posameznem podjetju, neenakost v porazdelitvi politične moči, ugleda itd.);
- vsaka oblika revščine je proizvod družbene neenakosti.

Dragoš in Leskošek (2003: 32–33) pravita, da iz tega izhaja, da ni nujno, da v družbah, kjer neenakost med ljudmi obstaja ali se povečuje, nastaja tudi revščina. Možna je neenakost brez revščine, čeprav revščina ni mogoča brez neenakosti. Revščino lahko odpravljamo, ne da bi morali odpraviti tudi neenakost. Za njiju je glavni problem odnos do revščine, ne pa predpostavka, da je ne bi mogli odpraviti.

Tudi sama se glede neenakosti in revščine strinjam z zgoraj omenjenima avtorjema. Sicer pa menim, da je revščino možno odpraviti ali vsaj zmanjšati, vendar določeni skupini ljudi to enostavno ni v interesu.

1.8 Skupnostna usmeritev v socialnem delu

Pavla Rapoša Tajnšek (1993: 139) v svojem članku *Skupnostno socialno delo in skupnostna usmeritev v praksi socialnega dela v Sloveniji* opredeli skupnostno socialno delo kot profesionalno aktivnost, ki je usmerjena v preprečevanje socialnih problemov v življenjskem okolju ljudi. Skupnostno socialno delo podpira in promovira skupine in organizacije za samopomoč ter mobilizira ljudi, znanje in sredstva, potrebna za kolektivne akcije pri reševanju socialnih problemov.

V nadaljevanju Rapoša Tajnšek (1993: 140–141) pojasni, da se skupnostno socialno delo močno razlikuje od tradicionalnega socialnega dela, ki je temeljilo na odnosu med socialnim delavcem oziroma institucijo in uporabnikom. Takšna praksa je bila neučinkovita, ker je zanemarjala vlogo neformalnih mrež medsebojne pomoči med sorodniki, sosedi, prijatelji in znanci. Povečevala se je nemoč in pasivnost ljudi. Za reševanje problemov ljudi je bilo potrebno vedno več strokovnjakov in denarja, kar je institucije zapeljalo v začaran krog, blaginjski model socialne politike pa se je zlomil.

Dragoš (2007: 34) pravi, da so se zaradi omenjenih kritik tradicionalnega socialnega dela s posameznikom in zaradi vplivov različnih teorij postopoma razvile alternativne metode dela, ki so usmerjene v skupnost.

Cooper, Dale in Stacy (1987; po Dragoš, 2007) prepoznajo naslednje faktorje, ki so spodbudili razvoj alternativnih metod:

- naraščanje zavedanja o pomanjkljivosti tradicionalnega dela s posameznikom;
- naraščanje znanja o pomenu naravnega neformalnega sistema pomoči in drugih oblik akcij v družbi;
- potencial za dopolnitev državnih služb s skupnostnim sektorjem;
- vpliv pionirjev skupnostno osnovane prakse dela in njihova analiza, ki prikaže učinkovitost alternativnih metod;
- politični razlogi, ki so prispevali k politiki decentralizacije.

Darvill in Smale (1990; po Dragoš 2007) menita, da je skupnostno socialno delo zasnovano na ideji, da je skrb za ljudi skupna naloga strokovnjakov in hkrati tudi samih članov

skupnosti. Razvoj skupnostno orientirane prakse je mogoč le na podlagi enakopravnega sodelovanja med strokovnjaki in člani skupnosti.

Martinez-Brawley (1995; po Dragoš, 2007) poudarja pomembnost razumevanja skupnosti. Zaradi različnosti skupnosti se morajo pristopi pri reševanju problemov vedno znova prilagajati vsaki posamezni skupnosti. Zato zahteva skupnostna usmeritev v praksi socialnega dela preproste in kompleksne aktivnosti, ki postavijo skupnost v središče procesa pomoči. To pa vključuje pristop spoštovanja izkušenj in življenjskega stila članov skupnosti. V tem pogledu se skupnostna usmeritev bistveno razlikuje od tradicionalnega dela s posameznikom.

Rapoša Tajnšek (1993: 140) poudari, da je skupno življenjsko okolje ali svet, v katerem živimo, osrednji koncept skupnostnega socialnega dela. V druženju z najbližjimi je skrita moč posameznikov za izboljšanje življenja.

1.8.1 Skupnostno delo

Seed (1973; po Dragoš, 2007) meni, da je ideja o skupnostnem delu že stara. Zlasti v 19. stoletju je bilo skupnostno delo veliko bolj razširjeno kot delo s posameznikom.

Flaker (1993; po Dragoš, 2007) našteva naslednje vzroke za počasno uveljavljanje skupnostnega dela v Sloveniji:

- metodična omejenost na individualno delo;
- pomanjkanje organizacijskih možnosti za razvijanje vmesnih struktur med državo in skupnostjo;
- sistem organiziranosti socialnega varstva pred letom 1990.

Rapoša Tajnšek (1993: 140) pravi, da je skupnostno delo v razvitem svetu doživelo največji razmah v času demokratizacije in številnih civilno-družbenih gibanjih, torej v šestdesetih in sedemdesetih letih.

Dragoš (2007: 38–39) pojasni, da se v Sloveniji že od leta 1970 dalje – od kolonije v Rakitni – pojavljajo skupnostni pristopi v socialnem delu. Konceptualni premik k skupnostnemu

delovanju v socialnem delu je izražen tudi v *Zakonu o socialnem varstvu* iz leta 1992 (Ur. L. RS, št. 54/92), ki omogoča naslednje oblike skupnostnega dela:

- vključevanje uporabnikov in prostovoljcev v načrtovanje;
- izvajanje socialnovarstvenih storitev v javnih službah;
- organiziranje kolektivnih akcij za socialno ogrožene in odrinjene skupine prebivalcev;
- organiziranje ljudi za samopomoč in dobrodelnost;
- sodelovanje z različnimi skupnostnimi službami;
- preventivno delo.

Twelvetrees (1991; po Dragoš, 2007) opiše skupnostno delo kot proces, v katerem strokovnjaki podprejo običajne ljudi, da le-ti dosežejo večjo kakovost življenja s pomočjo kolektivne akcije.

Dragoš (2007: 39–40) pravi, da skupnostno delo ni omejeno zgolj na stroko socialnega dela, vendar pa ima v njej velik pomen, ker predstavlja osnovno miselno naravnanoost, ki socialne delavce usmerja v skupnostno skrb in skupnostno socialno delo.

1.8.2 Skupnostna skrb

Dragoš (2007: 40) zapiše, da je skupnostna skrb ravnanje socialnega delavca, ki vključuje celotno mrežo pomoči pri reševanju problemov posameznika. National Institute for Social Work (1982; po Dragoš, 2007) opredeljuje skupnostno skrb kot seštevek vseh virov pomoči, ki so v konkretnem okolju na razpolago ljudem v stiski.

1.8.3 Skupnostno socialno delo

Rapoša Tajnšek (2001; po Dragoš, 2007) opiše naslednje definicije skupnostnega socialnega dela:

- metoda socialnega dela, način socialne intervencije v skupnosti, kjer gre za sodelovanje socialnih delavcev pri procesih organiziranja ljudi v skupnosti;
- zavestna, načrtna, sistematična uporaba znanj, spretnosti in vrednot socialnega dela pri kolektivnih akcijah, ki so usmerjene v večjo kakovost življenja v skupnosti.

V nadaljevanju Dragoš (2007: 43) predstavi Barclayevo poročilo iz leta 1982 kot poročilo, ki vsebuje bistvene ugotovitve o skupnostnem socialnem delu. Za Barclaya (1982; po Dragoš, 2007) je skupnostno socialno delo formalno socialno delo, ki v skupnosti odkriva probleme in njihove učinke na posameznike in celotno skupnost. Pomaga odkriti odgovornost in vire socialnih služb, prostovoljnih organizacij in jih vključiti v reševanje problemov. V skupnostnem socialnem delu je poudarjen pomen podpore lokalne mreže formalnih in neformalnih odnosov, prizadevajo si odkriti moč skupnosti in njene skupne interese.

1.8.4 Temeljni modeli skupnostnega socialnega dela

Rothman (1976; po Dragoš, 2007) je analiziral tri temeljne modele skupnostnega socialnega dela – razvijanje skupnosti, skupnostno planiranje in socialno akcijo, ki so osnova za vse nadaljnje tipologije skupnostnega socialnega dela.

Rapoša Tajnšek (1993: 142) zapiše, da se razvoj skupnosti povezuje z neposredno aktivnostjo prebivalcev prostorske ali interesne skupnosti. Ljudje se organizirajo z namenom, da bi rešili ali izboljšali svoje skupne težave. Posameznik v takšni skupini pridobi oporo, ki jo potrebuje, celotna skupina pa prav tako potrebuje pomoč socialnih delavcev. Slednji jim pri tem ponujajo direktno in indirektno pomoč s tem, da postavljajo v ospredje skupnost in njeno pojmovanje problema. V tem primeru se ljudje organizirajo »od spodaj«, medtem ko je naslednji model – skupnostno planiranje, delovanje »z vrha«.

Rapoša Tajnšek (1993: 143–144) opiše skupnostno planiranje kot organiziranje skupnosti na ravni institucionalnega delovanja in povezovanja z namenom dopolnjevanja in načrtovanja novih programov. Takšni procesi zahtevajo usklajevanje različnih interesov in povezovanja različnih subjektov. Kljub temu, da so v proces vključeni tudi uporabniki in prostovoljci, je osrednji poudarek na institucionalnih in političnih pobudah.

Za zadnji model skupnostnega socialnega dela – socialno akcijo – Rapoša Tajnšek (1993: 144) zapiše, da je njen primarni cilj pomoč pri uveljavljanju interesov prikrajšanih in diskriminiranih skupin, ki temelji na samopomoči ali socialnem planiranju. V socialni akciji se prepletajo aktivnosti skupin za samopomoč in strokovna prizadevanja, lahko je razmeroma avtonomna ali pa je del širšega družbenega gibanja.

2 OBČINA MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU

2.1 Značilnosti občine Miklavž na Dravskem polju

Občina Miklavž na Dravskem polju v celoti leži na Dravskem polju, njena površina znaša 12,54 km². Leta 2006 je živelo v občini 6198 prebivalcev (internetni vir 1). Občina leži ob pomembnejših prometnih vpadnicah in v neposredni bližini mesta Maribor.

Po Žnidariču (2001:7) je občina Miklavž na Dravskem polju nastala z referendumsko odločitvijo občanov Miklavža, Dobrovca, Skoka in Dravskega Dvora aprila 1998 in spada med najmlajše slovenske občine. Kljub temu, da je to mlada občina, se ponaša z bogatim izročilom preteklosti.

Žiberna (2001: 28–29) pravi, da je bilo za Miklavž skozi zgodovino značilno nenehno večanje števila prebivalstva. Trend rasti prebivalstva se je nadaljeval vse do šestdesetih let dvajsetega stoletja, ko je prišlo do izrazito močne rasti števila prebivalcev. Med letoma 1961 in 1991 je število prebivalcev v Miklavžu naraslo iz 935 na 3546. Dravsko polje spada med gosto poseljena območja Slovenije, saj je že leta 1991 znašala povprečna gostota prebivalstva 157 ljudi na km², slovensko povprečje pa je znašalo 97 ljudi na km².

Žiberna (2001: 30–33) prav tako zapiše, da je po gostoti prebivalstva območje občine Miklavž na Dravskem polju nadpovprečno gosto poseljeno. Največja gostota prebivalstva je v naselju Miklavž (688 preb/ km²), sledijo mu Skoke (470 preb/ km²), Dravski Dvor (267 preb/ km²) in Dobrovce (177 preb/ km²). V starostni piramidi se pojavljata dva viška: v starostni skupini od 25–29 let in v starostni skupini od 45–49 let. To je zagotovo posledica pozitivnega migracijskega salda, saj so se v občino priseljevale predvsem mlade družine.

Žiberna (2001) predstavi tudi izobrazbeno strukturo in delež kmečkega prebivalstva. V vseh naseljih prevladuje prebivalstvo z zaključeno srednješolsko izobrazbo (približno 50% prebivalstva), sledi skupina z zaključeno osnovnošolsko izobrazbo. Teh je v Dobrovcah za dobro tretjino, v ostalih naseljih pa med 26% in 29%. Največ prebivalcev s končano višjo (4,9%) in visoko šolo (2,1%) je v Miklavžu.

Po Žiberni (2001: 33–37) je bil delež kmečkega prebivalstva v občini Miklavž leta 1991 tako v primerjavi s celotnim Dravskim poljem (9,1%) kot v primerjavi s Slovenijo (7,4%) podpovprečen. Še najvišji je bil ta delež v Dobrovcah, sledijo Skoke, Miklavž in Dravski Dvor. Leta 1996 je bila večina prebivalstva zaposlena v terciarnem in kvartarnem sektorju, veliko manj ljudi pa v sekundarnem in primarnem.

2.2 Arheološke ostaline iz Miklavža

Stanko Pahič (2001: 39) zapiše, da je treba priznati, da v teh krajih niso našli niti ene same predzgodovinske najdbe. Vzrok je na dlani, gre za brezvodno ravnino prodnatih tal Dravskega polja, ki v predсловenskih obdobjih nikoli ni privabljala prazgodovinskih naseljencev in je bila zato – kakor v precejšnji meri še danes – gozdno območje. Zgodovina naselitve Miklavža se po sedanjem vedenju, ki pa verjetno ne drži, pričenja šele v zgodnji rimski dobi.

Pahič (2001) v nadaljevanju predstavi naslednje arheološke ostaline: tri gomile v gozdu pri Miklavžu tik ob glavni cesti (dokaz za naselitev rimskih naseljencev v teh krajih), cerkev Sv. Miklavža kot rimsko dediščino kraja (marmorni kamni v zidovih), ohranjene nagrobnike z napisom iz pohorskega marmorja in rimsko cesto, za katero se ugiba, kje naj bi potekala.

2.3 Zgodovina

Jože Curk (2001: 165) v svojem prispevku opredeli Miklavž na Dravskem polju kot deželno knežji kraj, ki je nastal že v 11. stoletju in se prvič izrecno omenja okoli leta 1145 kot *Brunne* in leta 1265 kot *Naussendorf vel Prunnendorf*, obakrat po studencu, ki je izviral pod vasjo. Leta 1382 se kraj imenuje *zu Sand Nicla in dem Trafeld*, leta 1443 *Brunn bey Sand Nicla* in leta 1471 *dorff zu Sand Nicla zu Prunn under Marchpur*, skratka vas s cerkvijo in studencem južno od Maribora. Kraj je bil okoli 1490. leta v lasti borlskega gospostva, od leta 1605 betnavskega, od leta 1648 mariborskega. Leta 1727 se kraj razdeli na dve posestvi. Prvo so si pridobili Brandisi, za njimi Vetrinjski samostan in verski sklad. Drugo posestvo so imeli v lasti Herbersteini, po letu 1765 različni lastniki (Molza, Sauerji, Ensbrunnerji, Gleispachi, Poniatowsky, Leuzendorfi). Na koncu so si posest pridobili Brandisi, ki so kraj spet združili v enotno imetje. Pred prvo svetovno vojno je bil kraj v lasti Scherbaumov, po opravljeni agrarni reformi pa je postal last Dravske banovine.

Curk (2001: 167) zapiše, da v kraju stojita dva pomembnejša kulturno-zgodovinska objekta, in sicer nekdanji fevdalni dvorec in župnijska cerkev, ki je kraju dala že v srednjem veku njegovo sedanje ime.

2.4 Etnologija

Vili Vuk (2001: 189–195) v svojem prispevku opisuje etnologijo vasi Miklavž na Dravskem polju. Na Miklavž naj bi še posebej vplivalo mesto Maribor, ki se je začelo v začetku 20. stoletja bolj razvijati. Prebivalstvo Maribora je naraščalo, širili sta se trgovina in obrt, s tem pa je nastala potreba po večji oskrbi meščanov tako s hrano kot z drugimi uslugami. Vas Miklavž je bila zato najprimernejša, v njej je okoli leta 1900 živel približno 400 ljudi, pretežno čistih bajtarjev in kmetov. Zato so miklavški kmetje začeli prodajati svoje izdelke na tržnici v Mariboru. Bogatejši in trdnejši kmeti, ki jih ni bilo veliko, so začeli dokupovati zemljo, ne zato, da bi se kmetijstvo širilo, ampak kot posledico spoznanja, da prinaša pridelovanje hrane dober zaslužek.

Vuk (2001) pojasni, da so v vasi prevladovali bajtarji, ki jih je bilo okoli 70%. Bajtarji so bili tisti prebivalci, ki so imeli le toliko zemlje, da so lahko preživljali svojo številčno družino, njihovi produkti niso mogli biti namenjeni prodaji. Večji kmetje so postali naprednejši, začeli so kupovati stroje, ki so jim omogočali racionalnejšo obdelavo zemlje.

Po Vuku (2001) se je začel način življenja v Miklavžu bistveno spreminjati v dvajsetih letih 20. stoletja. Tržna logika in industrializacija sta začeli prekinjati tradicionalno stanje vasi. V mestu so nastajale nove stavbe, na gradbiščih so našli priložnostno delo predvsem bajtarji in ženske. S tem je začel nastajati proletarijat, vas se je začela prostorsko spreminjati. Bajtarji so si z zaslužki urejali hiše, ki so nastajale ob cesti Maribor–Ptuj. Tako se je začel nakazovati novi del naselja. Dejansko je prišlo do diferenciacije prebivalstva. V starem delu vasi so ostajali kmetje, v novih hišah pa se je razvijal proletarijat s povsem svojskimi življenjskimi navadami in potrebami. Ko se je v bližnjem mestu začela pojavljati industrija in je bilo opaziti napor kmečkega stanu, se je začel pojavljati neke vrste odpor do kmetovanja.

Vuk (2001: 197) pojasni, da je bila rast vasi dokaz, da je prišlo do spremembe v načinu življenja. Življenje v Miklavžu je postajalo vse bolj podobno življenju v mestu. Skupnostne delovne akcije so postale vprašljive. Tisti, ki so preživeli del dneva v mestu, so menili, da za

skupnost ni več časa. Nova življenjska oblika ni dobila kritičnih razsežnosti, kaže pa se, da se je sprožil proces urbanizacije obmestnega naselja.

Vuk (2001: 197–202) zapiše, da so v Miklavžu po letu 1945 opustili določene šege in navade, ki so bile še malo prej običajne. Pomemben razlog za to je bila hitra rast števila prebivalstva na vasi, zaradi česar je vas dobivala povsem drugačno geografsko podobo. Miklavž je postal še posebej mikaven za tujce. Leta 1961 je bilo v Miklavžu 872 prebivalcev, od tega je bilo 86 kmetov. Leta 1975 je bilo prebivalcev že čez 3000. S kmetijstvom se je ukvarjalo le še 40 ljudi na osmih kmetijah. Nove komunikacijske poti so omogočile številčnejše avtobusne proge, šolarji so dnevno hodili v mesto, kar je prineslo številne spremembe. Mladina je obiskovala kulturne prireditve v mestu, hkrati pa jih pogrešala v domačem kraju. Zato so leta 1952. leta v Miklavžu ustanovili kulturno-umetniško društvo z dramsko skupino in pevskim zborom ter knjižnico. Na knjižnico so se navezali predvsem kmetje, ker so z branjem knjig dobili možnost širjenja svojega bralnega repertoarja.

V nadaljevanju Vuk (2001) pojasni, da je leta 1950 vsaka hiša v Miklavžu dobila elektriko. Prihod prvih radijskih sprejemnikov in televizij je povezal ljudi med seboj, ker so se družili z namenom, da bi skupaj gledali televizijo oziroma poslušali radio. V sedemdesetih letih 20. stoletja je izolacija dosegla svoj vrhunec, kajti televizijo je imela že skoraj vsaka hiša. Ljudje so se še manj zanimali za skupne probleme na vasi. Leta 1975 se je odprla samopostrežna trgovina, kraj je dobil dva frizerska salona, kemično čistilnico, čevljarstvo, avtomehanično delavnico, ključavničarske in druge obrtniške objekte. V Miklavžu sta obratovali tudi dve metalurški delavnici. Po drugi strani pa je zaostajal razvoj infrastrukture, vodovoda in kanalizacije še ni bilo. Ko je urbanizacija postala formalno veljavna – torej v sedemdesetih letih – so še tisti maloštevilni kmetje prevzeli navade ostalih prebivalcev. Župnija je prav tako nastala zaradi rastočega števila prebivalcev. Kljub temu, da se je povečalo število prebivalcev, se število vernikov ni povečalo. Aktivni verniki so v glavnem domačini, priseljenci se na cerkev niso navezali.

2.5 Vzgoja in izobraževanje

Žnidarič (2001:203–213) pravi, da so začetki šolanja zaviti v meglo, kajti požar je leta 1859. leta uničil takratno miklavško šolo in dokumentacijo. Podatki so znani na podlagi ustnega izročila in na podlagi Orožnove knjige. V času vladanja Marije Terezije in Jožefa II. je leta 1785

redno poučeval kurat Ignac Merva. Prvi redni učitelj miklavške šole je znan iz leta 1828. To je bil Franc Rathei, ki je delal v težkih razmerah. Pomembno vlogo pri delovanju šole je imel krajevni šolski svet, ki je običajno štel osem članov. Prvi prelomni dogodek v zgodovini šole je bil, ko so zgradili novo šolo. Otvoritev je bila 17. 8. 1934.

Žnidarič (2001: 213–215) navede še drugi prelomni dogodek v kraju v dvajsetem stoletju. V Miklavžu so imeli 3. avgusta 1952 otvoritev kulturnega doma. V kraju je bil dejaven tudi Rdeči križ, še zlasti v tednu Rdečega križa in v Protituberkuloznem tednu. Vsako leto je nekaj učencev odšlo v zdravstvene kolonije, priljubljeni so bili izleti ob koncu šolskega leta. V šolskem letu 1955/56 je bilo ustanovljeno Društvo prijateljev mladine, okrepila se je tudi šolska knjižnica, kamor so učenci radi zahajali.

Žnidarič (2001: 218) pojasni, da se je leta 1965 Osnovna šola Miklavž preimenovala v Osnovno šolo Bogdana Tuška Miklavž na Dravskem polju. Ime je dobila po Bogdanu Tušku, učitelju in prosvetnemu delavcu. Na koncu šestdesetih let je bila na miklavški šoli že tolikšna prostorska stiska, da je grozil celo troizmenski pouk. Nekoliko boljše razmere so bile v Dobrovcah, za Miklavž je bila potrebna novogradnja. Med težavami, ki so najbolj izstopale, je bilo pomanjkanje telovadnice.

Žnidarič (2001: 219–223) zapiše, da je bila otvoritev nove šole in otroškega vrtca v Miklavžu 28. septembra 1975. S selitvijo v novo šolo sta obe stari šoli v Miklavžu in Dobrovcah zaprli svoja vrata, a se je na zahtevo staršev v letu 1977 v Dobrovcah zopet začel pouk. Izvajalec miklavške šole svojih del ni opravil kakovostno, zato so bila potrebna nenehna popravila. V nekaj letih se je pokazalo, da je nova šola za otroke prav tako premajhna. V tistem času so se močno okrepile izvenšolske dejavnosti. Nastale so mnoge nove interesne dejavnosti – taborniki, planinci, fotografi. Leta 1981 je šola pridobila zobno ambulanto, maja 1985. leta pa je bila obnovljena šola v Dobrovcah.

Žnidarič (2001: 225–232) zapiše, da je bil leta 1983 s sredstvi samoprispevka zgrajen vrtec v Dobrovcah. Leta 1992 se je šola v Miklavžu preimenovala v Osnovno šolo Miklavž na Dravskem polju. Šola v Dobrovcah pa je postala podružnična šola.

Septembra 2004 je bila miklavška šola obnovljena, v decembru 2005 pa je bila otvoritev večnamenske športne dvorane. (internetni vir 2)

Danes je Osnovna šola Miklavž na Dravskem polju s pripadajočimi igrišči res zelo lepo urejena. Občina in predstavniki šole se skupaj trudijo, da bi šola čim več časa ostala tako lepo ohranjena, zato so sprejeli tudi nekaj potrebnih ukrepov, npr. kamere pred šolo z namenom preprečiti vandalizem, ki se je pojavljal v zadnjih letih.

Skozi celoten čas pisanja diplomske naloge sem dobila občutek, da ta šola predstavlja za kraj posebno skupnostno dobrino, ki jo je treba spoštovati.

2.6 Društvena dejavnost

Izlakar (2001: 269–272) zapiše, da je Gasilsko društvo Miklavž eno izmed najstarejših društev v kraju, saj je bilo ustanovljeno že leta 1928. Leto kasneje je bil zgrajen gasilski dom ob Ptujski cesti. Finančna sredstva za nakup opreme so zbirali na veselicah, ki so jih organizirali mesečno.

Izlakar (2001: 280) predstavi naslednje društvo – Društvo upokojencev Miklavž na Dravskem polju, ki je bilo ustanovljeno 10. januarja 1980. leta. V društvu danes deluje osem interesnih sekcij: pevska, kegljaška, ročnodelska, kolesarska, ribiška, foto-video sekcija in sekcija za izlete. Leta 1980 je bilo ustanovljeno tudi Društvo upokojencev Dobrovce-Dravski Dvor in Skoke. Leta 1993 so upokojenci Skok ustanovili svoje Društvo upokojencev Skoke.

V nadaljevanju Izlakar (2001: 283–289) predstavi taborniško dejavnost, ki se je začela v občini Miklavž odvijati v letu 1968. Novembra 1973 je bil ustanovljen Dravski odred tabornikov v Skokah, aprila 1980 se je od njih odcepila Taborniška četa Praprotnik, ki je bila sestavljena iz miklavških osnovnošolcev in se že naslednji dan preimenovala v Taborniški odred Franca Lešnika v Miklavžu. Leta 1995 so se preimenovali v Taborniški rod Franca Lešnika. Prejeli so številne pokale in priznanja. Društvo prijateljev mladine Miklavž je bilo prvič ustanovljeno leta 1957, vendar je že nekaj let kasneje povsem prenehalo delovati. Novo Društvo prijateljev mladine Miklavž je bilo uradno ustanovljeno 15. junija 1976. Danes društvo tesno sodeluje z Zvezo prijateljev mladine Maribor. Kulturno, športno in izobraževalno društvo Talent je bilo ustanovljeno 28. februarja 1999. leta. S svojim delovanjem so želeli zapolniti kulturno praznino Miklavža.

Izlakar (2001: 289–295) pravi, da je bilo 9. 2. 1986 ustanovljeno Društvo gojiteljev Miklavž, ki je združevalo akvariste, gojitelje pasemskih kuncev, golobov, perutnine. Organizirali so številne razstave in prejeli številna priznanja kot npr. Lehrmanovo plaketo in Lehrmanovo priznanje I. stopnje. Na področju čebelarstva je poznana Čebelarska družina Hoče, ki je bila ustanovljena leta 1913 in je združevala čebelarje iz Hoč, Pivole, Črete, Miklavža, Dobrovc, Skok in Dravskega Dvora, Bohove, Rogoze, Loke in Starš. Leta 1977 pa je bil ustanovljen podmladek čebelarjev na Osnovni šoli Miklavž. Junija 1999. leta je bila ustanovljena Ribiška sekcija Miklavška mlaka, ki se je včlanila v Ribiško družino Maribor. Lovska družina Miklavž je bila ustanovljena leta 1946 in se je nekaj let kasneje združila z Lovsko družino Pobrežje. V Lovsko družino Rače in Lovsko družino Starše pa je včlanjenih kar nekaj lovcev iz občine Miklavž. Februarja leta 1999 je bilo ustanovljeno Vinogradniško društvo Miklavž, ki združuje okrog trideset ljubiteljev vinske trte.

2.7 Športna dejavnost

O organiziranem športu po Izlakarju (2001: 295–304) lahko govorimo šele okrog leta 1975, ko je bila zgrajena Osnovna šola Bogdana Tuška in ob njej telovadnica. Hitro so se ustanovile sekcije za mali nogomet, odbojko, košarko, telesno vzgojo, šah, planinstvo in kegljanje. Od vseh sekcij je najprej zaživela ženska odbojcarska sekcija. Aprila 1980. leta je bil ustanovljen Nogometni klub Miklavž. Sekcija za mali nogomet je začela delovati 1982. leta. Leta 1981 je bilo ustanovljeno Telesnovzgojno društvo Partizan Miklavž, ki je še isto leto zgradilo športni park Miklavž. V okviru tega društva so delovale tudi planinska, kegljaška in košarkarska sekcija. Konec leta 1998 je bil ustanovljen Jet ski klub Miklavž, ki je organiziral različne dirke. Leta 1999 je ponovno zaživel Odbojcarski klub Miklavž na Dravskem polju, ustanovljen pa je bil tudi Hokejski klub Miklavž.

2.8 Zdravstvo

Izlakar (2001: 319) v svojem prispevku zapiše, da so bili krajani Miklavža na Dravskem polju v še ne tako daljni preteklosti prisiljeni iskati zdravniško pomoč v bližnjem Mariboru. V 14. stoletju je na Slomškovem trgu v Mariboru deloval Mestni Špital. Leta 1855 se je Špital preselil ob Tržaško cesto in postal jedro današnje Splošne bolnišnice Maribor. Leta 1957 je bil ustanovljen Zdravstveni dom dr. Adolfa Drolca. Zavod za zdravstveno varstvo pa deluje na

Teznu. V Miklavžu je bilo poskrbljeno le za babištvo, in sicer od leta 1753 dalje. Ti kraji so bili po takratni republiški zdravstveni evidenci izredno slabo zdravstveno prosvetljeni. Na pobudo Srednje medicinske šole Maribor, Zdravstvenega doma dr. Adolfa Drolca in Rdečega križa Miklavž je bila v Miklavžu ustanovljena posvetovalnica za otroke in žene. Sčasoma je postala posvetovalnica pretesna. Posvetovalnica ni funkcionirala samo kot preventiva, ampak istočasno tudi kot lekarna. Za ustanovitev nove posvetovalnice so bili zaslužni številni posamezniki in prostovoljci. Novo posvetovalnico so poimenovali po Ivanu Babiču, ki je bil pobudnik njene ustanovitve in dolgoletni predsednik Rdečega križa v Miklavžu. Ta posvetovalnica je bila pravzaprav dispanzer za otroke. Danes je posvetovalnica prerasla v pravo ambulanto splošne medicine. Vsak dan dežura zdravnik in patronažne sestre, enkrat tedensko je odprta ginekološka ambulanta, enkrat mesečno pa okulist. Od 1999. leta naprej je v zgradbi Bell centra tudi zobna ordinacija.

Po Izlakarju (2001: 320–323) je bil takoj po drugi svetovni vojni za današnje območje občine Miklavž na Dravskem polju ustanovljen Rdeči križ v Dobrovcah. Rdeči križ v Miklavžu pa je uradno pričel delovati aprila 1951. leta. Na začetku so se posvetili predvsem preskrbi obolelih in socialno ogroženih z živili in zdravili, kasneje pa so začeli z akcijami za izboljšanje zdravstvenih in higienskih navad občanov. Krajan Miklavža so bili zvesti krvodajalci, odvzem krvi v Osnovni šoli Miklavž je bil organiziran dvakrat letno. Temu so sledili tudi krajan Skok, ki so marca 1982. leta ustanovili Rdeči križ Skoke.

V zaključku Izlakar (2001: 323–324) predstavi še lekarno, ki je bila za kraj res nujno potrebna. Prej so morali občani po zdravila hoditi v osem kilometrov oddaljeni Maribor.

21. novembra 1995 je bila otvoritev lekarne, ki danes oskrbuje prebivalce širše okolice z zdravili, mazili, kapljicami in zdravili za veterinarske potrebe.

2.9 Povzetek

Miklavž na Dravskem polju je ena izmed najmlajših slovenskih občin, ki v celoti leži na Dravskem polju, ki spada med gosto poseljena območja Slovenije.

Miklavž se prvič omenja leta 1145 kot *Brunne*, in sicer po studencu, ki je izviral pod vasjo. Kraj je najbolj zaznamoval vpliv mesta Maribor, ki se je začel v začetku 20. stoletja intenzivno razvijati. V 20. letih 20. stoletja je industrializacija spremenila tradicionalno stanje

vasi. V starem delu vasi so ostali kmetje, v novih hišah ob cesti Maribor–Ptuj pa je živel proletariat. Življenje v Miklavžu je postalo vse bolj podobno življenju v mestu. Za skupnost ni bilo več časa. Po letu 1961 je vas dobila novo podobo zaradi hitre rasti prebivalstva, manjšega obsega kmetovanja in novih komunikacijskih poti.

Začetki šolanja so zaradi požara (1859), ki je uničil vso dokumentacijo, zaviti v meglo. Leta 1952 se je odprl Kulturni dom, leta 1983 se je odprl vrtec v Dobrovcah. V šolskem letu 1955/56 je bilo ustanovljeno Društvo prijateljev mladine.

Najstarejše društvo v kraju je Gasilsko društvo Miklavž. Kasneje so upokojenci ustanovili Društvo upokojencev Miklavž na Dravskem polju, v kraju je bila razvita tudi taborniška dejavnost. Ostala bolj znana društva so: Ribiška sekcija Miklavška mlaka, lovska društva in Vinogradniško društvo Miklavž.

Na področju športa je bil leta 1980 ustanovljen Nogometni klub Miklavž, leta 1981 pa Telesnovzgojno društvo Partizan Miklavž. Konec devetdesetih let sta bila ustanovljena še Jet ski Klub Miklavž in Hokejski klub Miklavž.

Na področju zdravstva je bilo v preteklosti v Miklavžu organizirano le babištvo. Vse ostale storitve so krajanje uveljavljali v Mariboru v Špitalu, kasneje pa v Splošni bolnišnici Maribor. Kasneje so v Miklavžu dobili posvetovalnico za otroke in žene, ki se je kasneje razvila v ambulantno splošne medicine. Rdeči križ je v teh krajih začel delovati kmalu po drugi svetovni vojni. Leta 1995 so dobili še lekarno, ki je bila nujno potrebna.

3 PROBLEM

Za raziskovanje socialnega kapitala v Miklavžu na Dravskem polju in primerjavo s socialnim kapitalom Podčetrтка sem se odločila zaradi naslednjih razlogov:

- Nobena od občin ni tipična mestna ali ruralna občina. Miklavž je industrijsko bolj razvit kot Podčetrtek, kljub temu pa ohranja nekatere značilnosti podeželja. Miklavž je v glavnem determiniran z bližino mesta Maribor, veliko prebivalcev tja dnevno potuje. Podčetrtek pa je podeželski, vendar ne tipično, ker je s svojo bogato turistično ponudbo postal izrazito turistično obarvan in o njem ni moč govoriti kot o tipični vasi. Podčetrtek determinira bogata turistična ponudba.
- Miklavž in Podčetrtek sicer oba spadata pod štajersko regijo, a je med njima velika razdalja; prebivalci Miklavža so veliko bolj mestni kot prebivalci Podčetrтка. V Miklavžu je veliko podjetij, domačih obrtnikov, v Podčetrtku pa veliko manj. Tudi v govorici ljudi se pojavlja velika razlika – prebivalci Miklavža imajo izrazito štajersko narečje, prebivalci Podčetrтка pa govorijo različna narečja, ki so popolnoma drugačna od narečja Miklavžanov.
- Pred raziskovanjem sem bila dokaj prepričana, da se bodo pojavile razlike med ljudmi v obeh krajih in seveda razlike v njihovem socialnem kapitalu. Osebnostno sem celo življenje živela v Podčetrtku, lahko rečem v samem centru Podčetrтка, zadnja leta pa živim pretežno v Miklavžu. Zaradi tega sem v zadnjih letih spoznala veliko novih ljudi, novih krajev, prostorov za druženje itd. Opazila sem, da so med prebivalci teh dveh krajev določene razlike – predvsem pri sosedskih odnosih in medsebojni pomoči.

Na ta način sem dobila idejo, da se lotim raziskovanja socialnega kapitala zgoraj omenjenih skupnosti.

Vprašanja, na katera sem želela z raziskavo odgovoriti, so bila naslednja:

- ugotoviti, v kateri občini je večji socialni kapital, s katerim razpolagajo njeni prebivalci;
- podrobneje spoznati in raziskati socialni kapital občine Miklavž na Dravskem polju;
- ugotoviti, kaj je tisto, kar zmanjšuje socialni kapital občine Miklavž na Dravskem polju;

- spoznati poti, ki vodijo v povečanje socialnega kapitala v občini Miklavž na Dravskem polju.

Hipoteze, ki sem jih želela preveriti, so naslednje:

1. Sodelovanje v lokalni skupnosti v občini Podčetrtek je enako sodelovanju v lokalni skupnosti v občini Miklavž na Dravskem polju.
2. Družbena (pro)aktivnost v socialnem kontekstu občine Podčetrtek je enaka družbeni (pro)aktivnosti v socialnem kontekstu občine Miklavž na Dravskem polju.
3. Občutki zaupanja in varnosti v občini Podčetrtek so enaki občutkom zaupanja in varnosti v občini Miklavž na Dravskem polju.
4. Medsosedska povezanost v občini Podčetrtek je enaka medsosedski povezanosti v občini Miklavž na Dravskem polju.
5. Povezanost z družino in prijatelji v občini Podčetrtek je enaka povezanosti z družino in prijatelji v občini Miklavž na Dravskem polju.
6. Strpnost do drugačnih je enaka v občini Podčetrtek in v občini Miklavž na Dravskem polju.
7. Povezanost na delu je enaka v občini Podčetrtek in v občini Miklavž na Dravskem polju.
8. Socialni kapital žensk v občini Podčetrtek je enak socialnemu kapitalu moških v občini Podčetrtek.
9. Socialni kapital žensk v občini Miklavž na Dravskem polju je enak socialnemu kapitalu moških v občini Miklavž na Dravskem polju.

4 METODOLOGIJA

4.1 Vrsta raziskave in spremenljivke

Raziskava je deskriptivna ali opisna. Deskriptivna je zato, ker sem uporabila standardizirane tehnike zbiranja podatkov in že vnaprej vedela, kaj bom raziskovala. Raziskava je tudi kvantitativna, saj so izkustveno gradivo sestavljali številčni podatki, ki sem jih uredila in uporabila za izračun različnih statističnih meritev. Raziskava je deloma tudi kvalitativna, saj sem skupnost Miklavža podrobneje raziskala še s pomočjo intervjujev, ki so priloženi v dodatku.

Spremenljivke z indikatorji so bile naslednje:

- spol (moški, ženski);
- starost (17 let ali manj, 18–30 let, 31–45 let, 46–60 let, 61–75 let, 76 let in več);
- zaposlitven status (samozaposlen(a), zaposlen(a) za polni delovni čas, zaposlen(a) za polovični delovni čas, status kmetovalca/kmetovalke, status gospodinje, nezaposlen(a), upokojenski status, dijaški ali študentski status);
- zakonski stan (samski stan, zunajzakonska zveza, zakonska zveza, ločen(a), vdovec/vdova);
- sodelovanje v lokalni skupnosti (prostovoljstvo v lokalni skupnosti, udeležba na dogodkih v lokalni skupnosti v zadnjih šestih mesecih, aktivno članstvo v lokalni organizaciji ali klubu, članstvo v upravnem odboru lokalne organizacije, sodelovanje v akciji lokalne skupnosti za reševanje nujnega primera v zadnjih treh letih, sodelovanje pri organizaciji nove dejavnosti v svoji soseski);
- družbena (pro)aktivnost v socialnem kontekstu (pobiranje smeti za drugimi na javnem kraju, pogostost obiskov družine zunaj lokalne skupnosti, glasno izražanje svojega mnenja, pogajanje preko posrednika v primeru spora s sosedom);
- občutki zaupanja in varnosti (občutek varnosti med hojo ponoči, zaupanje večini ljudi v lokalni skupnosti, posoja telefona neznani osebi, varnost soseske, kjer stanuješ, zaupanje v institucije lokalne skupnosti);

- medsosedska povezanost (pomoč prijateljev in prijateljic, pomoč sosedu pri skrbi za otroka, število obiskov sosedu v prejšnjem tednu, verjetnost srečanja znancev in prijateljev med nakupovanjem v lokalni skupnosti, število uslug bolnemu sosedu v preteklih šestih mesecih);
- povezanost z družino in prijatelji (število telefonskih pogovorov s prijatelji v preteklem tednu, število včerajšnjih pogovorov, pogostost obedov z drugimi med vikendom zunaj vašega gospodinjstva);
- strpnost do drugačnih (stališče do multikulturalnosti, stališče do življenja z ljudmi z različnimi življenjskimi slogi);
- povezanost na delu (sodelavci kot prijatelji, doživljanje sebe kot del delovnega tima in prevzemanje pobud v službi).

4.2 Merski instrument in viri podatkov

Kot merski instrument sem uporabila vprašalnik z 32 vprašanji in zaprtimi tipi odgovorov. Vprašalnik je povzet po raziskavi socialnega kapitala ljubljanskih občin (Dragoš, Leskošek, 2003) in vsebuje indikatorje socialnega kapitala.

Uvodna štiri vprašanja in vse predloge odgovorov na vprašanja sem oblikovala sama. Uvodna vprašanja so se nanašala na spol, starost, zaposlitveni status in zakonski stan. Nato je sledilo sedem sklopov, ki so imeli vsak od 3 do 6 vprašanj. Sklopi so bili: sodelovanje v lokalni skupnosti, družbena (pro)aktivnost v socialnem kontekstu, občutki zaupanja in varnosti, medsosedska povezanost, povezanost z družino in prijatelji, strpnost do drugačnih in povezanost na delu.

Uporabila sem vprašalnik z intervalno lestvico, in sicer ocenjevalno lestvico socialnega kapitala. Pri vsakem vprašanju, razen pri uvodnih vprašanjih, sem ponudila 5 možnih odgovorov, ki so bili označeni s točkami od 1 do 5. Točke sem seštevala, več točk pomeni večji socialni kapital. Ničelna točka ni absolutna, ampak je relativna, dogovorna točka. Zato je takšna lestvica intervalna (Mesec, 1997: 59).

Podatke o skupnosti Miklavža na Dravskem polju sem pridobila še s pomočjo intervjujev. Tudi intervjuji so bili povzeti po zgoraj omenjeni raziskavi, intervju s posameznikom pa sem oblikovala s pomočjo mentorja.

Vsebina intervjujev mi je pomagala pri pisanju razprave, z njimi sem pridobila dodaten vpogled v skupnost Miklavža in njen socialni kapital.

4.3 Populacija in vzorčenje

Populacijo sestavljajo vsi ljudje, ki imajo stalno ali začasno prebivališče v občini Miklavž na Dravskem polju in v občini Podčetrtek (december leta 2009). Za vzorčenje sem se odločila zaradi velikosti populacij. Skupnost v Miklavžu šteje okoli 6300 prebivalcev, v Podčetrtku pa okoli 3374 prebivalcev. V nadaljevanju sem se odločila za neslučajnostni vzorec, in sicer priročen. Za vzorec sem izbrala ljudi, ki so mi bili najbolj dostopni v občini Miklavž na Dravskem polju in v občini Podčetrtek. V obeh občinah sem uporabila priročen vzorec 100 oseb.

4.4 Zbiranje podatkov

V mesecu decembru 2009 sem začela z deljenjem vprašalnikov po obeh skupnostih. Vprašalnice sem dajala vsem ljudem, ki so mi bili takrat najbolj dosegljivi. Pri deljenju vprašalnikov sem bila pozorna tudi na starost in spol oseb, tako da sem na koncu dobila približno enak delež moških in žensk različnih starostnih skupin. V istem času sem opravila intervju z osebo, ki je prostovoljno aktivna v Miklavžu in intervju s kontaktno osebo, ki je dobra poznavalka skupnosti Miklavža. Vseh 200 izpolnjenih vprašalnikov iz obeh skupnosti sem prejela konec januarja 2010. Kasneje sem opravila še intervju s predstavnikom neformalne skupine.

4.5 Obdelava in analiza podatkov

Zbrane podatke vseh vprašalnikov sem obdelala računalniško, in sicer s pomočjo Microsoft Office Excel 2007.

Nato sem izračunala aritmetične sredine vseh odgovorov, njihove odklone od povprečja, v nadaljevanju pa sem izračunala standardni odklon za vsako skupnost posebej. Te izračune sem združila med seboj po sklopih, saj sem jih potrebovala za preverjanje hipotez po sklopih.

Hipoteze sem preverila na podlagi razlik med aritmetičnimi sredinami za velike neodvisne vzorce z dvostranskim preizkusom. Uporabila sem korekturo zaradi končnosti populacije in vzorčnega razmerja. Aritmetične sredine vseh odgovorov, njihove odklone od povprečja in standardne odklone sem izračunala tudi posebej pri moških in ženskah v obeh skupnostih. Potrebovala sem jih za preverjanje hipotez po spolu, da bi ugotovila, ali se med moškimi in ženskami pojavljajo kakšne statistično pomembne razlike. Pri preverjanju teh hipotez sem uporabila izračun za male neodvisne vzorce z dvostranskim preizkusom.

5 REZULTATI

5.1 Aritmetične sredine socialnega kapitala Podčetrtek in Miklavž

Aritmetične sredine sklopov socialnega kapitala so takoj pokazale, da je Podčetrtek v prednosti pred Miklavžem. Vrednosti so pri Podčetrtku povsod višje, razen pri sklopu povezanost z družino in prijatelji, kjer je v prednosti Miklavž. Največja razlika med obema krajema se pojavlja pri medsosedske povezanosti, in sicer ima Podčetrtek za 0,36 višjo povprečno vrednost kot Miklavž. Najmanjša razlika med obema krajema se pojavlja pri občutkih povezanosti na delu, saj znaša razlika komaj 0,01.

Tabela 1: Aritmetične sredine Podčetrtek in Miklavža po sklopih socialnega kapitala

Aritmetična sredina	Sodelovanje v lokalni skupnosti	Družbena (pro)aktivnost	Občutki zaupanja in varnosti	Medsosedska povezanost
Podčetrtek	2,01	3,61	4,03	3,37
Miklavž	1,76	3,5	3,7	3,01

Aritmetična sredina	Povezanost z družino in prijatelji	Strpnost do drugačnih	Povezanost na delu
Podčetrtek	3,29	3,39	3,83
Miklavž	3,45	3,2	3,82

V tabeli je predstavljen socialni kapital Podčetrka in Miklavža s pomočjo sedmih različnih sklopov socialnega kapitala. Prvi sklop – sodelovanje v lokalni skupnosti – vsebuje vprašanja št. 5, 6, 7, 8, 9 in 10 iz vprašalnika, ki se nahaja v dodatku. Drugi sklop – družbena proaktivnost – se nanaša na vprašanja št. 11, 12, 13 in 14, tretji sklop – občutki zaupanja in varnosti – se nanašajo na vprašanja št. 15, 16, 17, 18 in 19, četrti sklop – medsosedska povezanost – se nanaša na vprašanja št. 20, 21, 22, 23 in 24, peti sklop – povezanost z družino in prijatelji – se nanaša na vprašanja št. 25, 26 in 27, šesti sklop – strpnost do drugačnih – se nanaša na vprašanja št. 28 in 29, sedmi sklop – povezanost na delu – pa se nanaša na vprašanja št. 30, 31 in 32.

Tabela 2: Aritmetične sredine socialnega kapitala po spolu

Aritmetična sredina	Socialni kapital Podčetrtek	Socialni kapital Miklavž
Ženske	3,24	3,02
Moški	3,36	3,14

Aritmetična sredina socialnega kapitala Podčetrka in Miklavža po spolu predstavlja skupek rezultatov vseh zgoraj omenjenih sklopov socialnega kapitala, in sicer ločeno glede na ženski in moški spol.

Aritmetične sredine glede na spol so pokazale, da imajo moški več socialnega kapitala kot ženske, in sicer v obeh skupnostih. Iz tabele je prav tako razvidno, da je socialni kapital žensk in moških večji v Podčetrtku kot v Miklavžu. Razlika med aritmetičnima sredinama žensk v Podčetrtku in Miklavžu znaša 0,22. Razlika pri moških v obeh skupnostih je prav tako 0,22.

Tabela 3: Aritmetične sredine socialnega kapitala po starosti in po spolu za občino Podčetrtek

Starost	Ženske	Moški
17 let ali manj	2,96	3,84
18-30 let	3,1	3,33
31-45 let	3,42	3,29
46-60 let	3,21	3,38
61-75 let	3,16	3,48
76 let in več	2,52	2,8

Skupaj (zaokroženo)	3,2	3,4
---------------------	-----	-----

V tabeli so podatki o socialnem kapitalu žensk in moških v Podčetrtku ločeni še glede na starostno skupino. Rezultati se nanašajo na sedem sklopov socialnega kapitala krajanov Podčetrтка – sodelovanje v lokalni skupnosti (vprašanja št. 5, 6, 7, 8, 9 in 10), družbena proaktivnost (vprašanja št. 11, 12, 13 in 14), občutki zaupanja in varnosti (vprašanja št. 15, 16, 17, 18 in 19), medsosedska povezanost (vprašanja št. 20, 21, 22, 23 in 24), povezanost z družino in prijatelji (vprašanja št. 25, 26 in 27), strpnost do drugačnih (vprašanja št. 28 in 29), povezanost na delu (vprašanja št. 30, 31 in 32, ki se nahajajo v vprašalniku v dodatku).

Pogled na tabelo pokaže, da dosegajo moški vseh starosti v Podčetrtku višje povprečne vrednosti socialnega kapitala kot ženske, razen v starostni skupini od 31–45 let, kjer dosegajo višje vrednosti ženske. Največja premoč moških je v prvi starostni skupini (17 let ali manj), kjer razlika znaša 0,88 ter v starostni skupini od 61–75 let, kjer je razlika 0,32. Tudi v starostni skupini od 18–30 let imajo moški povprečno za 0,23 večji socialni kapital kot ženske. Ženske stare od 31–45 let dosegajo za 0,13 višjo povprečno vrednost od moških v isti starostni skupini.

Iz tabele je prav tako razvidno, da z najmanjšim socialnim kapitalom razpolagajo ljudje stari 76 let in več. Z najvišjimi vrednostmi izstopata starostna skupina 17 let ali manj in starostna skupina od 31–45 let. Količina socialnega kapitala niha glede na starost, zagotovo pa ga je najmanj v najstarejši starostni skupini.

Tabela 4: Aritmetične sredine socialnega kapitala po starosti in po spolu za občino Miklavž

Starost	Ženske	Moški
17 let ali manj	2,61	/
18-30 let	3,03	3,04
31-45 let	3,13	2,97
46-60 let	2,95	3,18
61-75 let	3,35	3,34
76 let in več	2,79	2,68
Skupaj (zaokroženo)	3	3,1

V tabeli so podatki o socialnem kapitalu žensk in moških v Miklavžu ločeni še glede na starostno skupino. Rezultati se nanašajo na sedem sklopov socialnega kapitala krajanov Miklavža. Iz tabele je razvidno, da po skupni vrednosti socialnega kapitala spet vodijo moški pred ženskami, vendar so razlike manjše kot v Podčetrtku. Moški prav tako ne vodijo v vseh starostnih skupinah. V starostnih skupinah od 18–30 let in 61–75 let so si moški in ženske po rezultatih zelo blizu. V starostnih skupinah od 31–45 let in 76 let in več dosegajo višje vrednosti socialnega kapitala ženske. Moškim povprečje dvigne starostna skupina od 46–60 let, ki doseže za 0,23 višjo vrednost socialnega kapitala kot pri ženskah v isti starostni skupini. Rezultati žensk iz starostne skupine 17 let ali manj bolj malo povedo o kakšnih razlikah, saj v vzorcu ni zajetih moških iz enake starostne skupine.

Iz tabele sem razbrala, da ima socialni kapital vrh v starostni skupini od 61–75 let, vrednosti mlajših starostnih skupin malo nihajo, proti koncu pa zgovorno upadejo. Najmanjši socialni kapital imajo stari 17 let ali manj in ljudje stari 76 let in več.

5.2 Testiranje hipotez glede na sklope

V nadaljevanju bom najprej predstavila, katere tri hipoteze sem lahko ovrgla, ker so se pojavile statistično pomembne razlike.

H1: Sodelovanje v lokalni skupnosti v občini Podčetrtek je enako sodelovanju v lokalni skupnosti v občini Miklavž na Dravskem polju.

$$\mu_1 - \mu_2 = 0$$

Sodelovanje v lokalni skupnosti je prvi sklop socialnega kapitala in se nanaša na vprašanja št. 5 do 10, ki so v dodatku. Vprašanja se nanašajo na prostovoljstvo v lokalni skupnosti, udeležbo na dogodkih v lokalni skupnosti v zadnjih šestih mesecih, aktivno članstvo v lokalni organizaciji ali klubu, članstvo v upravnem odboru lokalne organizacije, sodelovanje v akciji lokalne skupnosti za reševanje nujnega primera v zadnjih treh letih in sodelovanje pri organizaciji nove dejavnosti v svoji soseski.

Tabela 5: Sodelovanje v lokalni skupnosti

Občina	Populacija (N)	Število v vzorcu (n)	Povprečna vrednost sklopa ($\bar{x}$)	Standardni odklon sklopa (S)
Podčetrtek	3374	100	2,09	1,17
Miklavž	6300	100	1,76	1,09

$$s_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2} = \sqrt{s_{x_1}^2 + s_{x_2}^2} = 0,1585$$

Z vrednost za $\alpha = 2P = 0,05$

$$z = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{s_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}} = \frac{2,09 - 1,76}{0,1585}$$

$$z = 2,082 > z_{\alpha} = 1,96$$

Razlika med vzorčnima aritmetičnima sredinama je statistično pomembna pri stopnji tveganja $\alpha = 2P = 0,05$. Normirani odklon razlike med aritmetičnima sredinama vzorcev iz obeh populacij je torej $z = 2,082$, to pa je več kot 1,96, kolikor je tabelirana vrednost z pri stopnji tveganja 0,05 dvostransko. Ničelno hipotezo lahko ovržem s 5% tveganja. Sodelovanje v lokalni skupnosti v občini Podčetrtek ni enako sodelovanju v lokalni skupnosti v občini Miklavž na Dravskem polju. Sodelovanje v lokalni skupnosti je v Podčetrtku večje.

H3: Občutki zaupanja in varnosti v občini Podčetrtek so enaki občutkom zaupanja in varnosti v občini Miklavž na Dravskem polju.

$$\mu_1 - \mu_2 = 0$$

Hipoteza se nanaša na tretji sklop socialnega kapitala – občutki zaupanja in varnosti, ki obsega vprašanja št. 15 do 19, ki se nahajajo v dodatku. Vprašanja obsegajo občutek varnosti med hojo ponoči, zaupanje večini ljudem v lokalni skupnosti, posojajo telefona neznani osebi, varnost soseske, kjer stanuješ in zaupanje v institucije lokalne skupnosti.

Tabela 6: Občutki zaupanja in varnosti

Občina	Populacija (N)	Število v vzorcu (n)	Povprečna vrednost sklopa ($\bar{x}$)	Standardni odklon sklopa (S)
Podčetrtek	3374	100	4,03	0,84
Miklavž	6300	100	3,70	0,97

$$s_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2} = 0,1269$$

Z vrednost za $\alpha = 2P = 0,05$

$$z = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{s_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}}$$

$$z = 2,6005 > z_{\alpha} = 1,96$$

Razlika med vzorčnima aritmetičnima sredinama je statistično pomembna pri stopnji tveganja $\alpha = 2P = 0,05$. Normirani odklon razlike med aritmetičnima sredinama vzorcev iz obeh populacij je torej $z = 2,6005$, to pa je več kot 1,96, kolikor je tabelirana vrednost z pri stopnji tveganja 0,05 dvostransko. Ničelno hipotezo ovržem. Občutki zaupanja in varnosti v občini Podčetrtek niso enaki občutkom zaupanja in varnosti v občini Miklavž na Dravskem polju. V Podčetrtku je zaupanje večje.

Z vrednost za $\alpha = 2P = 0,01$

$$z = 2,6005 > z_{\alpha} = 2,58$$

Ničelno hipotezo lahko ovržem z 1% tveganja. V Podčetrtku je zaupanje večje kot v Miklavžu.

H4: Medsosedska povezanost v občini Podčetrtek je enaka medsosedski povezanosti v občini Miklavž na Dravskem polju.

$$\mu_1 - \mu_2 = 0$$

Hipoteza se nanaša na četrti sklop socialnega kapitala – medsosedska povezanost, ki se nanaša na vprašanja št. 20 do 24, ki so v dodatku. Medsosedska povezanost vsebuje vprašanja o pomoči prijateljev in prijateljic, pomoči sosedu pri skrbi za otroka, številu obiskov sosedu v

prejšnjem tednu, verjetnosti srečanja znancev in prijateljev med nakupovanjem v lokalni skupnosti in številu uslug bolnemu sosеду v preteklih šestih mesecih.

Tabela 7: Medsosedska povezanost

Občina	Populacija (N)	Število v vzorcu (n)	Povprečna vrednost sklopa ($\bar{x}$)	Standardni odklon sklopa (S)
Podčetrtek	3374	100	3,37	1,10
Miklavž	6300	100	3,01	1,12

$$s_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2} = 0,1556$$

Z vrednost za $\alpha = 2P = 0,05$

$$z = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{s_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}}$$

$$z = 2,314 > z_{\alpha} = 1,96$$

Razlika med vzorčnima aritmetičnima sredinama je statistično pomembna pri stopnji tveganja $\alpha = 2P = 0,05$. Normirani odklon razlike med aritmetičnima sredinama vzorcev iz obeh populacij je torej $z = 2,314$, to pa je več kot 1,96, kolikor je tabelirana vrednost z pri stopnji tveganja 0,05 dvostransko. Ničelno hipotezo lahko ovržem. Medsosedska povezanost v občini Podčetrtek ni enaka medsosedski povezanosti v občini Miklavž na Dravskem polju. Medsosedska povezanost je v Podčetrtku večja.

5.3 Ohranjene hipoteze

Hipoteze naslednjih sklopov socialnega kapitala so se ohranile, ker so bile razlike premajhne: družbena (pro)aktivnost v socialnem kontekstu, povezanost z družino in prijatelji, strpnost do drugačnih in povezanost na delu. Od sklopov, katerih hipoteze so se ohranile, je strpnost do drugačnih še najbližje kritični vrednosti z , skratka najbližje verjetnosti, da se vendarle v obeh skupnostih pojavljajo določene razlike.

H2: Družbena (pro)aktivnost v socialnem kontekstu občine Podčetrtek je enaka družbeni (pro)aktivnosti v socialnem kontekstu občine Miklavž na Dravskem polju.

$$\mu_1 - \mu_2 = 0$$

Hipoteza se nanaša na drugi sklop socialnega kapitala – družbeno (pro)aktivnost v socialnem kontekstu (vprašanja št. 11 do 14). Sklop družbene (pro)aktivnosti vsebuje vprašanja o pobiranju smeti za drugimi na javnem kraju, pogostost obiskov družine zunaj lokalne skupnosti, glasno izražanje svojega mnenja in pogajanje preko posrednika v primeru spora s sosedom.

Tabela 8: Družbena (pro)aktivnost v socialnem kontekstu

Občina	Populacija (N)	Število v vzorcu (n)	Povprečna vrednost sklopa ($\bar{x}$)	Standardni odklon sklopa (S)
Podčetrtek	3374	100	3,61	0,97
Miklavž	6300	100	3,50	1,18

$$S_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2} = 0,1513$$

Z vrednost za $\alpha = 2P = 0,05$

$$z = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{S_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}}$$

$$z = 0,727 < z_{\alpha} = 1,96$$

Razlika med vzorčnima aritmetičnima sredinama ni statistično pomembna pri stopnji tveganja $\alpha = 2P = 0,05$. Normirani odklon razlike med aritmetičnima sredinama vzorcev iz obeh populacij je torej $z = 0,727$, to pa je manj kot 1,96, kolikor je tabelirana vrednost z pri stopnji tveganja 0,05 dvostransko. Ničelne hipoteze ne morem ovreči, ker bi bilo preveliko tveganje.

H5: Povezanost z družino in prijatelji v občini Podčetrtek je enaka povezanosti z družino in prijatelji v občini Miklavž na Dravskem polju.

$$\mu_1 - \mu_2 = 0$$

Hipoteza se nanaša na peti sklop socialnega kapitala – povezanost z družino in prijatelji (vprašanja št. 25 do 27). Vprašanja se nanašajo na število telefonskih pogovorov s prijatelji v preteklem tednu, število včerajšnjih pogovorov in na pogostost obedov z drugimi med vikendom zunaj lastnega gospodinjstva.

Tabela 9: Povezanost z družino in prijatelji

Občina	Populacija (N)	Število v vzorcu (n)	Povprečna vrednost sklopa ($\bar{x}$)	Standardni odklon sklopa (S)
Podčetrtek	3374	100	3,29	1,03
Miklavž	6300	100	3,45	1,05

$$s_{x_1 - x_2} = 0,1457$$

Z vrednost za $\alpha = 2P = 0,05$

$$z = \frac{x_1 - x_2}{s_{x_1 - x_2}}$$

$$z = 0,1098 < z_{\alpha} = 1,96$$

Razlika med vzorčnima aritmetičnima sredinama ni statistično pomembna pri stopnji tveganja $\alpha = 2P = 0,05$. Normirani odklon razlike med aritmetičnima sredinama vzorcev iz obeh populacij je torej $z = 1,098$, to pa je manj kot 1,96, kolikor je tabelirana vrednost z pri stopnji tveganja 0,05 dvostransko. Ničelne hipoteze ne morem ovreči, ker bi bilo preveliko tveganje.

H6: Strpnost do drugačnih je enaka v občini Podčetrtek in v občini Miklavž na Dravskem polju.

$$\mu_1 - \mu_2 = 0$$

Hipoteza se nanaša na šesti sklop socialnega kapitala – strpnost do drugačnih (vprašnji št. 28 in 29). Vprašnji se nanašata na stališča do multikulturalnosti in življenja z ljudmi z različnimi življenjskimi slogi.

Tabela 10: Strpnost do drugačnih

Občina	Populacija (N)	Število v vzorcu (n)	Povprečna vrednost sklopa ($\bar{x}$)	Standardni odklon sklopa (S)
Podčetrtek	3374	100	3,39	0,86
Miklavž	6300	100	3,20	0,95

$$S_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2} = 0,1267$$

Z vrednost za $\alpha = 2P = 0,05$

$$z = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{S_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}}$$

$$z = 1,4996 < z_{\alpha} = 1,96$$

Razlika med vzorčnima aritmetičnima sredinama ni statistično pomembna pri stopnji tveganja $\alpha = 2P = 0,05$. Normirani odklon razlike med aritmetičnima sredinama vzorcev iz obeh populacij je torej $z = 1,4996$, to pa je manj kot 1,96, kolikor je tabelirana vrednost z pri stopnji tveganja 0,05 dvostransko. Ničelne hipoteze ne morem ovreči, ker bi bilo preveliko tveganje.

H7: Povezanost na delu je enaka v občini Podčetrtek in v občini Miklavž na Dravskem polju.

$$\mu_1 - \mu_2 = 0$$

Hipoteza se nanaša na sedmi sklop socialnega kapitala – povezanost na delu (vprašanja št. 30 do 32). Vprašanja se nanašajo na doživljanje sodelavcev kot prijateljev, doživljanje sebe kot dela delovnega tima in prevzemanje pobud v službi.

Tabela 11: Povezanost na delu

Občina	Število v vzorcu (n)	Povprečna vrednost odgovora ($\bar{x}$)	Standardni odklon odgovora (S)
Podčetrtek	48	3,83	0,85
Miklavž	53	3,82	1,06

$$S_{\bar{x}_1} = \frac{S_1}{\sqrt{n}} = \frac{0,85}{\sqrt{48}} = 0,123$$

$$S_{\bar{x}_2} = 0,146$$

$$S_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2} = 0,1909$$

Z vrednost za $\alpha = 2P = 0,05$

$$z = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{S_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}}$$

$$z = 0,0524 < z_{\alpha} = 1,96$$

Razlika med vzorčnima aritmetičnima sredinama ni statistično pomembna pri stopnji tveganja $\alpha = 2P = 0,05$. Normirani odklon razlike med aritmetičnima sredinama vzorcev iz obeh populacij je torej $z = 0,0524$, to pa je manj kot 1,96, kolikor je tabelirana vrednost z pri stopnji tveganja 0,05 dvostransko. Ničelne hipoteze ne morem ovreči, ker bi bilo preveliko tveganje.

5.4 Testiranje hipotez glede na spol

Na tem mestu sta navedeni preverjanji dveh hipotez, ki se nanašata na razlike med ženskami in moškimi v obeh skupnostih. Uporabila sem izračun za male vzorce.

H9: Socialni kapital žensk v občini Miklavž na Dravskem polju je enak socialnemu kapitalu moških v občini Miklavž na Dravskem polju.

$$\mu_1 - \mu_2 = 0$$

Socialni kapital, na katerega se nanaša ta hipoteza, je celota vseh sedmih sklopov socialnega kapitala Miklavža in pripadajočih vprašanj, ločeno glede na spol.

Tabela 12: Socialni kapital žensk in moških v Miklavžu

Spol	Število v vzorcu (n)	Povprečna vrednost odgovora ($\bar{x}$)	Standardni odklon odgovora (S)
Ženske	48	3,02	1,04
Moški	52	3,14	1,1

$$S_{x_1} = \frac{S_1}{\sqrt{n-1}} = 0,152$$

$$S_{x_2} = \frac{S_2}{\sqrt{n-1}} = 0,154$$

$$S_{x_1 - x_2} = \sqrt{\frac{(n_1 + n_2)[(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2]}{n_1 n_2 (n_1 + n_2 - 2)}} = \sqrt{\frac{600}{244608}} = 0,03$$

t vrednost za $\alpha = 2P = 0,05$

$$t_{n_1 + n_2 - 2} = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{S_{x_1 - x_2}}$$

$$sp = n_1 + n_2 - 2 = 98$$

$$t = \frac{3,02 - 3,14}{0,08} = -4$$

$$t = 4 > t_{0,05, sp=98} = 1,98$$

Razlika med vzorčnima aritmetičnima sredinama je statistično pomembna pri stopnji tveganja $\alpha = 2P = 0,05$. Dobljena t vrednost, $t = 4$, je večja od kritične vrednosti $t = 1,98$ za tveganje 0,05 dvostransko in z 98 stopinjami prostosti. Ničelno hipotezo ovržem s 5% tveganja, da se motim. Socialni kapital žensk v Miklavžu ni enak socialnemu kapitalu moških v Miklavžu. Moški imajo večji socialni kapital kot ženske v Miklavžu.

$$t = 4 > t_{0,001, sp=98} = 3,39$$

Razlika je statistično pomembna tudi pri stopnji tveganja $\alpha = 2P = 0,001$. Dobljena t vrednost, $t = 4$, je večja od kritične vrednosti $t = 3,39$ za tveganje 0,001 dvostransko in z 98 stopinjami prostosti. Ko trdim, da so razlike med socialnim kapitalom žensk in moških v Miklavžu, tvegam samo 0,1%.

H8: Socialni kapital žensk v občini Podčetrtek je enak socialnemu kapitalu moških v občini Podčetrtek.

$$\mu_1 - \mu_2 = 0$$

Socialni kapital, na katerega se nanaša ta hipoteza, je celota vseh sedmih sklopov socialnega kapitala Podčetrтка in pripadajočih vprašanj, ločeno glede na spol.

Tabela 13: Socialni kapital žensk in moških v Podčetrtku

Spol	Število v vzorcu (n)	Povprečna vrednost odgovora ($\bar{x}$)	Standardni odklon odgovora (S)
Ženske	60	3,24	0,99
Moški	40	3,36	1,03

$$s_{x_1} = 0,129 \quad s_{x_2} = 0,165$$

$$s_{x_1 - x_2} = \sqrt{\frac{(n_1 + n_2)[(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2]}{n_1 n_2 (n_1 + n_2 - 2)}}$$

$$s_{x_1 - x_2} = \sqrt{\frac{(60 + 40)[(60 - 1)0,129^2 + (40 - 1)0,165^2]}{60 \cdot 40 (60 + 40 - 2)}} = \sqrt{\frac{204}{236200}} = 0,029$$

t vrednost za $\alpha = 2P = 0,05$

$$t_{n_1 + n_2 - 2} = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{s_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}}$$

sp = 98

$$t = \frac{8,24 - 8,86}{0,029} = \frac{-0,62}{0,029} = -4,138$$

$t = 4,138 > t_{0,05, sp = 98} = 1,98$

Razlika med vzorčnima aritmetičnima sredinama je statistično pomembna pri stopnji tveganja $\alpha = 2P = 0,05$. Dobljena t vrednost, $t = 4,138$, je večja od kritične vrednosti $t = 1,98$ za tveganje 0,05 dvostransko in z 98 stopinjami prostosti. Ničelno hipotezo ovržem s 5% tveganja, da se motim. Socialni kapital žensk v Podčetrtku ni enak socialnemu kapitalu moških v Podčetrtku. Moški imajo večji socialni kapital kot ženske v Podčetrtku.

$t = 4,138 > t_{0,001, sp = 98} = 3,39$

Razlika je statistično pomembna tudi pri stopnji tveganja $\alpha = 2P = 0,001$. Dobljena t vrednost, $t = 4,138$, je večja od kritične vrednosti $t = 3,39$ za tveganje 0,001 dvostransko in z 98 stopinjami prostosti. Ko trdim, da so razlike med socialnim kapitalom žensk in moških v Podčetrtku, tvegam samo 0,1%.

5.5 Povzetek

S pomočjo testiranja hipotez sem prišla do naslednjih ugotovitev:

- sodelovanje v lokalni skupnosti je večje v Podčetrtku kot v Miklavžu;
- občutki zaupanja in varnosti so večji v Podčetrtku kot v Miklavžu;
- v Podčetrtku so bolj medsosedske povezani kot v Miklavžu;
- družbena (pro)aktivnost je enaka v Podčetrtku in v Miklavžu;
- povezanost z družino in prijatelji je enaka v Podčetrtku in v Miklavžu;
- strpnost do drugačnih je enaka v Podčetrtku in v Miklavžu;
- občutek povezanosti na delu je enak v Podčetrtku in v Miklavžu;
- moški imajo v Podčetrtku večji socialni kapital kot ženske;
- moški imajo v Miklavžu večji socialni kapital kot ženske;
- socialni kapital je v Podčetrtku večji kot v Miklavžu.

6 RAZPRAVA

6.1 Razprava glede na sklope socialnega kapitala

Bistvo zgoraj navedenih ugotovitev je v tem, da se med Podčetrtkom in Miklavžem pojavljajo določene razlike pri socialnem kapitalu, s katerim razpolagajo kot skupnost.

Prebivalci Podčetrтка so bolj aktivni v lokalni skupnosti, kar pomeni, da so bolj prostovoljno aktivni, večkrat se udeležujejo dogodkov v lokalni skupnosti, v večjem številu so včlanjeni v društva in organizacije lokalne skupnosti in večkrat sodelujejo pri reševanju nujnih primerov v lokalni skupnosti kot pa krajan Miklavža.

Krajan Podčetrтка se počutijo bolj varne v svoji skupnosti, torej čutijo več zaupanja do drugih občanov, prav tako pa bolj zaupajo županu in institucijam lokalne skupnosti.

V Podčetrtku je tudi večja medsosedska povezanost, krajan bolj hodijo na obiske k sosedom, bolj so jim pripravljeni pomagati v primeru bolezni in večkrat srečujejo znance, prijatelje, ko nakupujejo.

Družbena (pro)aktivnost – pobiranje smeti na javnem kraju, glasno izražanje svojega mnenja in pogajanja s posredniki v primeru spora s sosedom – je v obeh skupnostih približno enaka. Aritmetična sredina Podčetrтка je res malo večja, ni pa statistično pomembnih razlik.

Podobno je pri osebnem občutku povezanosti na delovnem mestu. Obe skupnosti imata skoraj enak rezultat in zato ne more biti nobenih statistično pomembnih razlik.

Drugače je pri strpnosti do drugačnih, to je osebno doživljanje multikulturalnosti in stališča do življenja z ljudmi z različnimi življenjskimi slogi. Statistično pomembne razlike se niso pojavile, moram pa povedati, da je izračunana vrednost precej visoka in da nakazuje, da pa vendarle so neke razlike. Aritmetična sredina pa je jasno pokazala, da so krajan Podčetrтка bolj strpni do drugačnih kot pa krajan Miklavža.

Edino področje socialnega kapitala, kjer je aritmetična sredina pokazala razlike, ki govorijo v prid krajanom Miklavža, je povezanost z družino in prijatelji, ki pomeni število včerajšnjih pogovorov, število telefonskih pogovorov in obede med vikendom zunaj gospodinjstva. Sicer so se pokazale razlike samo v aritmetični sredini, ne pa statistično pomembne razlike. Menim, da je vzrok za premoč Miklavža na tem področju zgolj odraz mestnega načina življenja. Krajan Miklavža dnevno potujejo v mesto Maribor – nekateri zaradi službe, drugi zaradi izobraževanja, tretji pa zaradi druženja in zabave. Zdi se mi popolnoma razumljivo, da se krajan Miklavža večkrat pogovarjajo po telefonu, večkrat med vikendom jedo zunaj

gospodinjstva. Navsezadnje jim je vse to na dosegu roke. Podčetrtek je pravo podeželje v primerjavi z Miklavžem in nima tako raznolike ponudbe.

Najbolj sta me presenetila rezultata, da so statistično pomembne razlike med moškimi in ženskami v obeh skupnostih in da imajo moški v obeh skupnostih višje vrednosti pri indikatorjih socialnega kapitala. Razlog za takšen rezultat je verjetno v tem, da so bile ženske, ki sem jih izbrala v vzorcu, manj aktivne v skupnosti kot moški, ki sem jih izbrala. V Podčetrtku so mlajši moški, ki so izpolnili vprašalnik, poznani kot precej skupnostno aktivni. V Miklavžu pa so moškim povprečje dvignili moški stari od 46 do 60 let. Še posebej ženske stare 17 let ali manj in ženske stare 76 let ali več so v Miklavžu zniževale povprečje, saj so imele najnižje vrednosti socialnega kapitala.

6.2 Predstavitev skupnosti Miklavža na Dravskem polju

Miklavž na Dravskem polju obsega 12,54 km². Sestavljen je iz štirih naselij, med katerimi je Miklavž največje. V naselju Miklavž je sedež lokalne skupnosti. Skupnost je sestavljena pretežno iz individualnih hiš. Posamezno se pojavi kakšna stanovanjska hiša, vendar bolj poredko. V skupnosti živi okoli 6300 prebivalcev, večinoma gre za delavsko prebivalstvo (obrtniki, manjši podjetniki, delavci zaposleni v bližnjem Mariboru). Skupnost sestavlja pretežno srednji sloj, saj ni opaziti večje revščine ali pa številnih bogatašev.

V skupnosti imajo prostore vse institucije, ki jih predpisuje Zakon o ustanovitvi občine (osnovna šola, vrtec, zdravstveni dom, lekarna, kulturni dom, pošta). V skupnosti je tudi veliko podjetij, ki imajo do 30 zaposlenih delavcev. Podjetja so Bell d.o.o., Kovinarstvo Bučar, Globus, Tiskarna Florjančič, Miklavške pekarnice, Hip-Hop 3 d.o.o. itd. V občini delujejo športne, kulturne organizacije in društva upokojencev. Društva upokojencev so največja društva v občini. Na področju kulture delujeta dve kulturno-umetniški društvi (Pevski zbor in Drama). Redna zbirna mesta v Miklavžu so športni park, športna dvorana, objekt kulturno-umetniškega društva (KUD) in sedeži posameznih društev. Posebni dogodki so Praznik občine Miklavž na Dravskem polju (19. 4.), postavljanje prvomajskih dreves in kurjenje kresov, martinovanje po celi občini. V mesecu decembru se zgodi največ dogodkov (praznovanje krajevnih skupnosti Miklavž, miklavževanje in razne prireditve). Tradicionalni dogodki so tudi »polnočnice« pri La`Boehmu. Namesto, da gredo občani in občanke (predvsem mladina) v cerkev, gredo v bližnji bar La`Boehme, kjer zabava traja do jutranjih

ur. Tradicionalne zabave so v La`Boehmu še ob pustovanju in prvem maju. Za športne aktivnosti v občini poskrbita dva nogometna kluba, ki imata okrog 100–150 članov.

Ljudje so obveščeni o svojih pravicah na običajen način, torej preko kableske televizije, na katero je priključenih 70% vseh občanov in občank ter preko lokalnega časopisa *Naši Izviri*, ki izhaja vsaka dva meseca (6 števil letno) in s pomočjo oglasnih tabel.

Celotno skupnost močno delegira bližina mesta Maribor. V občini ni nadaljnjih izobraževalnih ustanov (srednjih šol in fakultet), mladi se šolajo v Mariboru, nekateri v malo bolj oddaljenem Ptuj ter v Ljubljani. Starejši imajo možnost vključiti se v društva upokojencev, ki so v vseh štirih naseljih. Društvo upokojencev Miklavž šteje okrog 100 članov.

V času socializma je bilo več aktivnosti, predvsem s strani mladih. V kulturnih domovih so potekali plesi, igre ipd. S prehodom v demokracijo in kapitalizem pa je aktivnost mladih upadla, k temu so precej pripomogli sodobni načini komuniciranja. Problem je v tem, da se v skupnostnih dejavnostih venomer pojavljajo eni in isti ljudje. In še to so večinoma prebivalci, ki so stari 40 let in več. Največ ljudi pritegnejo prireditve, ki jih organizirajo osnovne šole in vrtci. Približno 20% ljudi je vključenih v dejavnosti občine, ostali ljudje ne sodelujejo. Glavni problem je torej v tem, da se aktivnosti udeležujejo večinoma eni in isti ljudje, določen del ljudi se aktivnosti v občini sploh ne udeležuje. Ne moremo govoriti o izključitvi posameznikov, ampak zgolj o tem, da se nekateri ljudje ne želijo povezati s skupnostjo. Razlog verjetno tiči v tem, da nimajo enakih interesov.

Naselje Miklavž sestavljajo priseljenci, ki imajo različne kulture, navade in posledično manj skupnega interesa. Naselja Dobrovce, Dravski Dvor in Skoke pa sestavljajo bolj avtohtoni prebivalci, ki imajo posledično tudi več skupnega interesa. V Dobrovcah je tudi precej kmetijstva. Zato v Miklavžu med ljudmi ni opaziti takšne medsebojne pomoči kot jo lahko opazimo v ostalih naseljih občine (Dobrovcah, Skokah in Dravskem Dvoru).

V skupnosti ni opaziti večjega kriminala, pojavljajo se le manjše tatvine. Nekaj časa nazaj je bil problem vandalizem pred Osnovno šolo Miklavž, ampak so to uspešno rešili. Droge naj bi bile po podatkih v upadu. Včasih je bilo veliko droge v okolici osnovne šole, sedaj pa se je zadeva preselila na obrobje Miklavža v gozd.

Kakor v vsaki skupnosti, je tudi v Miklavžu moč opaziti ljudi, ki jih po različnih teoretičnih vidikih osamljenosti lahko označimo kot osamljene. Nekateri ljudje imajo ožje socialne mreže, ko pa v starosti izgubijo še partnerja, postanejo še bolj osamljeni. Potrebujejo ljudi, ki bi jim lahko zaupali in z njimi delili svojo stisko. Dejstvo, da stari starši skrbijo za svoje vnuke ali pa živijo pod isto streho s svojimi otroki, ne zmanjšuje njihove osamljenosti. Mladi imajo popolnoma drugačne interese. Stari na ta način ne morejo zadovoljiti svojih resničnih potreb. Z namenom zadovoljevanja raznih nematerialnih potreb se v Miklavžu tedensko srečuje skupina ljudi, znana pod imenom Skupina za samopomoč Ajda. Podporo za svoje delovanje ji nudi celotna skupnost Miklavža in občina Miklavž.

Miklavž je bil pred ustanovitvijo svoje lastne občine vključen v občino Maribor. Kljub njuni razdelitvi so zaradi neposredne bližine mesta Maribor ostale določene pristojnosti Miklavža v mestu Maribor. Te večinoma pokrivajo socialne programe in projekte v skupnosti, z izjemo Rdečega križa, ki deluje v vseh naseljih.

Skratka občina Miklavž s pomočjo Maribora pokriva celotno socialno področje. Pomoč obsega socialno varstvo otrok, socialno varstvo družine, socialno varstvo invalidov, socialno varstvo starejših, organiziranje javnih del, pomoč zasvojencem, subvencije najemnin in pomoč brezdomcem. Center za socialno delo Maribor dobro deluje na tem področju, ker občina Miklavž zelo veliko sredstev vlaga v socialno varnost njenih občanov.

Skrb za hendikepirane in starejše pokriva v celoti občina Maribor, občina Miklavž pa te socialne programe še dodatno financira. V glavnem ljudje niso prepuščeni samemu sebi.

Najbolj pa se pogreša dom za starejše občane. Starostniki si želijo, da bi lahko ostali v Miklavžu tudi na stara leta. Občina brez dvoma stremi k temu, da bi ustanovili takšen dom. Prav tako je potrebno izboljšati zdravstveno in zobozdravstveno službo. Skupnost pa bi potrebovala več športnih igrišč na področju celotne občine in osrednji prostor v naravi, kjer bi se lahko dogajale večje prireditve.

6.3 Zakaj je socialni kapital v Podčetrtku večji kot v Miklavžu?

Razlog je povsem preprost. V Podčetrtku so nekoč živeli ljudje, ki so ustvarjali družine, imeli kmetije, vinograde, pašnike. Ti ljudje so nekega dne umrli, imeli pa so svoje naslednike, ki so

nadaljevali s takim življenjem. Tudi oni so ustvarjali družine in se množili. Nakazujem na to, da ima veliko družin v Podčetrtku svoje korenine v tem kraju. Imamo veliko sorodnikov, ki so nam tako rekoč na doseg roke. Vidimo se, ko gremo v trgovino, na pošto, v zdravstveni dom. Ne vem, če se je že kdaj zgodilo, da bi srečala koga, ki me ne bi pozdravil in nagovoril, ko sem bila pri običajnih opravkih. Že sam podatek, da šteje občina Podčetrtek približno polovico manj prebivalcev kot občina Miklavž pojasni, da je v Podčetrtku večja verjetnost medsebojnega poznavanja in vzajemne pomoči med ljudmi.

Ravno v tem je bistvo. V Miklavžu so v preteklosti živeli številni kmetje in bajtarji, ki so imeli različno velike obdelovalne površine. Kasneje so kmetovanje začeli opuščati, razvijati in širiti se je začelo mesto Maribor, ki je nudilo enkratne priložnosti za ljudi, ki so živeli v njegovi neposredni bližini. To je močno zaznamovalo skupnost Miklavža. Ljudje so iskali službe v Mariboru, priseljevanje v Miklavž pa se je množično povečalo. Posledično se je tudi število krajanov Miklavža naglo povečalo. Današnjih 6300 prebivalcev bi težko opredelili kot avtohtone prebivalce te skupnosti. Navsezadnje so to večinoma priseljenci, ki so tukaj iskali službo in priložnost za boljše življenje. Zato razumem te številčne vrednosti socialnega kapitala in njegovih indikatorjev, ki so se skozi raziskavo pokazali.

Problem Miklavža je v tem, da mladina ne daje dovolj iniciativ za bolj aktivno skupnostno delovanje. Mladina beži v Maribor. Tam najdejo vse, kar si želijo. Pride do tega, da se krajani z Miklavžem toliko ne identificirajo, kaj šele, da bi bili sposobni skupnostno delovati.

Številna društva sicer obstajajo, osebno bolj apeliram na dogajanja v lokalni skupnosti. Potrebno bi bilo več dogodkov, še posebej takih, ki bi pritegnili mladino. Zame je zelo pomemben podatek, da se dejavnosti udeležujejo zgolj eni in isti ljudje in še to samo tisti, ki so starejši od 40 let. Očitno dejavnosti niso organizirane tako, da bi pritegnile ljudi izven tega kroga.

V Podčetrtku imamo vsako leto »Strunafest«, kjer se zbere veliko število mladih domačinov in domačink in se zabava. Sicer ima Miklavž letno kar tri dogodke namenjene zabavi mladih: pustovanje, praznovanje 1. maja in polnočnice v klubu »La Boehme«. Tukaj se skriva perspektiva za skupnost, predvsem za mlade, ker trenutno ti običaji še niso dovolj izkoriščeni. Pomembno spoznanje pa je tudi, da bi Miklavž potreboval več športnih igrišč na področju celotne občine in osrednji prostor v naravi, kjer bi se lahko dogajale večje prireditve.

6.4 Kritična ocena metodologije

Vprašalnik, ki sem ga uporabila za raziskavo, je bil sestavljen s strani Mirovnega inštituta. Kot sem omenila pri merskem inštrumentu, sem vprašalniku dodala štiri uvodna vprašanja in vse predloge odgovorov. Glede na zgoraj napisano menim, da je moj dopolnjeni vprašalnik veljaven in objektivni. Veljaven zato, ker je sestavljen iz indikatorjev socialnega kapitala. Objektivni pa zato, ker sem vprašalnice razdelila ljudem, da so jih lahko odnesli domov in jih v miru izpolnili. Tistim, ki so izpolnjevali vprašalnik torej nisem pomagala pri reševanju. O zanesljivosti pa bi težko govorila, ker bi morala ponoviti merjenje in ponovno preizkusiti vse hipoteze, da bi lahko trdila, da je moj merski instrument zanesljiv.

Če bi raziskavo delala še enkrat, bi spremenila ime sklopa – povezanost z družino in prijatelji. Ta sklop obsega tri vprašanja, ki se nanašajo na število oseb, s katerimi si se včeraj pogovarjal, število telefonskih pogovorov s prijatelji v prejšnjem tednu in pogostost kosil med vikendom zunaj lastnega gospodinjstva. Ime sklopa se mi zdi zavajajoče, kajti vprašanja se nanašajo na prijateljstvo, ne pa na povezanost z družino. Krajan Miklavža, ki so izpolnjevali vprašalnik, po aritmetični sredini vodijo pred krajan Podčetrtni, ker so očitno bolj družabni in imajo več poznanstev, prijateljev in posledično več telefonskih pogovorov, ni pa nujno, da so bolj povezani s svojo družino. Pravilnejše ime sklopa bi bilo povezanost s prijatelji in znanci.

Za izvedbo raziskave socialnega kapitala Miklavža in primerjave s Podčetrtnom sem se odločila uporabiti priročen vzorec. To je vplivalo na rezultate moje raziskave. S tem sem prispevala k temu, da so se v vzorcu pojavile razlike med moškimi in ženskami v Podčetrtnu. Mlajši moški v Podčetrtnu, ki so bili takoj pripravljeni sodelovati, so kot že omenjeno poznani kot skupnostno aktivni. Za Miklavž pa takšnih rezultatov nisem mogla vnaprej predvideti, ker še nisem dovolj povezana s to skupnostjo.

Mojih rezultatov zaradi uporabe priročnega vzorca ne morem sploševati na celotno skupnost Miklavža in Podčetrtni. Bolj smiselno bi bilo slučajnostno vzorčenje, saj bi lahko rezultate sploševala na celotno skupnost. Prav tako bi bilo še boljše, če bi imela še večji vzorec, torej večji od 100.

7 SKLEPI

Osnovne ugotovitve o primerjavi socialnega kapitala občine Miklavž na Dravskem polju in občine Podčetrtek so naslednje:

- V Podčetrtku je večje sodelovanje v lokalni skupnosti, večji je občutek zaupanja in varnosti in večja je medsosedska povezanost. Vzroke za to gre iskati v avtohtonih prebivalcih, ki živijo tukaj že desetletja in manjšemu številu prebivalcev kot v Miklavžu.
- Družbena (pro)aktivnost v socialnem kontekstu, povezanost z družino in prijatelji, strpnost do drugačnih in povezanost na delu je enaka v obeh skupnostih. Na teh sklopih socialnega kapitala se niso pojavile statistično pomembne razlike, aritmetična sredina pri strpnosti do drugačnih govori v prid krajanom Podčetrtega, aritmetična sredina povezanosti s prijatelji in družino pa v prid krajanom Miklavža.
- V vzorcu Podčetrtega in Miklavža so se pojavile statistično pomembne razlike med ženskami in moškimi. Socialni kapital je v obeh skupnostih bolj v domeni moških. Na rezultat v Podčetrtku sem vplivala jaz kot raziskovalka, rezultatov v Miklavžu pa nisem mogla vnaprej predvideti. Moški spol, zajet v vzorcu, je dosegel višje vrednosti pri indikatorjih socialnega kapitala kot ženske.
- Gledano z vidika vseh sedmih sklopov socialnega kapitala (sodelovanje v lokalni skupnosti, družbena (pro)aktivnost v socialnem kontekstu, občutki zaupanja in varnosti, medsosedska povezanost, povezanost z družino in prijatelji, strpnost do drugačnih in povezanost na delu) po aritmetični sredini in preverjanju hipotez vodi skupnost Podčetrtega pred skupnostjo Miklavža.
- Vzroke gre iskati v številnih priseljencih, ki živijo v Miklavžu, neposredni bližini mesta Maribor, pomanjkanju civilnih iniciativ – predvsem s strani mladih – in premajhni zainteresiranosti s strani občine, da bi skupnost bolj povezala in na dogodke s strani lokalne skupnosti pritegnila še ostali, trenutno neaktivni in številčnejši del skupnosti.
- Zelo veliko storitev z zdravstvenega, socialnega, izobraževalnega in družabnega področja krajan Miklavža zaradi neposredne bližine uveljavljajo v mestu Maribor.

8 PREDLOGI

Potrebno bi bilo povečati civilno udejstvovanje v skupnosti, in sicer po mojem mnenju kar v obeh skupnostih.

V primeru Miklavža bi bilo potrebno predstaviti rezultate moje raziskave kakšnemu skupnostno zainteresiranemu krajanu. Ta bi v nadaljevanju moral skleniti nujno potreben dialog z občino Miklavž na Dravskem polju, da bi slednja pri organiziranju svojih prireditvev, dogodkov še bolj upoštevala potrebe skupnosti. Ne gre samo za zagotavljanje pozitivnega proračuna občine, ampak gre za ljudi, za skupnost, za občutke varnosti in za medsebojno pomoč. Gre tudi za to, da se na prireditve pritegne tisti številčnejši del skupnosti, ki se skupnostnih dogodkov trenutno ne udeležuje.

Prav tako bi se bilo potrebno vprašati, kako spodbuditi ta del skupnosti, ki se žal ne udeležuje skupnostnih dogodkov. Zato bi bilo smiselno še nadaljnje raziskovanje, da se ugotovi, kaj je točno tisto, kar Miklavž potrebuje. Smiselno bi bilo poiskati domačine in domačinke Miklavža in se z njimi pogovoriti o možnih rešitvah. Vprašati bi bilo potrebno predvsem mlade prebivalce, kaj pričakujejo od skupnosti, saj so vrednosti socialnega kapitala od starostne skupine 46–60 let proti nižjim starostnim skupinam zgovorno padale. Tudi najstarejšo starostno skupino (76 let in več) bi bilo potrebno vpeti v vso dejavnost. Tudi oni imajo nižje vrednosti socialnega kapitala. Glede na to, da si v skupnosti želijo dom za starejše, da bi lahko v Miklavžu ostali tudi na stara leta, bi to lahko bila ena izmed možnih rešitev. V Miklavžu bi bilo potrebno izboljšati še zobozdravstveno in zdravstveno službo, skupnost pa bi nujno potrebovala vsaj en prostor v naravi, kjer bi se lahko odvijale večje prireditve.

Tudi Podčetrtek potrebuje spremembe. Kljub temu, da vodi pred Miklavžem, njegove vrednosti socialnega kapitala niso niti najmanj blesteče. Glede na to, da se Podčetrtek vedno bolj spreminja, turistov je vedno več, bi bilo potrebno tudi v tem kraju ustvariti neko novo skupnostno injekcijo. K temu bi lahko dosti prispevala mladina v Podčetrtku, ki že ves čas dokazuje, da zna biti skupnost v pravem pomenu besede.

9 LITERATURA

Abel, Theodore. 1970. *The Foundation of Sociological Theory*. New York: Random House.

Adam, Frane, Rončević Borut. 2003. Socialni kapital: opredelitve in raziskovalne strategije. V: Makarovič Matej (ured.), *Socialni kapital v Sloveniji*. Ljubljana: Sophia.

Adam, Frane et al. 2001. *Socio-kulturni dejavniki razvojne uspešnosti: Slovenija v evropski perspektivi*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Baer D., Curtis J., Grabb E. 2001. Has voluntary association activity declined? Cross-national analyses for fifteen countries. *The Canadian Review of Sociology and Anthropology*, 38, 3: 249–274.

Bahovec, Igor. 2005. *Skupnosti: teorije, oblike, pomeni*. Ljubljana: Sophia.

Barclay, P. 1982. *Social Workers: Their Role and Tasks (Barclay Report)*. London: NISW/Bedford Square Press.

Baron, James in Michael Hannan. 1994. The Impact of Economics on Modern Sociology. *Journal of Economic Literature*, 32, 3, 1111–1146.

Bebbington, Anthony, Thomas Perreault. 1999. Social capital, development, and access to resources in highland Ecuador. *Economic Geography*, 75, 4: 395–418.

Beck, U. 2001. *Družba tveganja*. Ljubljana: Krtina.

Bellah, Robert N., R. Madsen et al. 1985. *Habits of the Heart. Individualism and Commitment in American Life*. Berkeley (etc.): Univ. of California Press.

Bellah, Robert N. 1995. »Individualism and Commitment: 'America's Cultural Conversation'« Predavanje na Portland State University. http://www.hirr.hartsem.edu/Bellah/lectures_6.htm.

Bellah, Robert N. 1996. »The House Divided: Introduction to Update Edition.« V: Bellah et al. *Habits of the Heart*. Berkeley: Univ. of California Press: vii-xxxix.

Bourdieu, Pierre. 1985. The Forms of Capital. V: John G. Richardson (ur.): *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. New York: Greenwood Press, 241–258.

Bruhn, J. G. in Wolf, S. 1979. *The Roseto Story*. Norman, OK: University of Oklahoma Press.

Callahan, S. 1996. The capital that counts. *Commonweal*, 123, 20: 7–8.

Coleman, James S. 1988. Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*, 94, Supplement, S95-S120.

Darvill, G., Smale, G. 1990. Introduction: The face of community social work. V: Darvill, Smale (ed.), *Partners in empowerment: Networks of innovation in social work*. London: NISW: 11–28.

Dragoš, Srečo. 2002. Socialni kapital: dragocena, nejasna in nevidna dobrina. *Socialno delo* 41, 2: 71–89.

Dragoš, Srečo. 2002. Vera, religija in socialni kapital na slovenskem. V: Bogdan Lešnik (ured.), *Lokalno-globalno-socialno/1 kongres socialnega dela Slovenije*, 17.-19. oktober 2002. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Dragoš, Srečo. 2007/2008. *Skupnostno socialno delo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Dragoš, Srečo, Leskošek Vesna. 2003. *Družbena neenakost in socialni kapital*. Ljubljana: Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije.

Dragoš, Srečo. 2004. Socialna omrežja: izvor socialnega kapitala. V: Novak Mojca. (ured.), *Omrežja socialne opore prebivalstva Slovenije*. Ljubljana: Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo.

Durkheim, Emile. 1933. *The Devision of Labor in Society*. New York: The Free Press.

Flaker, V. 1993. Duševno zdravje in socialno delo. *Socialno delo* 32, 5-6: 29–40.

Fukuyama, Francis. 1995. *Trust: The Social Virtues and the Creation of Prosperity*. New York: Penguin books.

Fukuyama, Francis. 1996. Trust: social capital and the global economy. *Current*, 379: 12–18.

Fukuyama, Francis. 1999. *The Great Disruption: Human Nature and the Reconstitution of Social Order*. New York: The Free Press.

Godina, Vesna. 2010. Kdo bo starše ščital pred otroki? *Jana*. XXXVIII, št. 1, 7–10.

Granovetter, M.S. 1973. The strength of weak ties. *American Journal of Sociology*, 79: 1360–80.

Granovetter, M.S. 1985. Economic action in social structure: the problem of embeddedness. *American Journal of Sociology*, 91: 481–510.

Greeley, Andrew. 1997. Coleman revisited: religious structures as a source of social capital. *The American Behavioral Scientist*, 40, 5: 587–594.

Habermas, J. 1988. *Filozofski diskurz moderne*. Zagreb: Globus.

Hadley, R., Cooper, M., Dale, P., Stacy, G. 1987. *A Community Social Worker's Handbook*. London: Tavistock publications.

Hall, P. A. 1997. *Social capital in Britain*. Paper for Bertelsmann Stiftung Workshop on social capital, Berlin, June.

Halpern, D. S. 1997. *Social Capital*. Nexus discussion paper.

Halpern, David. 2005. *Social Capital*. Cambridge: Polity Press.

Harrington, Broke. 2001. Organizational performance and corporate social capital: A contingency model. V: Shaul M. Gabbay in Roger Leenders (ured.): *Social Capital of Organizations*. Amsterdam etc.: Elsevier Science, 83–106.

Healy, Tom, Sylvain Côté, John F. Helliwell in Simon Field. 2001. *The Well-being of Nations: The Role of Human and Social Capital*. Paris: OECD.

Hendryx, M. S., Ahern, M. M., Lovrich, N. P. in McCurdy, A. H. 2002. Access to health care and community social capital. *Health Services Research*, 37(1): 87–103.

Jeriček, Helena. 2004. Skupnost, izziv osamljenosti: (ne)trivialni socialni sistemi: raziskovanje in delovanje v skupnosti. Ljubljana: Jutro.

Kawachi, Ichiro et al. 1997. Long live community, social capital as public health. *American Prospect*, 35: 56–59.

Martinez-Brawley, E.E. 1995. Community. *Encyclopaedia of social work (ESW)*. New York: NASW Press: 539–548.

Marx, K. 1973. *Kapital, kritika politične ekonomije*; III. del. Ljubljana: Cankarjeva založba.
National Institute for Social Work. 1982. *Social workers: Their roles and tasks (Barclay Report)*. London: Bedford Square Press.

Mesec, Blaž. 1997. *Metodologija raziskovanja v socialnem delu I*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Mesec, Blaž. 2003. *Navodilo za pisanje diplomske naloge in opravljanje diplomskega izpita*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Nauck, Bernhard. 2001. Social capital, intergenerational transmission and intercultural contact in immigrant families. *Journal of Comparative Family Studies*, 32, 4: 465–488.

Novak, Mojca. 2004. Omrežja socialne opore prebivalstva Slovenije. Ljubljana: Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo.

OECD. 2001. The Well-being of Nations. The Role of Human and Social Capital. Paris: Centre for Educational Research and Innovation, Organization for Economic Co-operation and Development.

Ormerod, Paul. 1994. *The Death of Economics*. London: Faber & Faber.

Paxton, Pamela. 1999. Is social capital declining in the United States? A multiple indicator assessment, *The American Journal of Sociology*, 105 (1): 88–127.

Portes, Alejandro. 1998. Social Capital: Its Origins and Applications in Modern Sociology. *Annual Review of Sociology*, 24, 1–24.

Putnam, Robert D. 1993. *Making Democracy Work: Civil Traditions in Modern Italy*. Princeton: Princeton University Press.

Putnam, R. Lobert D. 1995. Bowling alone: America's declining social capital (An interview with Robert Putnam). *Journal of Democracy*, 6, 1: 65–78.

Putnam, Robert D. 2000. *Bowling alone*. New York: Simon and Schuster

Rapoša Tajnšek, P. 1993. Skupnostno socialno delo in skupnostna usmeritev v praksi socialnega dela. *Socialno delo* 32, 5-6: 139–153.

Rapoša Tajnšek, P. 2001. *Pregled vsebine predavanj iz skupnostnega socialnega dela*. Tipkopis.

Riddell, S., Baron, S., Wilson, A. 1999. Social Capital and People with Learning Difficulties. *Studies in the Education of Adults*, 1, 49–65.

Rothman, T. 1976. Three models of community organization practice. V: Cox (ed.), *Strategies of Community organization*. Illinois: F.E.Peacock: 22–38.

Schuller, T., Field, J. 1998. Social Capital, Human Capital and the Learning Society. *International Journal of Lifelong Education*, 4, 226–235.

Seed, P. 1973. *The Expansion of Social Work in Britain*. London: Routledge and Kegan Paul.

Sorokin, Pitirim A. 1957. *Social & Cultural Dynamics. A Study of Change in Major Systems of Art, Truth, Ethics, Law and Social Relationships*. Boston. (Predelana izdaja originala v 4 knjigah iz 1937–1941.) Slov. prevod dela uvodnega poglavja: »Ideacionalni, čutnozaznavni, idealistični in mešani sistemi kulture.« V: *Kompendij socioloških teorij*. (2. dop. izdaja, ur. F. Adam in M. Tomšič) Ljubljana: 173–185.

Tomšič, Matevž. 2003. Politika in socialni kapital. V: Makarovič Matej (ured.), *Socialnikapital v Sloveniji*. Ljubljana: Sophia.

Tönnies, Ferdinand. 1999. *Skupnost in družba*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Twelvetrees, A. 1991. *Community Work*. London: Macmillan.

Weber, Max. 1980. [1921–1922]. *Wirtschaft und Gesellschaft: Grundriß der verstehende Soziologie*. Tübingen: Mohr. (5. rev. Aufl.) Del uvodnega poglavja je preveden kot »Temeljni sociološki pojmi«, *Kompendij socioloških teorij* (ur. F. Adam in M. Tomšič), Ljubljana: Študentska založba, 2004: 57–73.

World Values Survey. 1995.

Zakon o socialnem varstvu. Uradni list RS, let. 1992, št. 54. Ljubljana.

Internetni vir 1: <http://www.miklavz.si/podrocje.aspx?id=190&langid=1060>

Internetni vir 2:

http://194.249.184.152/joomlaosmiklavz/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=52&Itemid=66

10 POVZETEK

V teoretičnem delu diplomske naloge je najprej opisan socialni kapital z vsemi njegovimi bistvenimi komponentami.

Zapisane so številne definicije socialnega kapitala, lastnosti socialnega kapitala, vse ostale kapitalske oblike in podrobneje odnos med socialnim in človeškim kapitalom.

Razložen je socialni kapital z vidika različnih perspektiv – s perspektive kritične teorije družbe in normativno funkcionalistične opredelitve socialnega kapitala. Predstavljeni so tudi trije najpomembnejši teoretiki socialnega kapitala – Bourdieu, Coleman, Putnam in njihove značilne tri tradicije socialnega kapitala.

Socialni kapital je pomembna dobrina, ki nastaja v odnosih med ljudmi. V skupnostih se pojavljata dve obliki, ki sta si med seboj zelo različni. Razlikujemo povezovalni in utesnjujoč socialni kapital.

Prikazano je, da je socialni kapital, kreiran v najmanjših mikro vezeh, izjemnega pomena za ekonomijo, zdravje, politiko, izobraževanje, kriminal itd. Socialni kapital je postavljen ob bok univerzalnemu pojmom, kot je npr. globalizacija.

Socialni kapital nastaja v skupnostih; ker sta pojma povezana, je nekaj pozornosti namenjene še skupnosti in skupnostnemu socialnemu delu, ki pokriva to področje.

V družboslovnih razpravah sta poznani dve obliki razumevanja skupnosti – strukturalna perspektiva in socialno psihološka perspektiva. Pojasnjeni so najpomembnejši koncepti skupnosti, ki so jih prispevali avtorji kot so Tönnies, Weber, Durkheim, Sorokin in Bellah. Skupnost je predstavljena kot socialni sistem, ki je sposoben samoorganizacije. Ljudje se nagibamo od individualnosti k skupnosti in skupnost je na začetku njene formacije odprta za vse ljudi, ko pa se razvije njeno kondenzacijsko jedro, se skupnost zapre zunanosti.

Slovenija se kot bivša socialistična država ne ponaša z visokimi vrednostmi socialnega kapitala. Na tem področju pa ni ravno hitrih in lahkih rešitev. Države se med seboj razlikujejo po količini socialnega kapitala, ki ga premorejo, prav tako pa se na tem področju nakazujejo različni trendi. Po Putnamu (2000; po Halpern, 2005) naj bi na trenutno količino socialnega kapitala najbolj vplivale spremenjene vrednote.

Glede na to, da je bil moj namen primerjava socialnega kapitala občine Podčetrtek in občine Miklavž na Dravskem polju, hkrati pa večja poglobitev v skupnost Miklavža, so v teoretičnem delu predstavljene še bistvene značilnosti skupnosti Miklavža.

Praktični del obsega podrobnejši opis kvantitativne raziskave. Na priročnem vzorcu 100 oseb iz vsake skupnosti sem izračunala aritmetične sredine in njene odklone. Na tej podlagi sem

preverila devet hipotez. Večina hipotez je oblikovana na podlagi sedmih sklopov socialnega kapitala, zadnji dve hipotezi sta sestavljeni na podlagi razlik med ženskami in moškimi v obeh skupnostih. Po preverjanju hipotez sem prišla do ugotovitev, da Podčetrtek vodi v socialnem kapitalu pred Miklavžem in da so v obeh vzorcih statistično pomembne razlike med ženskami in moškimi. Rešitev ni moč posploševati na obe skupnosti, ker vzorec ni reprezentativen, na pojavljene razlike med ženskami in moškimi pa sem vplivala sama kot raziskovalka.

Vseeno sem prišla do zaključka, da kljub temu, da se Podčetrtek ponaša z višjimi vrednostmi socialnega kapitala, nima ravno bleščečih rezultatov. Ugotovila sem, da bi bile potrebne spremembe v smeri krepitev socialnega kapitala, krepitev civilnega udejstvovanja v obeh skupnostih. Še posebej pa v Miklavžu, kjer je situacija bolj kritična. Do teh ugotovitev sem prišla še s pomočjo podrobnejših intervjujev v skupnosti Miklavža. Vzroki za večjo kritičnost socialnega kapitala v Miklavžu tičijo v številnih priseljencih, ki so to skupnost množično naselili, zaradi neposredne bližine mesta Maribor, nemotiviranosti mladine, ki beži v Maribor in premajhni zainteresiranosti občine Miklavž, da bi posvetila več pozornosti temu, kako krajane bolj medsebojno povezati. Skupnost prireja nekatere prireditve, ki se jih krajani dokaj številčno udeležujejo, a možnosti niso v polni meri izkoriščene. V Miklavžu bi bilo smiselno nadaljno raziskovanje. Kaj potrebujejo tisti številčnejši krajani, ki se sploh ne udeležujejo skupnostnih dogodkov? Smiselno bi bilo ugotoviti način, kako bi jih lahko pritegnili v skupnost.

11 DODATEK

Vprašalnik

Sem Sonja Plevnik, absolventka Fakultete za socialno delo in za diplomsko nalogo raziskujem socialni kapital v občini Miklavž na Dravskem polju in v občini Podčetrtek. Z Vašim sodelovanjem mi boste omogočili uspešno raziskati socialni kapital Vaše občine in narediti primerjavo socialnega kapitala omenjenih občin.

Pravilen odgovor obkrožite na lestvici od 1 do 5. Vprašanja, ki so namenjena samo osebam z redno zaposlitvijo, so posebej označena.

A. Uvodna vprašanja

1. Spol
 - a) moški
 - b) ženski

2. Starost
 - a) 17 let ali manj
 - b) 18 – 30 let
 - c) 31 – 45 let
 - d) 46 – 60 let
 - e) 61 – 75 let
 - f) 76 let in več

3. Kakšen je Vaš zaposlitveni status?
 - a) samozaposlen(a)
 - b) zaposlen(a) za polni delovni čas
 - c) zaposlen(a) za polovični delovni čas
 - d) kmet
 - e) gospodinja
 - f) nezaposlen
 - g) upokojenec
 - h) dijak ali študent

4. Kakšen je Vaš zakonski stan?
 - a) samski
 - b) izvenzakonska zveza
 - c) poročen
 - d) ločen(a)
 - e) vdovec, vdova

B. Sodelovanje v lokalni skupnosti

5. Ali pomagate v svoji lokalni skupnosti kot prostovoljec/prostovoljka?

1

2

3

4

5

- | | nikoli | zelo redkokdaj | enkrat letno | vsaj enkrat na
mesec | vsak teden |
|--|-----------------------------------|--|----------------------------------|--|---|
| 6. Kolikokrat ste se v preteklih šestih mesecih udeležili kakšnega dogodka v lokalni skupnosti? | 1
nikoli v šestih
mesecih | 2
enkrat ali dvakrat
v šestih mesecih | 3
trikrat v šestih
mesecih | 4
vsak mesec
enkrat | 5
večkrat na mesec |
| 7. Ste aktiven član, aktivna članica kakšne lokalne organizacije ali kluba? | 1
nisem aktiven
član/ica | 2
manj aktiven
član/članica | 3
srednje aktiven
član/ica | 4
aktiven član/ica | 5
zelo aktiven
član/ica |
| 8. Ste član/ica upravnega odbora ali organizacijskega odbora kakšne lokalne skupine ali organizacije? | 1
nikoli nisem bil
član/ica | 2
enkrat v
preteklosti sem
bil član/ica | 3
srednje aktiven
član/ica | 4
aktiven član/ica | 5
zelo aktiven
član/ica |
| 9. Ste v preteklih 3 letih kdaj sodelovali v akciji lokalne skupnosti za reševanje kakšnega nujnega primera? | 1
nikoli v treh
letih | 2
enkrat v treh letih | 3
dvakrat v treh
letih | 4
trikrat v treh letih | 5
večkrat letno v
zadnjih treh letih |
| 10. Ste kdaj sodelovali v projektu, delovnem krožku v lokalni skupnosti, ali pa v projektu za organizacijo nove dejavnosti v svoji soseski (npr. mladinskega kluba, tabornikov)? | 1
nikoli | 2
enkrat ali dvakrat | 3
trikrat | 4
vsaj enkrat
letno sodelujem
pri projektih | 5
vsak mesec
sodelujem pri
projektih |

C. Družbena (pro)aktivnost v socialnem kontekstu

11. Ste kdaj pobrali smeti za drugimi na javnem kraju?	1
nikoli	2
enkrat	3
nekajkrat	4
velikokrat	5
zelo velikokrat
12. Greste kdaj na obisk k svoji družini zunaj lokalne skupnosti?	1
nikoli	2
redkokdaj	3
včasih	4
zelo pogosto	5
vedno
13. Si upate glasno izraziti svoje mnenje, če se ne strinjate s tistim, s čimer se strinjajo drugi?	1
nikoli	2
redkokdaj	3
včasih	4
zelo pogosto	5
vedno
14. Ste se pripravljene pogajati prek posrednika, če se sprete s sosedi (npr. glede ograje ali psa)?					

1	2	3	4	5
zagotovo bi se pogajal(a) preko posrednika	manj zagotovo bi se pogajal(a) preko posrednika	mogoče bi se pogajal(a) preko posrednika	manj verjetno bi se pogajal(a) preko posrednika	zagotovo se ne bi se pogajal(a) preko posrednika

D. Občutki zaupanja in varnosti

15. Ali se počutite varne, ko ponoči hodite po ulici?

1	2	3	4	5
nikoli	redkokdaj	včasih	zelo pogosto	vedno

16. Ali lahko zaupate večini ljudem v vaši lokalni skupnosti?

1	2	3	4	5
nikomur ne morem zaupati	redkokomu lahko zaupam	polovici ljudem lahko zaupam	veliko ljudem lahko zaupam	vsem ljudem lahko zaupam

17. Če se neznani osebi pokvari avto pred vašo hišo, ji ponudite, da lahko uporabi vaš telefon?

1	2	3	4	5
nikoli	manj verjetno	mogoče	zelo verjetno	zagotovo

18. Je soseska, kjer stanujete, znana po tem, da je varna?

1	2	3	4	5
soseska je zelo nevarna	soseska je nevarna	soseska je nekje vmes med varno in nevarno	soseska je varna	soseska je zelo varna

19. Koliko zaupate v institucije Vaše lokalne skupnosti, da dela v korist občanov (zaupanje v delovanje občine, zaupanje v delovanje župana)?

1	2	3	4	5
sploh ne zaupam	zelo malo zaupam	sem na meji med zaupanjem in nezaupanjem	zaupam	popolnoma zaupam

E. Medsosedska povezanost

20. Lahko dobite pomoč od prijateljev, prijateljic, kadar jo potrebujete?

1	2	3	4	5
nikoli	redkokdaj	včasih	zelo pogosto	vedno

21. Če bi skrbeli za otroka in bi morali za trenutek skočiti ven, bi prosili soseda ali sosedo za pomoč?

1	2	3	4	5
nikoli	manj verjetno	mogoče	zelo verjetno	zagotovo

22. Ste v prejšnjem tednu obiskali kakšnega soseda ali sosedo?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

	nikoli	enkrat	dvakrat	trikrat	štirikrat ali več
23. Ali velikokrat srečate prijatelje, prijateljice in znance, znanke, ko greste po nakupih v lokalni soseski?	1
nikoli	2
redkokdaj	3
včasih	4
zelo pogosto	5
vedno
24. Ste v preteklih 6 mesecih naredili uslugo bolnemu sosеду ali bolni sosedi?	1
nikoli v 6 mesecih	2
enkrat ali dvakrat v šestih mesecih	3
trikrat v šestih mesecih	4
vsak mesec v zadnjih šestih mesecih	5
večkrat na mesec v zadnjih šestih mesecih

F. Povezanost z družino in prijatelji

25. Kolikokrat ste se v preteklem tednu po telefonu pogovarjali s prijatelji, prijateljicami?	1
nikoli	2
enkrat ali dvakrat	3
trikrat ali več	4
sedemkrat ali več	5
desetkrat ali več
26. S koliko ljudmi ste se pogovarjali včeraj?	1
z nikomer	2
z eno ali dvema osebama	3
vsaj s tremi osebami	4
s sedmimi osebami ali več	5
z več kot desetimi osebami
27. Imate med vikendi kosilo/večerjo z drugimi zunaj vašega gospodinjstva?	1
nikoli	2
redkokdaj	3
včasih	4
zelo pogosto	5
vedno

G. Strpnost do drugačnih

28. Menite, da multikulturalnost izboljšuje življenje v vaši soseski?	1
multikulturalnost je zelo slaba za življenje v naši soseski	2
multikulturalnost je slaba za življenje v naši soseski	3
multikulturalnost je včasih slaba, včasih dobra za življenje v naši soseski	4
multikulturalnost je dobra za življenje v naši soseski	5
multikulturalnost je zelo dobra za življenje v naši soseski
29. Radi živite med ljudmi z različnimi življenjskimi slogi?	1
ne rad(a) živim z ljudmi, ki imajo različne življenjske sloge	2
manj rad(a) živim z ljudmi, ki imajo različne življenjske sloge	3
srednje rad(a) živim z ljudmi, ki imajo različne življenjske sloge	4
rad(a) živim z ljudmi, ki imajo različne življenjske sloge	5
zelo rad(a) živim z ljudmi, ki imajo različne življenjske sloge

H. Povezanost na delu

Vprašanje številka 30. in 31. odgovorijo samo redno zaposleni.

30. So vaši sodelavci, sodelavke tudi vaši prijatelji, prijateljice?

1	2	3	4	5
nobeden od sodelavcev/sodel avk ni moj prijatelj/ica	zelo malo je mojih prijateljev/prijate ljic	nekaj med njimi je mojih prijateljev/prijate ljic	veliko sodelavcev/sodel avk je mojih prijateljev/ic	skoraj vsi so mi prijatelji/ce

31. Ali čutite, da ste del delovnega tima?

1	2	3	4	5
nikoli	redkokdaj	včasih	zelo pogosto	vedno

32. V službi kdaj prevzamete pobudo in naredite, kar je potrebno, tudi če tega nihče ne zahteva od vas?

1	2	3	4	5
nikoli	redkokdaj	včasih	zelo pogosto	vedno

Intervjuji

Vodila za intervjuje

ZAPIS O OPAZOVANJU

1. Kakšna je skupnost – redko pozidana ali strnjena, revna, pretežno blokovska ali z individualnimi gradnjami, velikimi prenovljenimi posestvi?
2. Katere institucije ali organizacije imajo prostore v skupnosti?
3. Ali so v skupnosti kakšna podjetja?
4. Kje se vaščani in vaščanke zbirajo – redno ali občasno za kakšne posebne dogodke?
5. Kako so ljudje obveščeni o svojih pravicah, kdo jih obvešča, ali so kje kakšne oglasne deske oziroma drugi načini obveščanja v skupnosti?
6. Kaj je osrednji prostor v skupnosti (gostilna, cerkev, kulturni dom)?

POGOVOR S KONTAKTNO OSEBO (Občina)

1. Kakšna je vloga občine Miklavž na Dravskem polju, čemu namenja največ pozornosti?
2. Kakšne so socialne značilnosti skupnosti (ali je skupnost materialno dobro preskrbljena, je bolj revna, kaj je s starejšimi, kaj je z mladimi, koliko je zaposlenih, kako se preživljajo)?
3. Ali se v skupnosti dogajajo kakšni posebni dogodki, ki ljudi povezujejo med seboj?
4. Ali se ljudje vključujejo v različne dejavnosti, ki se odvijajo redno (pevski zbor itd.)?
5. Si ljudje pomagajo med sabo ali živijo predvsem sami zase?
6. Ali kdo v skupnosti izstopa po svojem pozitivnem delovanju za skupnost?
7. Ali delujejo v skupnosti kakšne organizacije in kaj imajo ljudje od njih?
8. Katere socialne programe ali projekte v skupnosti izvajajo?
9. Ali center za socialno delo opravlja kakšne posebne dejavnosti v skupnosti, ali center za socialno delo redno deluje?
10. Kako se v skupnosti počutijo različne generacije – ali dobijo kaj zase, je mladim dolgčas ali starejši ostajajo le doma?
11. Ali je veliko primerov, ko v gospodinjstvu negujejo starejše ali invalidne osebe ali pa živijo starejši sami brez posebne pomoči?
12. Kako je s solidarnostjo in samopomočjo, ali skupnost skrbi za hendikepirane, starejše oziroma ali je to popolnoma prepuščeno posameznim družinam?

13. Koliko je v skupnosti revnih in kako živijo, ali zanje skupnost kaj naredi?
14. Ali je kdo, ki ga je skupnost izločila, ki ni povezan z ostalimi?
15. Kakšne so potrebe v skupnosti, kakšne servise bi ljudje potrebovali oz. kakšni programi bi se morali v skupnosti odvijati, da bi imeli ljudje od njih korist?
16. Ali je v skupnosti kaj samomorov?
17. Kakšne so perspektive skupnosti?
18. Na kakšen način kontaktna oseba vpliva na razvoj skupnosti?

POGOVOR Z NEFORMALNO SKUPINO

1. S kakšnim namenom se skupina sestaja?
2. Kako pogosto se sestajate?
3. Imate kakšno posebno dejavnost, ki vas druži?
4. Ali imate od skupnosti podporo za sestajanje ali doživljate od skupnosti veliko zavisti in oviranja?
5. Kdo vas podpira?
6. Ali imate težave pri sestajanju?
7. Kdo vas ovira in kaj bi se moralo spremeniti, da bi bilo bolje?
8. Ali se vam zdijo ostale organizacije, ki delujejo v skupnosti, potrebne oz. da delajo smiselne programe?
9. Kako kot skupina vplivate na življenje v skupnosti, ali imate pri tem pomembno vlogo?
10. Ali ste odprta skupina in se vam lahko vsakdo pridruži?
11. Kaj bi potrebovali za boljše delovanje?
12. Ali vam druženje veliko pomeni, ali vam pomaga pri lažšanju osebnih stisk, ali vam zmanjšuje osamljenost?
13. Ali menite, da so ljudje v vaši skupnosti osamljeni?

POGOVOR S POSAMEZNIKOM (nekdo, ki dela aktivno prostovoljno v skupnosti)

1. socialne mreže
2. viri pomoči
3. skupnost (pomembni dogodki in ustanove)
4. ocena skupnosti (SWAT analiza)

Dobro	Slabo
Priložnosti	Nevarnosti/tveganja

* Kaj je treba v skupnosti izboljšati, kaj pa zaustaviti?

Zapis o opazovanju (pomoč kontaktne osebe)

1. Kakšna je skupnost – redko pozidana ali strnjena, revna, pretežno blokovska ali z individualnimi gradnjami, velikimi prenovljenimi posestvi?

Miklavž na Dravskem polju obsega 12,54 km². Sestavljen je iz štirih naselij, med katerimi je Miklavž največje. V naselju Miklavž je sedež lokalne skupnosti. Skupnost je sestavljena pretežno iz individualnih hiš. V občini večinoma živi povprečno delavsko prebivalstvo (obrniki, manjši podjetniki, delavci zaposleni v bližnjem Mariboru).

2. Katere institucije ali organizacije imajo prostore v skupnosti?

V skupnosti imajo prostore vse institucije, ki jih predpisuje Zakon o ustanovitvi občine (osnovna šola, vrtec, zdravstveni dom, lekarna, kulturni dom, pošta).

3. Ali so v skupnosti kakšna podjetja?

V skupnosti je veliko podjetij, ki imajo do 30 zaposlenih delavcev. Podjetja so Bell d.o.o., Kovinarstvo Bučar, Globus, Tiskarna Florjančič, Miklavške pekarne, Hip-Hop 3 d.o.o. itd.

4. Kje se vaščani in vaščanke zbirajo – redno ali občasno za kakšne posebne dogodke?

Redna zbirna mesta so športni park, športna dvorana, objekt kulturno-umetniškega društva (KUD) in sedeži posameznih društev.

Posebni dogodki so Praznik občine Miklavž na Dravskem polju (19. 04), postavljanje prvomajskih dreves in kurjenje kresov, martinovanje po celi občini. V mesecu decembru se zgodi največ dogodkov (praznovanje krajevne skupnosti Miklavž, miklavževanje, razne prireditve).

Tradicionalni dogodki izven režima občine so tudi »polnočnice« pri La'Boehmu. Namesto, da gredo občani in občanke (predvsem mladina) v cerkev, gredo v bližnji bar La'Boehme in zabava traja do jutranjih ur. Tradicionalne zabave so v La'Boehmu še za pusta in ob prvem maju.

5. Kako so ljudje obveščeni o svojih pravicah, kdo jih obvešča, ali so kje kakšne oglasne deske oziroma drugi načini obveščanja v skupnosti?

Obvešča se na običajen način, preko kabelske televizije, na katero je priključenih 70% vseh občanov in občank, preko lokalnega časopisa Naši Izviri, ki izhaja vsaka dva meseca (6 števil letno) in s pomočjo oglasnih tabel.

6. Kaj je osrednji prostor v skupnosti?

Osrednji prostori so prostori krajevnih skupnosti, skupni prostori osnovnih šol (matične v Miklavžu in podružnice v Dobrovcah) in kulturni domovi oziroma prostori v krajevnih skupnostih, kjer se izvajajo kulturno-umetniške dejavnosti.

Pogovor s kontaktno osebo

Kontaktna oseba je Dušan Janžek – svetnik občine Miklavž na Dravskem polju.

1. Kakšna je vloga občine Miklavž na Dravskem polju, čemu namenja največ pozornosti?

Vloga občine je, da skrbi in vzdržuje standard njenih občanov na različnih področjih (na področju zdravstva, sociale, komunale, prometa, izobraževanja itd.). Funkcija občine je zagotavljanje osnovnih potreb občanov. Največji projekt občine je gradnja kanalizacije.

2. Katere so socialne značilnosti skupnosti (ali je skupnost materialno dobro preskrbljena, je bolj revna, kaj je s starejšimi, kaj je z mladimi, koliko je zaposlenih, kako se preživljajo)?

Občina ima okoli 6300 prebivalcev. Gre za pretežno delavsko prebivalstvo. Nekateri so obrtniki, drugi podjetniki, ostali pa so delavci, ki so večinoma zaposleni v bližnjem mestu Maribor. Večinoma gre za srednji sloj, v skupnosti ni opaziti večje revščine, prav tako ne moremo govoriti, da so vsi prebivalci zelo premožni. Celotno skupnost močno delegira bližina mesta Maribor. V občini ni nadaljnjih izobraževalnih ustanov (srednjih šol in fakultet), mladi se šolajo v Mariboru, nekateri v malo bolj oddaljenem Ptuj ter Ljubljani. Starejši imajo možnost vključitve v društva upokojencev, ki so v vseh štirih naseljih. Društvo upokojencev Miklavž šteje okoli 100 članov.

3. Ali se v skupnosti dogajajo kakšni posebni dogodki, ki ljudi povezujejo med seboj?

V času socializma je bilo več aktivnosti, predvsem s strani mladih. V kulturnih domovih so potekali plesi, igre itd. S prehodom v demokracijo in kapitalizem pa je aktivnost mladih upadla, k temu so precej pripomogli sodobni načini komuniciranja.

Kljub temu pa še vedno potekajo določeni dogodki, ki ljudi povezujejo med sabo. Nedvomno je eden izmed takšnih dogodkov Praznik občine Miklavž (19. 04), kresovanje in martinovanje. Res pa je, da je najbolj pestro v mesecu decembru, ko je največ dogodkov (npr. miklavževanje). Za športne aktivnosti v občini poskrbita dva nogometna kluba, ki imata okoli 100–150 članov. Občane povezujejo tudi dogodki, ki potekajo izven režima občine, kot npr. »polnočnice«, pustno rajanje in praznovanje prvega maja v La`Boehmu.

4. Ali se ljudje vključujejo v različne dejavnosti, ki se odvijajo redno?

Bistvo je v tem, da se v dejavnostih venomer pojavljajo eni in isti ljudje. In še to so večinoma prebivalci, ki so stari 40 let in več. Največ ljudi pritegnejo prireditve, ki jih organizirajo osnovne šole in vrtci. Približno 20% ljudi je vključenih v dejavnosti občine, ostali ljudje ne sodelujejo.

5. Si ljudje pomagajo med sabo ali živijo predvsem sami zase?

Naselje Miklavž sestavljajo priseljenci, ki imajo med seboj različne navade in posledično manj skupnega interesa. Naselja Dobrovce, Dravski Dvor in Skoke sestavljajo bolj avtohtoni prebivalci, ki imajo tudi več skupnega interesa. V Dobrovcah je tudi precej kmetijstva. Zato v Miklavžu med ljudmi ni opaziti takšne medsebojne pomoči kot jo lahko opazimo v ostalih naseljih občine (Dobrovcah, Skokah in Dravskem Dvoru).

6. Ali kdo v skupnosti izstopa po svojem pozitivnem delovanju za skupnost?

Težko je opredeliti, da kdo posebej izstopa. Zagotovo pa so osebe, ki so v svojem življenju vložile velik prispevek v to občino. Takšnim osebam se za njihovo preteklo delo na dan občinskega praznika podeli tudi posebno priznanje.

7. Ali delujejo v skupnosti kakšne organizacije in kaj imajo ljudje od njih?

V občini delujejo športne, kulturne organizacije in društva upokojencev. Društva upokojencev so največja društva v občini. Na področju kulture delujeta dve kulturno-umetniški društvi (Pevski zbor, Drama).

8. Katere socialne programe ali projekte v skupnosti izvajajo?

Miklavž je bil pred ustanovitvijo svoje lastne občine (1998 l.) vključen v občino Maribor. Kljub temu so zaradi neposredne bližine mesta Maribor ostale določene pristojnosti v mestu Maribor. Te večinoma pokrivajo socialne programe in projekte v skupnosti, z izjemo Rdečega križa, ki deluje v občini Miklavž. Občina s pomočjo Maribora pokriva celotno socialno področje:

- socialno varstvo otrok in družine (prehrana dojenčkov socialno ogroženih skupin);
- socialno varnost družine (sofinanciranje Varne hiše v Mariboru, Materinski dom Maribor, Krizni center za ženske in otroke, ki so žrtve nasilja, letovanja otrok iz socialno ogroženih družin);
- socialno varstvo invalidov;
- varstvo starejših (sofinanciranje organizirane pomoči na domu v okviru Doma Danice Vogrinec);
- javna dela;
- pomoč zasvojencem;
- subvencije najemnin.

9. Ali center za socialno delo opravlja kakšne posebne dejavnosti v skupnosti, ali center za socialno delo redno deluje?

Center za socialno delo Maribor dobro deluje na tem področju, kajti občina Miklavž vlaga zelo veliko sredstev v socialno varnost njenih občanov. Trenutno je npr. v občini dvajset zadovoljnih uporabnikov pomoči na domu, ki jo prejemajo s strani Doma Danice Vogrinec, sofinancira pa jo večinoma občina Miklavž, delno država, približno 2 €/h pa prispeva uporabnik.

10. Kako se v skupnosti počutijo različne generacije – najdejo dejavnosti zase, je mladim dolgčas, starejši ostajajo le doma?

V Miklavžu ni velikega dogajanja zaradi neposredne bližine mesta Maribor. Mladim ni dolgčas, ker večinoma dnevno migrirajo v Maribor. Starejši pa imajo možnost vključitve v društva upokojencev, ki so v vseh naseljih.

11. Ali je veliko primerov, ko v gospodinjstvu negujejo starejše ali invalidne osebe ali pa živijo starejši sami brez posebne pomoči?

V naselju Miklavž je bilo meseca oktobra 2009 531 oseb, ki so bile starejše od 70 let in 184 oseb, ki so bile starejše od 80 let. Kontaktna oseba ni imela podatka glede števila starejših, ki živijo sami brez posebne pomoči.

12. Kako je s solidarnostjo in samopomočjo, ali skupnost skrbi za hendikepirane, starejše ali je to popolnoma prepuščeno posameznim družinam?

To področje pokriva v celoti občina Maribor, občina Miklavž pa to še dodatno financira. V glavnem ljudje niso prepuščeni samim sebi, ker občina veliko vlaga v socialno varnost njenih občanov. V vseh naseljih je aktiven tudi Rdeč križ.

13. Koliko je v skupnosti revnih in kako živijo, ali zanje skupnost kaj naredi?

V skupnosti ni velike revščine. V Skokah se je pojavil brezdomec in občina je zanj primerno poskrbela. Sedaj ima ogrevan prostor, urejene sanitarije itd. Glede tega področja v občini ni posebnih izstopajočih problemov.

14. Ali je kdo, ki ga je skupnost izločila, ki ni povezan z ostalimi?

Udeležujejo se v glavnem le eni in isti ljudje, določen del ljudi se aktivnosti v občini sploh ne udeležuje. Ne moremo govoriti o izključitvi posameznikov, ampak zgolj o tem, da se nekateri ljudje ne želijo povezati s skupnostjo. Razlog verjetno tiči v tem, da nimajo istih interesov.

15. Kakšne so potrebe v skupnosti, kakšne servise bi ljudje potrebovali oz. kakšni programi bi se morali v skupnosti odvijati, da bi imeli ljudje od njih korist?

Potrebno bi bilo imeti več športnih igrišč na področju celotne občine in osrednji prostor v naravi, kjer bi se lahko dogajale večje prireditve.

16. Ali je v skupnosti kaj samomorov?

Pojavljajo se, ampak število ni zaskrbljujoče.

17. Kakšne so perspektive skupnosti?

Občina stremi k izboljššanju bivalnega okolja, vedno več sredstev se vlaga v socialo. Najbolj pa se pogreša dom za ostarele. Starostniki si želijo, da bi lahko ostali v Miklavžu tudi na stara leta. Občina stremi k temu, da bi ustanovili takšen dom, ne ve pa se še ali bo to zgolj v pristojnosti občine ali pa bo prišlo do kakšne koncesijske pogodbe. Prav tako je potrebno izboljšati zdravstveno in zobozdravstveno službo.

18. Pojav kriminala v skupnosti!

V skupnosti ni opaziti večjega kriminala, pojavljajo se manjše tatvine. Nekaj časa nazaj se je pojavljal problem z vandalizmom pred Osnovno šolo Miklavž, ampak so to uspešno rešili. Droge naj bi bile po podatkih v upadu. Včasih je bilo veliko droge v okolici Osnovne šole, sedaj pa se je zadeva preselila na obrobje Miklavža v gozd.

19. Zaupanje med prebivalci!

Gospod Janžek meni, da so prebivalci občine danes mnogo bolj povezani med seboj kot nekoč, ko so bili del občine Maribor. K temu je verjetno prispevalo dejstvo, da se prebivalci zavedajo, da morajo biti složni, če hočejo rešiti porajajoče se probleme.

20. Na kakšen način kontaktna oseba vpliva na razvoj skupnosti?

Kontaktna oseba – g. Janžek – je član Krajevnega sveta, svetnik Občinskega sveta in član različnih odborov v okviru občine. Svoje delo si želi opravljati še v prihodnosti. Na pobudo g. Janžka so v okolici šole postavili kamere, s katerimi so preprečili vandalizem, ki se je pojavljal med vikendi. Zelo se zavzema za varne šolske poti, veliko je prispeval k preventivni prometni ureditvi v občini. Zavzel se je za izgradnjo grbin (ležečih policajev) na Kirbiševi ulici, zaradi česar se je zmanjšala intenziteta prometa in povečala varnost.

Pogovor s posameznikom (nekdo, ki dela aktivno prostovoljno v skupnosti)

Pogovarjala sem se s prostovoljnim gasilcem M. L. iz Miklavža. Prostovoljno rešuje ljudi, živali in premoženje.

1. Njegova socialna mreža je zanesljiva in ravno primerno velika. Podporo mu nudijo mati Elvira, oče Konrad, sestra Jana s partnerjem Boštjanom. Zelo pomemben del njegovega življenja je partnerka Asja. Ima številne prijatelje. Zanj so pomembni tudi sodelavci, s katerimi se zelo dobro razume. Svojo socialno mrežo opredeljuje kot izredno pozitivno.

2. V Miklavžu pozna naslednje vire pomoči:

- Prostovoljno gasilsko društvo Miklavž;

- Rdeč Križ;
- Patronažna služba Miklavž;
- Zdravstveni dom Miklavž;
- Občina Miklavž;
- Zveza prijateljev mladine Miklavž;
- Center za socialno delo Maribor;
- Reševalna služba Maribor;

3.

Pomembne ustanove v skupnosti	Pomembni dogodki v skupnosti
– občina Miklavž; – kulturni dom; – zdravstveni dom; – gasilski dom; – Osnovna šola Miklavž; – dva vrtca (Miklavž in Dobrovce); – športna/večnamenska dvorana; – cerkev; – taborniški dom; – športno letališče Skoke; – rimske gomile.	– postavljanje majskega drevesa in kresovanje; – postavitve božičnega drevesa pred gasilskim domom; – miklavževanje; – pustovanje; – polnočnice pri La`Boehme; – različni občni zbori; – mesec požarne varnosti.

4.

Dobro:	Slabo:
– veliko različnih podjetij; – gozdovi, ribniki; – urejena kanalizacija; – zbiranje komunalnih odpadkov; – društvo Miklavških kurentov; – bližina mesta Maribor; – bližina Pohorja.	– premalo prostora v kulturnem domu; – slaba lokacija gasilskega doma; – ni dobrih restavracij; – slabo druženje med skupnostmi Skoke, Dobrovce in Miklavž; – nevoščljivost ljudi; – deponija je preblizu Miklavža (zelo

	neprijeten vonj); – v zadnjem času vandalizem pred OŠ Miklavž; – zelo prometna Ptujška cesta; – vpliv mesta Maribor.
Priložnosti: – možnost zaposlitve občanov v Miklavžu ali v bližnjem Mariboru; – sprehodi v naravi, ribolov; – manjše onesnaževanje okolja zaradi urejene kanalizacije in zbiranja komunalnih odpadkov; – društvo kurentov nudi priložnosti za druženje in zabavo; – možnost nakupovanja, urejanja različnih zadev v bližnjem Mariboru; – aktivnosti na bližnjem Pohorju (sprehodi v naravi, smučanje, bordanje, tek na smučeh, motorno sankanje, snow-taxi itd.).	Nevarnosti/tveganja: – neobiskovanje kulturnega doma zaradi premajhnih prostorov; – nevarnost prepočasnega reagiranja gasilcev, ker niso neposredno ob Ptujski cesti; – občani hodijo v restavracije bližnjega Maribora – njihov denarni kapital se vlaga v restavracije Maribora, namesto Miklavža; – nevarnost neenotnosti, posledično še neuspešnosti občine Miklavž zaradi nepovezanosti Skok, Dobrovc; – nevarnost odtujitve ljudi med seboj zaradi nevoščljivosti; – onesnaževanje okolja zaradi deponije; – morebiten spor s sosednjo občino Maribor zaradi deponije; – nevarnost poškodovanja objekta – Osnovna šola; – poletni zastoji na Ptujski cesti, nevarnost nesreč; – nevarnost popolne urbanizacije.

Pogovor z neformalno skupino (Skupina za samopomoč Ajda)

1. S kakšnim namenom se skupina sestaja?

Osnovni cilj in namen druženja je preoblikovanje skupine naključno zbranih posameznikov v prijateljsko skupino – nadomestno družino, kjer nemoteno poteka proces zadovoljevanja nematerialnih potreb.

2. Kako pogosto se sestajate?

Enkrat tedensko za 1,5–2 uri.

3. Imate kakšno posebno dejavnost, ki vas druži?

Temeljna dejavnost, ki druži skupino, je pogovor.

4. Ali imate od skupnosti podporo za sestajanje ali doživljate od skupnosti veliko zavisti in oviranja?

Od skupnosti ima skupina podporo za sestajanje.

5. Kdo vas podpira?

Občina Miklavž.

6. Ali imate težave pri sestajanju?

Ne.

7. Kdo vas ovira in kaj bi se moralo spremeniti, da bi bilo bolje?

Nihče ne ovira.

8. Ali se vam zdijo ostale organizacije, ki delujejo v skupnosti, potrebne oz. imajo smiselne programe?

Menim, da se vse ostale organizacije v občini trudijo narediti največ kar se v sedanjih, ne preveč prijaznih, razmerah (finančnih, materialnih, družbenih) da narediti za človeka.

9. Kako kot skupina vplivate na življenje v skupnosti, ali imate pri tem pomembno vlogo?

Nimamo ne posebnega vpliva, ne vloge.

10. Ali ste odprta skupina in se vam lahko vsakdo pridruži?

Da.

11. Kaj bi potrebovali za boljše delovanje?

Primernejše prostore in opremo.

12. Ali vam druženje veliko pomeni, ali vam pomaga pri lajšanju osebnih stisk, ali vam zmanjšuje osamljenost?

Da.

13. Ali menite, da so ljudje v vaši skupnosti osamljeni?

Da. V vsaki občini živi določeno število oseb, ki so po raznih teoretičnih vidikih osamljenost osamljeni.

Osamljenost se pojavi pri starejših in starih osebah po izgubi partnerja, ker zaradi ozkih interesov že pred tem nimajo vzpostavljenih širših socialnih mrež. Za pogovor bi potrebovali ljudi iz svoje generacije s podobnimi skrbmi, težavami, boleznimi in željami, skratka ljudi, ki bi jim zaupali. Nekateri se zelo težko vključujejo v širše družbeno okolje, saj so po upokojitvi zožili stike na minimum in tako ostajajo sami s seboj.

Življenje v isti hiši s svojimi otroki, po meni znanih podatkih, ne zmanjšuje prave osamljenosti. Zaradi razmer, ki vladajo v družbi, so mladi pari prezasedeni s službo, s strahom za njeno izgubo in imajo zato drugačne interese. Prosti čas porabljajo za zadovoljitev svojih potreb. Varovanje vnukov, skrb za njihovo prehrano ne prinese zadovoljitve njihovih drugih potreb. Razne oblike družabnosti (predvsem gibalne) jim onemogočajo fizične sposobnosti, ki so zmanjšane. Mnogo jih skrbi za svojega bolnega partnerja in tako ostajajo sami brez zadovoljevanja lastnih potreb. To je le nekaj možnih dejstev za osamljeno življenje, jih je pa seveda še več. Nanašajo se predvsem na starejše oz. stare občane.

Tabele številčnih odgovorov vseh oseb v Podčetrtru

Uvodna vprašanja Podčetrtek

Spol	Starost	Zaposlitven status	Zakonski stan	ženski	31-45	polovični delovni čas	poročen
ženski	17 let ali manj	dijak ali študent	samski	ženski	31-45	samozaposlen	poročen
ženski	17 let ali manj	dijak ali študent	samski	ženski	31-45	polni delovni čas	poročen
ženski	18-30	dijak ali študent	samski	ženski	31-45	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza
ženski	18-30	dijak ali študent	samski	ženski	31-45	polni delovni čas	ločen(a)
ženski	18-30	dijak ali študent	izvenzakonsk a zveza	ženski	31-45	gospodinja	poročen
ženski	18-30	dijak ali študent	samski	ženski	46-60	polni delovni čas	poročen
ženski	18-30	polovični delovni čas	samski	ženski	46-60	upokojenec	ločen(a)
ženski	18-30	dijak ali študent	poročen	ženski	46-60	polni delovni čas	poročen
ženski	18-30	dijak ali študent	izvenzakonsk a zveza	ženski	46-60	nezaposlen	poročen
ženski	18-30	dijak ali študent	izvenzakonsk a zveza	ženski	46-60	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza
ženski	18-30	polni delovni čas	poročen	ženski	46-60	upokojenec	poročen
ženski	18-30	dijak ali študent	izvenzakonsk a zveza	ženski	46-60	polni delovni čas	poročen
ženski	18-30	dijak ali študent	samski	ženski	46-60	polni delovni čas	poročen
ženski	18-30	dijak ali študent	samski	ženski	46-60	polni delovni čas	poročen
ženski	18-30	dijak ali študent	samski	ženski	46-60	gospodinja	poročen
ženski	18-30	dijak ali študent	samski	ženski	46-60	polni delovni čas	poročen
ženski	18-30	polni delovni čas	samski	ženski	46-60	upokojenec	poročen
ženski	18-30	dijak ali študent	izvenzakonsk a zveza	ženski	46-60	upokojenec	poročen
ženski	18-30	dijak ali študent	izvenzakonsk a zveza	ženski	46-60	polni delovni čas	poročen
ženski	18-30	dijak ali študent	samski	ženski	46-60	polni delovni čas	poročen
ženski	18-30	dijak ali študent	izvenzakonsk a zveza	ženski	46-60	upokojenec	poročen
ženski	18-30	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza	ženski	61-75	upokojenec	poročen
ženski	18-30	dijak ali študent	izvenzakonsk a zveza	ženski	61-75	upokojenec	vdovec, vdova
ženski	18-30	polni delovni čas	samski	ženski	61-75	upokojenec	poročen
ženski	18-30	polni delovni čas	samski	ženski	76 let in več	upokojenec	vdova
ženski	18-30	čas	poročen	moški	17 let ali manj	dijak ali študent	samski
ženski	18-30	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza	moški	18-30	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza
ženski	18-30	polni delovni čas	samski	moški	18-30	nezaposlen	izvenzakonsk a zveza
ženski	31-45	kmet	poročen	moški	18-30	dijak ali študent	izvenzakonsk a zveza
ženski	31-45	polni delovni čas	vdova	moški	18-30	dijak ali študent	samski
ženski	31-45	polni delovni čas	poročen	moški	18-30	dijak ali študent	izvenzakonsk a zveza
ženski	31-45	polni delovni čas	poročen	moški	18-30	dijak ali študent	samski
ženski	31-45	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza	moški	18-30	dijak ali študent	samski
ženski	31-45	polni delovni čas	poročen	moški	18-30	dijak ali študent	samski
ženski	31-45	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza	moški	18-30	dijak ali študent	samski
ženski	31-45	polni delovni čas	poročen	moški	18-30	dijak ali študent	izvenzakonsk a zveza
ženski	31-45	polni delovni čas	poročen	moški	18-30	dijak ali študent	samski
ženski	31-45	polni delovni čas	poročen	moški	18-30	polni delovni čas	samski
ženski	31-45	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza	moški	18-30	dijak ali študent	samski
ženski	31-45	polni delovni čas	poročen	moški	18-30	dijak ali študent	izvenzakonsk a zveza
ženski	31-45	polni delovni čas	poročen	moški	18-30	polni delovni čas	samski

moški	18-30	dijak ali študent	samski	moški	46-60	nezaposlen	poročen
moški	18-30	polovični delovni čas	izvenzakonsk a zveza	moški	46-60	polni delovni čas	poročen
moški	18-30	dijak ali študent	samski	moški	46-60	polni delovni čas	poročen
moški	18-30	polni delovni čas	poročen	moški	46-60	kmet	poročen
moški	31-45	polni delovni čas	poročen	moški	46-60	nezaposlen	poročen
moški	31-45	samozaposlen	poročen	moški	46-60	kmet	poročen
moški	31-45	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza	moški	46-60	upokojenec	poročen
moški	31-45	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza	moški	46-60	polni delovni čas	poročen
moški	31-45	samozaposlen	a zveza	moški	46-60	polni delovni čas	poročen
moški	31-45	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza	moški	46-60	upokojenec	poročen
moški	31-45	polni delovni čas	poročen	moški	61-75	upokojenec	poročen
moški	31-45	polni delovni čas	poročen	moški	76 let in več	upokojenec	izvenzakonsk a zveza
moški	31-45	polni delovni čas	samski	moški	76 let in več	upokojenec	vdovec,vdova
moški	31-45	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza				
moški	31-45	samozaposlen	a zveza				

1. Sklop: Sodelovanje v lokalni skupnosti Podčetrtek

Prostovoljs tvo	Udeleženos t dogodka v lokalni skupnosti	Član lokalne organizacij e	Član upravnega odбора	Reševanje nujnega primera	Sodelovanj e pri novih dejavnostih	2	2	1	1	2	2
						2	2	1	1	2	2
						2	2	1	1	1	2
	4	4	3	1	1	4	3	2	2	1	1
	2	1	2	1	1	2	2	3	1	1	1
	3	2	2	2	1	1	1	2	4	2	2
	3	1	1	1	2	1	4	5	4	2	1
	2	2	1	1	1	2	4	3	4	4	1
	3	4	3	2	1	2	2	2	1	1	1
	2	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1
	2	3	2	1	3	2	1	2	3	1	1
	1	1	4	1	1	1	4	5	5	2	2
	1	2	1	1	1	1	2	2	1	1	1
	2	2	1	2	1	1	2	4	1	1	2
	1	1	1	1	1	1	4	2	1	1	3
	2	2	2	1	1	1	3	2	1	2	2
	1	1	1	1	1	1	4	5	5	5	4
	4	3	4	4	1	4	4	4	4	2	4
	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1
	2	3	2	1	1	4	1	2	1	1	2
	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	1	1	1	1	1	1	4	3	4	1	1
	1	2	1	1	1	1	1	3	4	3	2
	4	3	5	3	3	4	5	5	5	5	5
	1	1	1	1	1	1	4	5	4	1	4
	4	5	3	4	2	1	2	3	2	3	1
	1	4	3	2	1	4	3	4	3	1	1
	3	2	1	4	1	3	2	2	2	1	1
	3	2	3	1	1	1	2	2	3	1	2
	4	4	4	4	3	1	1	4	2	4	1
	3	2	2	3	2	2	2	2	1	1	1
	2	2	1	1	1	1	4	3	4	4	1
	4	4	4	4	2	4	3	2	1	2	2
	1	4	1	1	1	3	2	2	1	1	1
	1	1	1	1	1	1	2	2	2	5	5
	3	3	1	1	1	2	2	1	1	1	1
	2	2	1	1	1	1	2	3	1	1	1
	3	3	3	3	3	2	4	4	4	3	5
	1	1	1	1	1	1	2	3	1	1	2
	2	2	2	1	2	2	3	1	2	1	2
	2	1	1	1	1	1	2	2	3	1	1
	1	1	1	1	1	1	4	4	5	4	5
	3	2	1	1	2	1	4	2	1	1	5
	5	5	5	5	5	2	3	2	3	1	2
	1	3	2	2	2	1	2	2	2	1	1
	1	3	1	1	2	1	3	2	4	3	3
	2	3	1	1	1	2	3	2	4	3	3
	2	2	1	1	2	1	3	2	1	2	4
	1	1	1	1	1	1	3	2	3	1	1
	4	3	1	2	2	2	1	2	2	2	1
	2	4	1	1	1	1	1	1	1	2	1
	4	4	5	5	3	1	240	250	218	180	175
	1	2	1	1	1	1	2,4	2,5	2,18	1,8	1,75

2. Sklop: Družbena (pro)aktivnost v socialnem kontekstu

Pobiranje smeti na javnem kraju	Obisk družine zunaj lokalne skupnosti	Glasno izražanje svojega mnenja	Pogajanje preko posrednika v primeru spora s sosedi	3	4	3	4
				4	5	5	5
3	4	3	4	4	4	4	4
3	2	4	3	4	3	3	5
4	4	4	5	4	4	4	5
3	4	3	4	5	4	3	1
3	4	4	5	3	4	4	5
2	5	2	4	3	1	3	5
3	4	5	3	4	3	3	1
4	5	3	3	3	3	3	5
3	4	4	4	3	2	3	5
5	3	3	2	3	4	4	3
2	2	2	3	4	4	3	5
5	4	3	3	4	5	5	3
4	3	3	4	4	2	4	3
3	4	3	3	3	3	2	5
3	4	3	5	4	4	4	5
3	2	3	3	3	4	3	4
1	4	4	5	3	3	3	3
4	3	4	3	4	3	4	5
1	3	4	1	4	2	3	5
3	3	4	4	3	3	4	5
3	5	3	5	3	2	3	5
2	4	3	5	3	4	3	4
3	3	4	4	3	3	3	5
3	5	4	5	3	3	5	3
3	4	5	5	3	2	4	3
3	4	4	5	4	4	2	2
3	4	3	4	3	3	5	1
3	3	4	2	3	4	4	3
3	3	3	3	3	4	3	5
3	5	3	5	3	3	2	4
5	5	5	4	3	4	3	3
4	4	3	3	3	5	5	5
4	4	3	3	3	1	3	3
5	4	3	4	3	3	4	4
4	4	4	4	3	3	5	5
4	4	3	4	4	4	3	5
4	4	5	5	4	4	5	5
3	4	4	5	3	3	3	4
3	3	1	3	4	4	4	1
5	5	3	5	5	3	3	5
4	5	5	4	3	3	5	1
5	1	5	5	5	5	4	3
4	5	2	3	4	2	3	5
3	4	3	4	3	4	5	5
3	3	5	5	3	3	4	5
4	3	3	5	4	3	3	5
4	3	3	1	1	3	5	3
4	3	3	5	3	3	3	2
5	5	5	5	343	354	357	391
4	4	4	5	3,43	3,54	3,57	3,91

3. Sklop: Občutki zaupanja in varnosti v Podčetrtku

Občutek varnosti	Zaupanje v druge občane	Posoja telefona	Varnost soseske	Zaupanje v institucije lokalne skupnosti	5	3	4	4	4
					5	2	5	4	4
4	4	5	4	3	5	3	4	5	5
3	2	5	5	1	5	3	5	5	3
3	3	5	5	4	4	4	5	5	4
1	2	5	5	4	5	4	5	4	4
5	4	5	4	4	4	4	5	4	4
4	3	5	4	4	5	5	5	5	5
4	3	5	4	5	5	5	5	5	5
4	4	5	4	4	3	2	5	4	4
3	2	5	4	4	5	5	5	5	5
2	3	5	4	3	3	4	5	4	4
3	3	4	4	3	5	5	5	5	4
3	3	2	5	4	3	3	5	4	4
4	4	5	5	4	3	4	4	4	4
3	3	4	4	2	5	4	3	5	4
3	2	4	5	5	5	4	5	4	4
3	3	3	4	4	4	4	5	5	4
4	4	5	4	4	5	3	4	5	4
4	4	5	5	4	4	4	5	5	4
5	2	3	5	1	5	4	5	5	4
4	3	4	4	4	4	3	5	5	4
2	2	5	4	5	5	4	5	5	4
3	4	5	4	4	4	3	5	4	4
4	3	5	4	4	4	3	5	5	3
4	3	5	4	4	4	3	4	4	3
1	3	5	5	4	5	1	3	1	2
3	3	4	4	4	5	4	5	1	3
3	4	5	4	4	5	4	5	4	4
4	3	5	4	3	4	3	5	4	4
4	3	5	5	4	5	4	5	4	4
4	4	5	4	5	4	2	5	4	3
5	4	5	5	4	2	2	5	5	4
1	2	5	4	4	5	3	5	5	2
4	3	4	5	4	3	3	5	5	3
2	3	5	4	4	5	4	5	4	4
4	4	5	4	5	5	4	5	5	5
5	4	3	5	5	5	4	5	5	4
5	4	5	5	4	5	4	4	4	4
2	3	5	4	2	3	2	4	3	3
5	4	3	5	4	3	4	5	4	5
5	4	5	5	5	5	4	5	3	5
4	4	5	4	5	3	2	5	4	4
1	1	4	3	5	5	4	5	5	5
5	4	5	4	4	5	4	5	4	5
4	4	5	4	3	5	3	5	4	4
3	2	3	4	4	1	2	3	4	4
5	4	5	4	4	5	4	5	5	5
1	2	5	4	4	5	2	5	5	4
4	3	5	4	4	5	4	5	5	5
5	3	5	4	5	391	331	467	431	395
3	4	5	4	4	3,91	3,31	4,67	4,31	3,95

4. Sklop: Medsosedska povezanost v Podčetrtku

Pomoč od prijateljev	Pomoč sosedu pri skrbi za otroka	Obisk sosedu	Možnost srečanja prijateljev med nakupovanjem	Usluga bolni sosedu	4	5	5	3	4
4	4	2	3	2	3	5	3	5	1
4	3	2	2	3	5	5	3	4	4
5	5	2	4	1	5	5	2	3	2
4	5	1	4	2	4	5	2	4	3
5	4	3	5	2	3	5	1	3	2
4	5	1	4	1	5	5	2	4	1
4	5	2	3	4	5	1	1	1	2
4	4	3	2	1	5	3	5	4	1
5	4	1	4	1	4	3	1	4	5
4	5	3	3	4	5	5	5	4	2
3	3	1	2	2	5	5	3	3	4
4	2	1	3	2	5	5	3	4	4
4	3	3	4	1	5	5	4	3	4
4	5	3	3	2	4	4	2	3	4
4	5	5	5	3	5	2	2	3	1
4	4	1	3	1	4	2	1	2	1
5	4	1	4	1	4	4	3	3	2
4	5	3	4	4	5	4	1	2	1
4	2	1	3	1	4	3	1	4	1
4	3	1	4	1	5	3	4	3	2
4	5	5	4	4	5	5	5	4	3
4	4	1	3	1	4	4	2	4	1
5	3	2	4	2	4	4	3	3	2
4	2	2	5	5	3	3	1	2	2
5	5	2	4	1	3	3	4	3	1
4	2	2	4	2	4	4	1	4	1
4	5	3	4	3	4	5	1	4	1
4	5	4	4	4	4	5	4	4	1
5	3	2	5	1	3	3	2	3	2
5	5	4	4	5	5	5	1	3	1
5	4	3	5	3	5	5	2	5	2
5	3	1	4	1	4	2	3	3	1
3	3	2	4	2	4	5	1	3	1
5	5	1	3	1	4	5	5	5	3
4	5	5	5	3	5	5	2	4	2
5	5	5	5	2	5	4	2	5	1
5	5	5	5	5	4	4	3	3	3
5	1	1	3	3	5	4	5	4	5
4	4	5	4	4	3	5	5	4	4
5	5	5	5	5	5	5	2	3	2
4	4	5	5	5	5	5	5	4	3
3	3	3	2	2	5	4	5	4	1
4	5	2	2	1	4	4	5	5	5
4	4	1	3	1	3	1	2	5	1
4	1	1	3	1	4	5	5	5	2
5	5	5	2	1	3	2	1	5	1
5	5	2	3	2	5	4	2	2	1
4	4	2	4	3	429	403	264	366	223
5	5	3	4	5	4,29	4,03	2,64	3,66	2,23
4	4	1	4	1					

5. Sklop: Povezanost z družino in prijatelji v Podčetrku

Pogovarjanje po telefonu s prijatelji	Število ljudi včerajšnjih pogovorov	Obedi med vikendom zunaj gospodinjstva	3	5	3
3	5	2	3	3	2
3	3	1	5	4	3
3	5	3	3	5	4
2	3	1	3	5	3
5	5	4	2	5	3
3	5	2	2	3	1
2	3	3	2	5	3
3	3	2	2	3	1
5	4	3	5	4	3
4	5	3	3	3	3
2	3	3	4	4	4
3	3	2	5	5	1
3	4	4	5	5	4
4	3	2	5	4	2
3	3	2	5	5	2
4	3	4	3	5	2
5	4	3	2	3	2
3	4	4	5	5	3
3	4	1	2	4	2
5	5	3	3	4	3
3	5	2	5	5	2
2	3	4	4	3	3
4	4	3	3	2	2
4	3	2	4	3	3
3	4	3	3	5	3
3	4	3	4	3	2
4	4	4	2	5	1
3	3	3	3	4	4
3	5	3	5	5	5
4	5	4	2	4	3
5	5	2	2	1	2
2	1	2	3	4	4
3	5	4	4	4	2
2	2	2	3	3	2
4	5	3	3	5	3
3	5	2	2	3	4
5	5	2	3	3	4
2	3	4	3	3	2
5	5	3	5	3	4
5	5	2	4	5	1
5	4	4	3	2	2
3	5	1	2	4	3
2	3	2	4	3	3
2	5	2	4	5	3
2	3	2	1	4	1
2	5	1	3	4	3
3	2	2	5	5	1
2	1	3	2	3	2
4	5	2	332	392	262
2	5	3	3,32	3,92	2,62
5	4	3			

6. Sklop: Strpnost do drugačnih v Podčetrku

Multikulturalnost v soseski	Življenje z ljudmi, ki imajo različne življenjske sloge	5	3
		3	3
3	4	1	1
3	4	5	4
4	4	3	4
4	5	3	3
3	4	2	3
4	1	3	4
4	4	4	3
4	4	4	4
4	3	4	4
3	3	4	4
3	3	3	4
3	3	3	3
4	4	3	3
3	5	3	1
4	4	3	3
3	3	3	4
3	4	3	4
4	4	4	2
4	4	3	4
4	5	4	4
4	1	4	3
4	5	3	3
4	1	3	4
3	4	3	3
3	4	5	5
4	5	5	4
3	4	1	3
4	4	4	4
3	3	4	3
4	4	3	3
4	4	3	3
3	4	5	2
3	3	3	3
3	3	3	3
3	3	3	4
5	4	4	3
3	2	3	3
4	3	4	3
4	4	3	3
3	4	5	3
3	4	3	3
3	3	3	3
5	3	4	3
4	4	3	3
3	4	4	3
4	4	3	1
4	1	2	3
3	1	3	2
3	3	346	332
3	4	3,46	3,32
4	4		
3	2		

7. Sklop: Povezanost na delu v Podčetrku

Sodelavci kot prijatelji	Občutek pripadnosti delovnemu timu	Prevzemanje pobud v službi	/	3	5	3
/	/	/	/	/	/	
/	/	/		4	5	4
/	/	/		4	4	3
/	/	/	/	/	/	
/	/	/	/	/	/	
/	/	/	/	/	/	
	4	4	4	/	/	
/	/	/	/	/	/	
/	/	/		3	4	4
	3	5	3	/	/	
/	/	/	/	/	/	
/	/	/	/	/	/	
/	/	/	/	/	/	
/	/	/	/	/	/	
/	/	/	/	/	/	
	3	4	3	/	/	
/	/	/	/	/	/	
/	/	/	/	/	/	
/	/	/		3	4	3
	5	4	3	/	/	
/	/	/		4	3	3
	3	5	4	/	/	
	3	4	3	5	5	3
	4	5	5	/	/	
/	/	/		2	4	4
	5	5	4	5	5	5
	3	4	3	3	4	5
	3	4	3	5	5	5
	3	4	3	3	5	5
	3	4	4	1	3	4
	4	4	4	2	5	5
	4	5	3	5	5	3
	4	5	4	2	4	3
	2	3	4	5	5	5
	5	5	3	/	/	
/	/	/		4	5	4
	4	5	5	3	4	4
	2	3	4	/	/	
	1	3	4	/	/	
	4	4	4	/	/	
/	/	/	/	/	/	
	1	3	5	3	4	4
/	/	/		4	4	3
	3	4	3	/	/	
/	/	/	/	/	/	
	3	5	3	/	/	
/	/	/	/	/	/	
	3	4	3	164	206	182
	5	5	5	3,42	4,29	3,79
	4	4	4			
/	/	/				

Tabele številčnih odgovorov vseh oseb v Miklavžu

Uvodna vprašanja - Miklavž

Spol	Starost	Zaposlitven status	Zakonski stan			čas	
ženski	17 let ali manj	dijak/študent	samski	ženski	46-60	polni delovni čas	poročen
ženski	17 let ali manj	dijak/študent	samski	ženski	46-60	polni delovni čas	poročen
ženski	18-30	dijak/študent	izvenzakonsk a zveza	ženski	61-75	upokojenec	poročen
ženski	18-30	nezaposlen	izvenzakonsk a zveza	ženski	61-75	upokojenec	poročen
ženski	18-30	dijak/študent	izvenzakonsk a zveza	ženski	61-75	upokojenec	poročen
ženski	18-30	polni delovni čas	poročen	ženski	76 let in več	upokojenec	vdovec, vdova
ženski	18-30	dijak/študent	samski	ženski	76 let in več	upokojenec	vdovec, vdova
ženski	18-30	dijak/študent	samski	moški	18-30	dijak/študent	izvenzakonsk a zveza
ženski	18-30	čas	samski	moški	18-30	dijak/študent	izvenzakonsk a zveza
ženski	18-30	dijak/študent	samski	moški	18-30	zaposlen za polovični delovni čas	izvenzakonsk a zveza
ženski	18-30	dijak/študent	izvenzakonsk a zveza	moški	18-30	nezaposlen	samski
ženski	18-30	samozaposlen	izvenzakonsk a zveza	moški	18-30	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza
ženski	18-30	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza	moški	18-30	polni delovni čas	samski
ženski	18-30	dijak/študent	samski	moški	18-30	čas	izvenzakonsk a zveza
ženski	18-30	dijak/študent	samski	moški	18-30	čas	izvenzakonsk a zveza
ženski	18-30	dijak/študent	samski	moški	18-30	nezaposlen	samski
ženski	18-30	dijak/študent	izvenzakonsk a zveza	moški	18-30	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza
ženski	18-30	dijak/študent	izvenzakonsk a zveza	moški	18-30	čas	samski
ženski	31-45	samozaposlen	izvenzakonsk a zveza	moški	18-30	nezaposlen	samski
ženski	31-45	polni delovni čas	poročen	moški	18-30	dijak/študent	izvenzakonsk a zveza
ženski	31-45	samozaposlen	poročen	moški	18-30	dijak/študent	izvenzakonsk a zveza
ženski	31-45	polni delovni čas	ločen	moški	18-30	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza
ženski	31-45	samozaposlen	vdovec, vdova	moški	18-30	polni delovni čas	samski
ženski	31-45	samozaposlen	poročen	moški	18-30	samozaposlen	samski
ženski	31-45	polni delovni čas	poročen	moški	18-30	nezaposlen	samski
ženski	31-45	polni delovni čas	samski	moški	18-30	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza
ženski	31-45	polni delovni čas	samski	moški	18-30	polni delovni čas	samski
ženski	46-60	čas	poročen	moški	18-30	dijak/študent	samski
ženski	46-60	polni delovni čas	poročen	moški	18-30	dijak/študent	samski
ženski	46-60	polni delovni čas	poročen	moški	18-30	dijak/študent	samski
ženski	46-60	polni delovni čas	poročen	moški	18-30	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza
ženski	46-60	čas	samski	moški	18-30	dijak/študent	samski
ženski	46-60	gospodinja	poročen	moški	18-30	polni delovni čas	samski
ženski	46-60	izvenzakonsk a zveza	poročen	moški	18-30	polni delovni čas	samski
ženski	46-60	upokojenec	ločen	moški	18-30	čas	samski
ženski	46-60	polni delovni čas	ločen	moški	18-30	samozaposlen	izvenzakonsk a zveza
ženski	46-60	polni delovni čas	poročen	moški	18-30	samozaposlen	izvenzakonsk a zveza
ženski	46-60	gospodinja	izvenzakonsk a zveza	moški	18-30	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza
ženski	46-60	samozaposlen	poročen	moški	18-30	čas	izvenzakonsk a zveza
ženski	46-60	polni delovni čas	poročen	moški	18-30	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza
ženski	46-60	polni delovni čas	poročen	moški	31-45	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza
ženski	46-60	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza	moški	31-45	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza
ženski	46-60	polni delovni čas	poročen	moški	31-45	čas	poročen

moški	31-45	polni delovni čas	poročen	moški	46-60	upokojenec	poročen
moški	31-45	polni delovni čas	poročen	moški	46-60	upokojenec	poročen
moški	31-45	samozaposlen	poročen	moški	46-60	samozaposlen	poročen
moški	46-60	polni delovni čas	izvenzakonsk a zveza	moški	61-75	upokojenec	poročen
moški	46-60	samozaposlen	izvenzakonsk a zveza	moški	61-75	upokojenec	poročen
moški	46-60	upokojenec	poročen	moški	61-75	upokojenec	poročen
moški	46-60	polni delovni čas	poročen	moški	61-75	upokojenec	poročen
moški	46-60	polni delovni čas	poročen	moški	61-75	upokojenec	poročen
moški	46-60	upokojenec	poročen	moški	61-75	upokojenec	poročen
moški	46-60	polni delovni čas	poročen	moški	76 let in več	upokojenec	poročen

1. Sklop: Sodelovanje v lokalni skupnosti Miklavž

Prostovoljstvo	Udeleženosť v dogodku v lokalni skupnosti	Član lokalne organizacije	Član upravnega odbora	Reševanje nujnega primera	Sodelovanje pri novih dejavnostih							
1	1	3	3	1	1	1	4	5	1	1	2	
1	1	1	1	1	1	1	2	5	1	1	2	
1	2	1	2	1	3	1	1	1	1	1	1	
4	3	1	2	3	2	1	1	1	1	1	1	
1	1	1	1	1	1	3	3	2	2	2	1	
3	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	
1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	
1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	3	
1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	
1	2	1	1	1	1	1	2	5	1	1	1	
2	3	2	2	1	2	3	3	5	2	2	3	
2	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	
4	3	1	3	1	2	1	3	5	1	1	1	
2	1	1	1	1	2	3	4	4	2	2	3	
1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	
1	1	1	2	1	2	2	3	5	3	1	2	
2	2	1	2	1	2	1	1	1	2	1	2	
1	2	1	1	1	1	3	5	2	3	2	1	
2	4	1	2	4	1	1	1	1	1	1	2	
2	2	2	1	3	3	1	1	2	1	1	4	
4	1	1	1	1	3	1	1	4	4	1	2	
2	2	1	2	1	1	3	1	1	1	1	1	
4	3	5	5	2	2	1	1	2	1	2	1	
2	2	3	3	1	1	4	4	4	4	5	2	
2	1	1	1	1	1	2	1	3	1	1	2	
2	3	5	5	2	3	2	2	1	1	1	1	
1	1	1	1	1	1	4	2	1	1	1	2	
2	1	1	1	1	1	3	2	5	3	2	2	
2	1	1	1	1	3	2	1	3	3	1	3	
1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	
4	5	5	5	3	3	1	1	1	1	1	2	
1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
1	1	1	1	1	1	2	5	5	5	5	4	
2	2	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	
3	2	5	1	2	5	2	1	1	1	1	1	
1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1	
1	1	1	1	1	1	3	1	2	2	1	1	
1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	
2	2	1	1	2	1	2	2	1	1	3	2	
2	2	1	1	1	1	4	3	4	4	1	1	
1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	
2	2	2	2	1	2	1	2	1	1	1	1	
4	4	3	1	1	1	4	4	3	1	1	1	
2	5	4	4	2	3	1	3	1	1	1	2	
1	2	1	1	1	1	2	2	2	1	5	1	
1	1	1	1	1	1	5	4	5	4	1	1	
5	4	4	4	2	2	2	1	1	1	1	1	
1	2	1	1	1	1	3	3	3	1	3	4	
2	3	4	1	1	2	1	2	1	1	1	1	
2	2	2	1	2	2	191	195	201	163	141	166	
2	1	5	1	1	2	1,91	1,95	2,01	1,63	1,41	1,66	

2. Sklop: Družbena (pro)aktivnost v socialnem kontekstu v Miklavžu					1	4	5	5
Pobiranje smeti na javnem kraju	Obisk družine zunaj lokalne skupnosti	Glasno izražanje svojega mnenja	Pogajanje preko posrednika v primeru spora s sosedi		3	3	4	5
3	2	3	5		1	3	5	5
1	2	1	1		3	2	4	5
3	5	4	5		4	3	3	5
3	4	3	5		1	1	5	5
3	4	3	3		2	1	2	3
1	4	2	4		2	5	5	5
2	4	4	3		1	3	5	3
3	3	3	4		1	3	3	4
4	3	4	3		3	3	4	5
4	4	5	3		3	3	3	4
1	2	4	3		1	3	3	5
4	2	5	4		4	3	4	5
3	5	3	5		1	3	5	4
3	5	5	4		3	3	4	5
1	3	4	5		3	3	3	5
2	1	4	4		1	3	4	4
1	3	3	1		4	5	5	5
1	1	4	3		1	3	3	3
4	4	2	5		1	5	5	2
4	4	5	5		1	1	5	5
5	2	4	5		4	3	5	5
4	4	5	5		3	3	5	3
3	5	3	4		1	3	5	5
4	2	5	5		2	1	4	3
1	4	4	1		1	4	3	4
2	2	5	4		3	4	4	4
3	4	5	5		4	2	5	5
1	1	2	5		3	4	4	1
3	4	4	5		2	2	4	4
1	4	4	4		4	5	2	5
5	4	5	5		4	5	4	5
3	5	3	5		4	5	3	4
5	4	4	3		3	4	4	5
3	4	4	4		5	3	3	2
4	1	1	3		5	3	2	1
1	4	3	5		3	4	5	5
1	5	5	3		3	3	4	3
3	5	3	5		4	4	3	4
3	4	3	3		3	4	5	5
4	3	3	4		3	4	5	5
3	4	3	5		5	5	5	5
4	3	3	5		2	1	3	2
5	5	5	5		3	3	5	5
5	2	3	1		4	4	4	5
3	4	5	5		4	4	5	5
1	1	5	5		4	5	5	5
4	1	2	1		2	3	3	3
2	3	3	3		277	329	386	406
					2,77	3,29	3,86	4,06

3. Sklop: Občutki zaupanja in varnosti v Miklavžu

Občutek varnosti	Zaupanje v druge občane	Posoja telefona	Varnost soseske	Zaupanje v institucije lokalne skupnosti					
					5	3	3	3	1
					5	4	5	5	2
	3	3	5	4	3	5	4	5	1
	3	1	3	3	2	5	1	1	5
	3	4	4	4	3	5	1	1	4
	1	3	3	2	3	5	3	5	4
	4	4	5	4	3	5	2	5	4
	4	4	5	4	3	5	4	3	4
	3	2	3	4	3	5	4	3	4
	4	3	4	4	4	4	3	4	5
	3	4	5	5	4	5	4	4	4
	5	3	4	4	4	5	4	5	4
	4	4	3	4	4	4	3	4	4
	5	1	5	3	1	4	2	4	4
	3	2	5	5	5	5	3	4	5
	4	4	3	4	3	3	2	3	4
	3	4	5	5	5	5	4	4	4
	4	3	5	4	3	5	2	5	5
	4	3	3	4	4	4	2	3	4
	4	4	4	5	3	5	4	5	5
	1	2	3	3	2	5	2	5	4
	5	3	3	4	2	5	4	3	5
	4	4	4	3	1	5	2	3	4
	4	4	5	5	4	5	2	5	5
	4	4	3	4	3	3	2	5	3
	5	2	5	4	2	3	2	3	4
	3	2	3	4	4	4	4	4	5
	3	3	3	4	2	5	3	3	4
	4	2	5	4	2	4	3	5	5
	4	4	4	4	3	5	2	5	4
	4	2	5	4	4	4	3	4	5
	4	3	5	3	3	3	3	5	4
	4	4	5	5	5	5	4	5	4
	5	3	3	4	3	5	4	5	4
	4	4	5	4	4	5	3	5	4
	4	4	5	4	4	3	3	5	4
	2	4	1	1	2	5	4	5	4
	3	3	5	3	2	5	4	5	5
	4	2	5	4	4	4	2	5	4
	2	3	5	4	4	3	2	5	4
	3	2	5	4	2	5	4	5	5
	4	4	5	4	3	4	2	4	4
	2	2	5	4	3	5	4	5	5
	5	3	5	4	3	1	3	5	4
	1	3	5	4	4	1	3	3	4
	5	4	5	5	4	5	4	5	4
	5	4	5	5	3	5	4	5	5
	1	2	5	4	4	5	5	5	5
	2	4	2	3	4	5	4	5	4
	4	3	5	4	4	4	3	5	4
	5	4	4	4	1	395	308	423	410
	1	2	3	3	4	3,95	3,08	4,23	4,1
									314
									3,14

4. Sklop: Medsosedska povezanost v Miklavžu

Pomoč od prijateljev	Pomoč sosedu pri skrbi za otroka	Obisk sosedu	Možnost srečanja prijateljev med nakupovanjem	Usluga bolni sosedu					
5	3	1	3	1	4	3	1	2	1
4	2	1	5	1	4	3	1	4	1
5	5	4	5	3	3	3	4	4	1
5	3	2	4	3	5	1	1	5	1
5	4	2	5	2	5	5	2	1	2
4	3	1	1	1	5	3	1	3	1
3	2	2	2	1	5	3	1	2	2
4	3	1	3	1	5	3	1	2	1
4	4	1	3	1	5	3	1	4	1
5	3	3	4	1	2	4	3	3	1
5	3	1	3	1	5	3	5	4	1
3	2	1	3	1	5	5	4	5	3
5	5	1	5	2	5	5	1	3	1
5	2	1	5	1	5	3	2	3	1
5	3	1	4	1	4	3	1	3	1
4	5	2	2	1	4	4	1	2	2
5	3	1	4	1	5	4	1	4	2
4	4	1	2	1	5	4	1	3	1
2	2	3	1	1	4	2	1	3	1
5	4	2	2	1	5	5	5	5	4
5	3	3	3	4	5	3	1	4	1
4	5	5	4	2	5	4	1	3	1
4	4	2	4	1	5	4	1	3	1
5	3	1	3	1	5	1	1	3	1
3	3	2	2	2	4	5	5	3	5
4	3	1	3	1	5	3	2	5	3
2	2	5	3	5	3	3	1	2	1
4	4	1	3	1	5	3	1	2	1
4	5	1	2	1	4	2	2	1	1
4	4	3	3	2	5	1	2	4	1
5	4	3	5	2	5	3	1	3	1
5	5	2	2	1	5	4	2	2	1
4	4	1	3	1	5	5	1	2	2
3	3	2	3	1	5	5	4	1	1
5	5	3	2	4	4	4	2	4	2
4	2	2	4	5	3	5	4	4	2
4	4	2	3	2	5	5	4	4	2
5	5	2	3	2	4	5	5	4	4
3	3	3	3	2	4	4	3	4	4
5	5	4	3	1	4	4	3	3	1
3	2	1	2	1	3	3	1	2	1
3	1	2	4	1	5	5	2	2	1
5	5	5	4	3	5	5	4	4	3
5	5	3	4	5	3	4	2	2	4
5	5	2	2	1	5	5	3	4	2
3	4	3	2	2	5	5	5	5	5
4	4	5	5	4	5	4	4	4	5
4	4	1	3	1	5	1	1	3	1
4	4	5	5	4	4	4	1	3	1
4	4	1	3	1	4	4	1	3	1
4	4	2	5	1	429	359	220	318	179
2	3	2	3	2	4,29	3,59	2,2	3,18	1,79

5. Sklop: Povezanost z družino in prijatelji v Miklavžu

Pogovarjanje po telefonu s prijatelji	Število ljudi včerajšnjih pogovorov	Obedi med vikendom zunaj gospodinjstva			
			4	3	2
5	5	2	5	4	2
5	5	5	5	5	5
5	4	4	5	2	2
5	4	3	5	5	4
5	4	2	2	3	2
5	3	5	4	3	2
3	2	3	5	3	3
4	4	3	2	4	2
5	5	2	5	5	2
4	5	3	5	5	4
5	4	2	5	5	4
5	5	4	5	5	4
5	4	2	4	4	2
2	2	3	5	4	3
5	3	2	5	5	2
5	5	2	5	5	3
4	3	3	4	5	3
2	4	3	5	5	4
5	3	3	5	2	4
4	5	3	5	5	3
2	5	2	5	5	3
5	5	3	4	5	2
5	4	4	5	5	3
3	5	2	5	4	2
3	5	2	1	4	1
5	5	3	3	4	4
1	4	4	2	3	3
2	1	3	4	3	2
3	3	2	4	1	2
3	5	2	2	3	2
4	4	3	1	3	4
2	1	4	4	5	3
3	5	3	3	2	2
2	3	2	3	4	2
4	3	3	4	3	2
3	5	3	3	1	2
2	2	2	3	4	4
2	3	2	4	4	3
3	4	3	4	5	3
3	3	2	2	3	2
2	5	2	3	3	2
4	5	3	3	4	3
3	4	3	3	2	2
3	3	2	3	4	2
3	3	2	5	5	4
5	3	3	3	4	3
4	3	1	3	5	3
2	3	3	3	3	3
5	5	3	376	386	274
5	5	2	3,76	3,86	2,74
5	5	2			

6. Sklop: Strpnost do drugačnih v Miklavžu

Multikulturalnost v soseski	Življenje z ljudmi, ki imajo različne življenjske sloge	1	3
		3	3
3	3	4	4
5	2	4	3
3	4	5	5
3	5	3	5
3	3	2	2
3	4	3	3
3	3	3	2
3	3	3	2
4	4	3	4
4	4	4	3
3	4	3	3
3	4	3	4
3	1	1	1
3	4	3	3
3	3	1	3
4	3	3	1
5	4	1	2
3	3	4	3
1	2	4	3
3	3	1	3
3	4	3	5
5	5	3	1
4	4	1	1
3	3	1	1
3	3	2	3
4	4	4	3
4	4	5	5
4	4	3	4
3	4	3	3
3	3	3	3
3	3	4	3
3	3	4	3
4	4	3	3
3	3	4	3
2	4	4	4
4	3	4	3
4	2	4	4
3	3	3	2
3	2	1	4
4	3	3	4
4	3	4	3
4	4	4	3
4	3	1	2
4	4	3	3
4	3	3	5
3	2	4	4
2	3	4	4
3	4	4	3
3	3	319	320
3	3	3,19	3,2

7. Sklop: Povezanost na delu v Miklavžu

Sodelavci kot prijatelji	Občutek pripadnosti delovnemu timu	Prevzemanje pobud v službi	/	/	/	
/	/	/	/	3	4	4
/	3	3	2	1	1	1
/	/	/	/	5	4	5
/	/	/	/	/	/	/
/	3	4	4	/	/	/
/	/	/	/	3	3	3
/	/	/	/	5	5	3
/	3	4	4	5	5	5
/	/	/	/	/	/	/
/	/	/	/	3	4	4
/	3	5	4	3	4	3
/	5	5	3	/	/	/
/	/	/	/	/	/	/
/	/	/	/	/	/	/
/	/	/	/	3	4	2
/	/	/	/	/	/	/
/	1	5	3	5	5	3
/	4	3	4	1	5	5
/	4	5	4	5	4	5
/	2	5	5	5	5	5
/	3	4	5	4	5	5
/	/	/	/	5	5	3
/	3	5	5	2	4	4
/	3	4	4	4	5	5
/	4	4	5	3	5	3
/	1	3	5	3	5	5
/	4	4	3	4	5	5
/	3	4	3	1	5	5
/	3	5	4	5	5	5
/	/	/	/	/	/	/
/	/	/	/	4	4	3
/	3	4	4	4	5	4
/	1	4	4	/	/	/
/	5	1	4	3	4	3
/	2	5	5	/	/	/
/	3	5	4	/	/	/
/	1	5	4	5	5	5
/	3	4	4	/	/	/
/	3	4	4	/	/	/
/	/	/	/	/	/	/
/	/	/	/	3	2	2
/	/	/	/	/	/	/
/	/	/	/	/	/	/
/	/	/	/	/	/	/
/	/	/	/	/	/	/
/	/	/	/	/	/	/
/	/	/	/	174	225	208
/	/	/	/	3,28	4,25	3,92
/	/	/	/			
	4	4	3			

